

Bilaga 2 Verksamheten i förvaltningsform (nämnder) och bolagsform

Innehållsförteckning

Driftsredovisning.....	3
Verksamhet i förvaltningsform – nämnder.....	3
Översikt över kommunens nämnder.....	3
Arbetsmarknadsnämnden.....	4
Gatu- och samhällsmiljönämnden.....	9
Idrotts- och fritidsnämnden.....	16
Kommunstyrelsen.....	24
Kulturnämnden.....	33
Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	41
Namngivningsnämnden.....	50
Omsorgsnämnden.....	52
Plan- och byggnadsnämnden.....	58
Räddningsnämnden.....	63
Socialnämnden.....	67
Utbildningsnämnden.....	76
Valnämnden.....	87
Äldrenämnden.....	91
Överförmyndarnämnden.....	99
Verksamhet i bolagsform.....	106
Uppsala stadshus AB.....	106
Destination Uppsala AB.....	107
Uppsalahem AB.....	109
Uppsala bostadsförmedling AB.....	112
Uppsala kommun arenor och fastigheter AB.....	115
Uppsala kommuns fastighets AB.....	118
Uppsala kommun skolfastigheter AB.....	120
Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB.....	122
Uppsala konsert och kongress AB.....	124
Uppsala parkerings AB.....	127
Uppsala stadshus holding AB.....	129
Uppsala stadshus holding 2 AB.....	130
Uppsala stadsteater AB.....	130
Uppsala vatten och avfall AB.....	132

Driftsredovisning

Verksamhet i förvaltningsform – nämnder

Följande avsnitt beskriver utvecklingen inom nämndernas verksamhet. En översikt över statusen för nämndernas arbete med fullmäktiges mål och uppdrag finns i bilaga 1. I varje nämndavsnitt presenteras statusen för kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden. Det handlar förutom om uppdrag från Mål och budget 2022-2024 om kvarvarande uppdrag från tidigare Mål och budget och om tillkommande uppdrag som kommunfullmäktige givit nämnden vid annat tillfälle än Mål och budget och som har sorterats in under relevant inriktningsmål. Bedömningen av nämndens bidrag till inriktningsmålen baseras på både kommunfullmäktiges uppdrag och övrig verksamhet som nämnden bedriver.

I redovisningen hänvisas ibland till jämförbara kommuner. Om inget annat sägs handlar det om kommunerna i jämförelsenätverket R9 där förutom Uppsala också Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Linköping, Norrköping, Södertälje, Västerås och Örebro ingår. För den som är intresserad går det att hitta genomsnittliga resultat för R9-kommunerna i databasen Kolada på www.kolada.se genom att uppge Resultatnätverket R9 i sökningen av kommun.

Översikt över kommunens nämnder

Nettokostnad och resultat per nämnd						
Belopp i miljoner kronor	Intäkter exkl. kommunbidrag	Total kostnad	Netto-kostnad	Kommun-bidrag	Resultat 2022	Budget 2022
Utbildningsnämnden	1 015	-6 649	-5 634	5 724	90	0
Arbetsmarknadsnämnden	264	-1 040	-776	839	63	0
Socialnämnden	114	-963	-849	863	15	0
Omsorgsnämnden	265	-2 087	-1 822	1 841	19	0
Äldrenämnden	600	-2 644	-2 044	2 035	-9	0
Kulturnämnden	58	-467	-409	415	6	0
Idrotts- och fritidsnämnden	65	-428	-362	362	0	0
Gatu- och samhällsmiljönämnden	209	-826	-617	559	-59	0
Plan och byggnadsnämnden	93	-177	-83	88	4	0
Namngivningsnämnden	0	-2	-2	2	0	0
Räddningsnämnden	74	-258	-184	184	0	0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	45	-75	-30	30	0	0
Överförmyndarnämnden	15	-37	-21	22	1	0
Valnämnden	0	-9	-9	11	1	0
<i>Kommunstyrelsen</i>	2 583	-3 517	-934	668	-266	0
<i>KS Kommunledningskontoret</i>	2 306	-2 789	-483	529	47	0
<i>KS Stadsbyggnadsförvaltningen</i>	277	-728	-451	138	-313	0
Finansförvaltningen	17 084	-16 250	-	-	835	315
Totalt kommunen			-13 777	13 643	701	315

Tabell 1. Översikt över kommunens nämnder.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden är kommunens arbetslöshetsnämnd och ansvarar för arbetsmarknadsinsatser. I sitt ansvar som utbildningsnämnd ansvarar arbetsmarknadsnämnden för kommunal vuxenutbildning och fullgör kommunens ansvar inom etableringen i genomförandet av samhällsorientering för nyanlända. Ansvaret som socialnämnd omfattar ansvar för ekonomiskt bistånd, ansvar för kommunens mottagande av nyanlända och övriga etableringsinsatser. Nämnden ansvarar därutöver för konsumentrådgivning samt budget- och skuldrådgivning och nämnden företräder kommunen i Samordningsförbundet Uppsala län.

Viktiga händelser under året

4-procentsmålet är nått

Nämnden har under året arbetat med en 26-punktsplan för fler uppsalabor i arbete för att andelen invånare som uppbär försörjningsstöd ska minska till fyra procent och fler ska ha en egen hållbar försörjning. Arbetet har pågått under hela mandatperioden och under året har målet uppnåtts. Särskilt glädjande är att i november 2022 levde cirka 300 färre barn i familjer med ekonomiskt bistånd jämfört med samma månad 2021.

Antalet personer som avslutar en arbetsmarknadsinsats för studier eller arbete var under året 803 personer. Så långt det är möjligt att överblicka är detta den högsta volymen.

Kommun och Arbetsförmedling är överens

Den lokala överenskommelsen med Arbetsförmedlingen som undertecknades i december tydliggör ansvarsfördelningen mellan stat och kommun. De målgrupper som är särskilt prioriterade är utrikesfödda kvinnor och unga vuxna. Överenskommelsen syftar till att påskynda individens etablering i arbetslivet och förbättra kompetensförsörjningen.

Arbetsmarknadsnämnden har breddat sitt insatsutbud till stöd för arbetssökande på väg mot arbete eller studier. Statens servicecenter har samlokaliseras med Utbildning- och jobbcenter i Gottsunda vilket underlättar för invånare att få hjälp och stöd av myndigheter och kommunal service.

Arbetsmarknadsinriktning även för civilsamhället

Under 2022 har nämndens föreningsbidrag och idéburna offentliga partnerskap (IOP) fullt ut anpassats till en arbetsmarknadsinriktning. Nämndens samverkan med sociala företag gällande arbetsträning har övergått till upphandlade insatser och företagen har blivit mer affärsmässiga och är inte längre beroende av kommunala föreningsbidrag på samma sätt som tidigare.

Satsningar på stöd och utveckling av undervisning

Under 2022 har Skolverket fördelat, med stöd av EU-medel, mer bidrag än tidigare år, särskilt till kombinerade språk- och yrkesutbildningar. Det har möjliggjort satsningar av olika slag, exempelvis ökad bemanning i Lärcentrum och språkstöd under praktik.

Ett systematiskt arbetsätt att utveckla undervisningen inom vuxenutbildningen har implementerats inom både egen och upphandlad verksamhet och skapat goda förutsättningar för samarbete mellan skolor.

Utifrån samverkan mellan branschen och vuxenutbildningen startades under hösten 2022 en utbildning till cykeltekniker i Uppsala.

Digitalisering och automatisering underlättar handläggning

Arbetet med automatisering av administrativa processer och kontrollfunktioner har fortsatt inom handläggning av ekonomiskt bistånd. Idag är nio robotprocesser igång. En process som tillkommit under 2022 är en robot som underlättar anvisning av biståndsmottagare till arbetsmarknadsverksamheten. Genom automatisering av vissa kontrollfunktioner har tid frigjorts för socialsekreterarna att mer kvalitativt kunna arbeta med ärendehandläggningen.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Arbetsmarknadsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Resultat		
		Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Infrastruktur, skydd med mera	6	0	0	0
Fritid och kultur	2	0	0	0
Kommunal vuxenutbildning	188	39	27	45
Ekonomiskt bistånd	445	28	19	15
Flyktningmottagande	0	12	7	8
Arbetsmarknadsåtgärder	197	-16	-9	-10
Nämnden totalt	839	63	44	59

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	6	3	2	6

Tabell 2. Ekonomiskt resultat arbetsmarknadsnämnden.

Årets resultat var ett överskott om 63 miljoner kronor, vilket berodde på högre statsbidrag från Skolverket än budgeterat och även lägre försörjningsstödskostnader jämfört med budget.

Vuxenutbildningen hade ett överskott om 39 miljoner kronor som främst berodde på att retroaktiva statsbidrag för yrkesutbildningar 2021 hade utbetalats först under 2022.

Verksamheterna ekonomiskt bistånd/flykting hade ett överskott om 40 miljoner kronor, vilket främst berodde på lägre försörjningsstödskostnader än budgeterat. Lägre antal hushåll än budgeterat samt att satsningen på

arbetsmarknadsanställningar hade en positiv påverkan på kostnaden för utbetalat ekonomiskt bistånd.

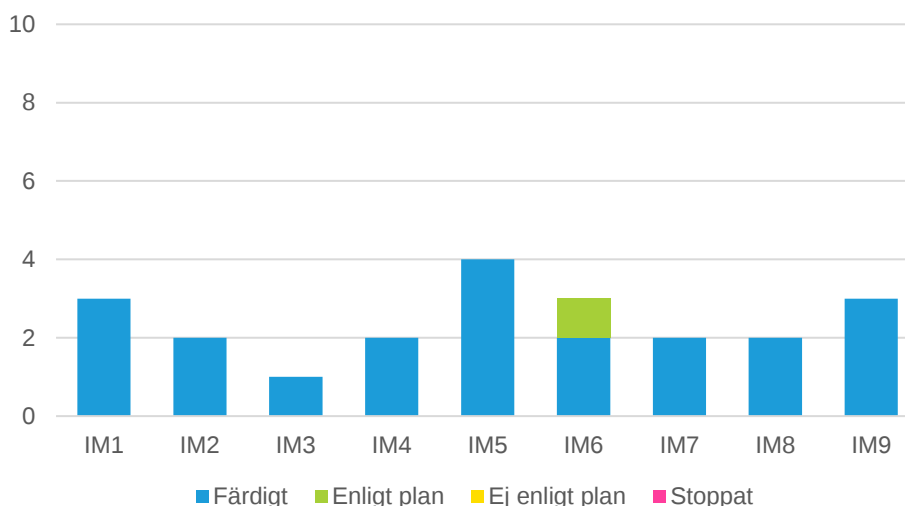
Arbetsmarknadsåtgärder hade ett underskott om 16 miljoner kronor. Det negativa utfallet i förhållande till budget förklaras till stor del av en medveten satsning på arbetsmarknadsanställningar. En satsning som bidragit till underskott inom arbetsmarknadsverksamheten men som genom sin effekt på försörjningsstödet bidragit till årets minskade försörjningsstödskostnader.

Investeringar

Nämndens investeringsbudget var 6 miljoner kronor. Investeringar genomfördes motsvarande 3 miljoner kronor. Budgetavvikelsen berodde främst på att en del av kostnaderna för inventarier uppstår under 2023. Dessa kostnader täcks av investeringsbudgeten 2023.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Arbetsmarknadsnämnden har blivit färdig med 21 av 22 uppdrag. Ett uppdrag pågår enligt plan.

Figur 1. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Arbetsmarknadsnämnden bedömer att nämnden bidrar i hög grad till att uppfylla kommunens nio inriktningsmål i Mål och budget. Av totalt 28 uppdrag, nämndmål och gemensamma nämnd-/bolagsmål bedöms 26 som färdiga, ett som pågående och ett som försenat.

Följande är några av nämndens goda resultat i arbetet med att bidra till uppfyllande av inriktningsmålen 2022:

- Antalet barnfamiljer som uppbär ekonomiskt bistånd har minskat. (Inriktningsmål 1, 4 och 5)
- Kostnadsutvecklingen för utbetalt ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska. (Inriktningsmål 1, 4 och 5)

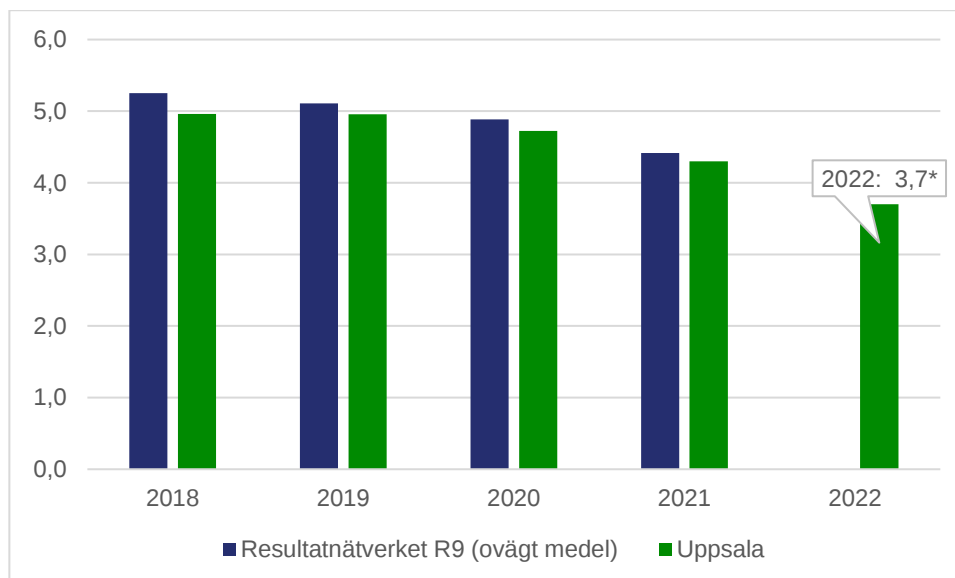
- Antal personer som lämnar arbetsmarknadsverksamheten för arbete eller studier är fler under 2022 än tidigare. (Inriktningsmål 4, 5 och 6)
- Nämnden har breddat sitt utbud av yrkesutbildningar med inriktning mot bristyrken. (Inriktningsmål 4, 5, 6 och 8)

Utveckling av grunduppdraget över tid

Ekonomiskt bistånd

Den positiva utvecklingen med minskande ärendevolymer har fortsatt under året. Färre uppsalabor är beroende av ekonomiskt bistånd för att klara sin försörjning. Minskningen sker framför allt i gruppen som har arbetslöshet som orsak till ekonomiskt bistånd men den är även nedåtgående i grupper som har bistånd på grund av ohälsa eller sociala skäl. Till följd av de minskade volymerna har även kostnaderna för ekonomiskt bistånd fortsatt att minska under 2022.

Bedömningen är att det är flera externa och interna faktorer som påverkar resultatet positivt. Allt färre nya hushåll har behövt ansöka om ekonomiskt bistånd samtidigt som de hushåll som kom under "flyktingvågen" nu börjar behärska svenska språket, bredda sina nätverk och etablera sig på arbetsmarknaden. Den positiva trenden i Uppsala är i linje med utvecklingen i övriga kommuner inom resultatnätverket R9¹ samt i riket i stort.

Figur 2 Andel invånare (inklusive barn) som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd. Uppsala i förhållande till resultatnätverket R9. Källa: Socialstyrelsens statistikdatabasen & SCB. *resultat för 2022 är preliminärt.

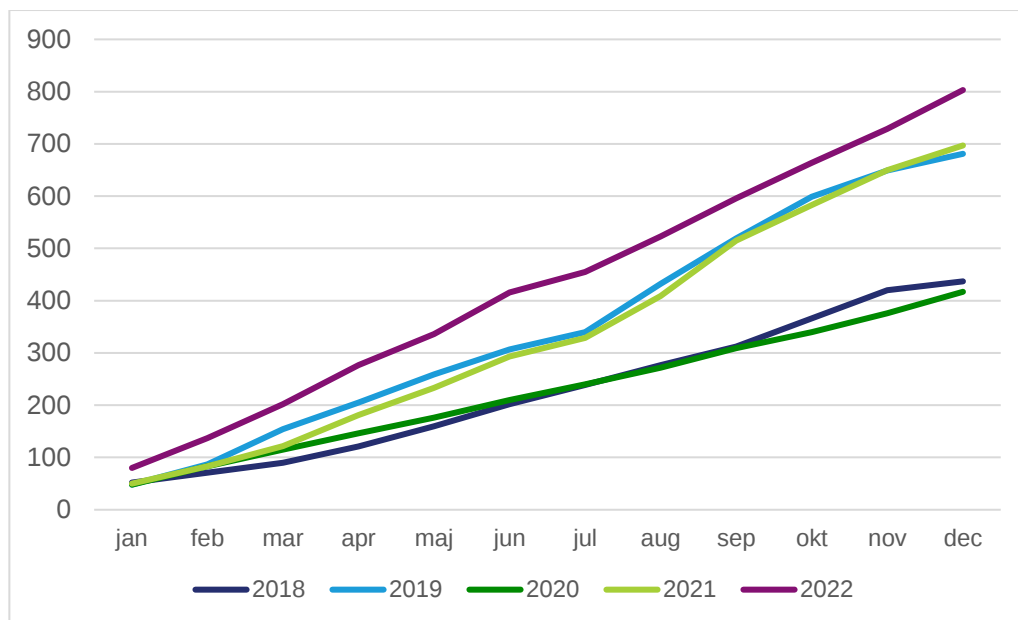
Arbetsmarknad

Nämnden har fortsatt arbetet med att personer som studerar kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och har ekonomiskt bistånd samtidigt ska vara inskrivna på arbetsmarknadsverksamheten samt att alla arbetslösa med

¹ Resultatnätverket R9 består av nio kommuner: Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Linköping, Norrköping, Södertälje, Uppsala, Västerås samt Örebro.

ekonomiskt bistånd ska ha en arbetsmarknadsplanering. De arbetsmarknadsanställningar som har tillsatts under 2021 och 2022 har inneburit att hushållen blivit självförsörjande eller har minskat sitt biståndsbehov.

Under 2022 har 320 kvinnor och 475 män avslutats från arbetsmarknadsverksamheten på grund av arbete eller studier. Det är ungefär 100 individer fler än förra året. Av drygt 600 personer som avslutat på grund av arbete är endast cirka en tredjedel kvinnor. Avslut på grund av studier har däremot en mer jämställd fördelning.

Figur 3 Antalet deltagare vid nämndens arbetsmarknadsverksamhet som avslutats till arbete eller studier, ackumulerat över året (2018–2022). Källa: Procapita/Lifecare.

Vuxenutbildning

För de två senaste åren har en minskning av elevantalet skett inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning samt sfi. Minskningen av elever har varit särskilt stor i gruppen sfi-studerande inom etableringen.

Frågor kring genomströmning av elever inom sfi har fortsatt varit aktuellt med de ramtider för elevers studietid som nu fullt ut finns etablerat inom utbildningsformen. Förvaltningen följer genomströmning också särskilt för elever inom etableringen med ett eget framtaget mått. När det gäller avklarad sfi C tog cirka 40 procent av nyanlända elever som deltar i etableringsprogrammet betyg inom 24 månader 2022. Det är färre nyanlända kvinnor än män som klarar sfi C inom 24 månader. Sett till hela gruppen sfi-studerande har genomströmningstiden ökat för männen samt för kvinnor med låg utbildning. Men för kvinnor som har studerat i grundskola och/eller gymnasiet har genomströmningstiden minskat under 2022.

Framtida utmaningar

Inflation och kostnadsökningar

Även om antalet hushåll med ekonomiskt bistånd förblir detsamma kommer kommunens kostnader för utbetalt bistånd att öka i takt med att hushållens kostnader ökar. Riksnormen har höjts med närmare nio procent för 2023 och förväntas att höjas

kraftigt även för 2024. Aviserade hyreshöjningar och de höga elpriserna är andra riskfaktorer. Hyreskostnaden är den största utgiftsposten i det utbetalade biståndet.

Beredskap för lågkonjunktur

Bedömare är eniga om att ekonomin är på väg in i en lågkonjunktur som väntas pågå en tid framåt med stigande arbetslöshet som trolig följd. Det slår inte omedelbart på ekonomiskt bistånd då ekonomiskt bistånd är det yttersta skydds nätet och alla andra försörjningsmöjligheter ska vara uttömda innan bistånd beviljas men nämnden behöver ha en beredskap för ett ökat inflöde på grund av arbetslöshet. Det innebär också att de som redan idag står längre från arbetsmarknaden får än svårare att finna ett arbete vilket leder till att individer och familjer riskerar att bli kvar en längre tid i nämndens insatser i väntan på en egen försörjning.

Förebyggande arbete för att minska skuldsättning

De senaste åren har allt fler invånare i Uppsala vänt sig till Konsument Uppsala för budget- och skuldrådgivning. Ett ökat ärendeflöde på grund av den nu annalkande lågkonjunkturen märks dock främst inom nämndens konsumentrådgivning-som därmed har en viktig förebyggande roll. En fortsatt ökad efterfrågan av budget- och skuldrådgivning förväntas komma först senare.

Jämställt arbetsmarknadsinträde

En fortsatt utmaning är att säkerställa att kvinnor går ut i egen försörjning i lika hög utsträckning som män. Lika många kvinnor som män tar del av nämndens insatser, men kvinnor avslutas idag till arbete i lägre utsträckning än män. Lika viktigt är att genomströmningstiden inom sfi kortas för såväl män som kvinnor.

Kompetensförsörjning

Vuxenutbildningen erbjuder flera utbildningar inom bristyrken, men det kan vara svårt att intressera elever för utbildningarna trots god möjlighet att få ett arbete efter studierna. Problemet med brist på yrkesutbildade på gymnasienivå har uppmärksamrats nationellt. Det finns också utmaningar gällande tillgång på utbildade lärare, behov av språkstöd och tillräckligt med APL-platser.

Osäkra planeringsförutsättningar

Skolverkets statsbidrag ändras, ökar eller minskar år för år, nya bidrag tillkommer och redovisningsformerna förändras. Detta gör det svårt att planera och dimensionera budgeten för vuxenutbildningen.

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Gatu- och samhällsmiljönämnden ansvarar för planering, byggande, drift och underhåll av gator, torg, parker, parkering, hamn, gång- och cykelvägar samt kommunala trafikanläggningar. Nämnden ansvarar även för kommunens naturreservat, övriga friluftsområden, friluftsbad och anlagda vattenområden. Inom nämndens område finns även ansvaret för färdtjänst, riksfärdtjänst och trafikfrågor.

Viktiga händelser under året

Effekterna av kriget i Ukraina har haft stor ekonomisk påverkan på nämndens verksamhet. De ökade drivmedels-, energi- och varukostnaderna har bidragit till att budgeterade medel inte räckt till under året. För att fortsätta vara en god beställare och kund till det lokala näringslivet har avtal justerats utifrån det rådande läget vilket varit kostnadsdrivande för nämndens investeringsprojekt och driftverksamhet.

Nämnden har genomfört en organisationsförändring där den nya organisationen trädde i kraft från och med 1 januari 2023. Den nya organisationen innebär ökad chefstäthet och ger med det bättre förutsättningar för god och hållbar arbetsmiljö.

En långsiktig kompetensförsörjningsplan har tagits fram av de samhällsbyggande nämnderna (kommunstyrelsen, plan- och byggnadsnämnden och gatu- och samhällsmiljönämnden). Planen ger goda förutsättningar för genomförandet av bland annat Uppsalapaketet.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Gatu- och samhällsmiljönämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag	Resultat		
		Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Infrastruktur, stadsbyggnad m.m.	493	-48	-28	7
Färdtjänst/riksfärdtjänst	61	-6	6	-4
Affärsverksamhet	2	-4	-2	-2
Nämnden totalt	559	-59	-24	0

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	618	343	218	434
Extern finansiering	0	-5	-9	0

Tabell 3. Ekonomiskt resultat gatu- och samhällsmiljönämnden.

Årets resultat var ett underskott om 59 miljoner kronor. Avvikelsena var främst relaterade till de utrangeringar som hade skett under året om 25 miljoner kronor, samt de ökade finansiella kostnaderna om 30 miljoner kronor. Därutöver hade nämnden fått betala dagvattenavgifter om 10 miljoner kronor som inte var budgeterade. Även kostnaderna för färdtjänst hade blivit 6 miljoner kronor högre än budgeterat. För att möta den negativa utvecklingen bromsade nämnden planerade drift och underhållsåtgärder där så var möjligt, bland annat avseende broar och skyltning.

Investeringar

Investeringsbudgeten uppgick till 618 miljoner kronor. Upparbetad investeringsvolym för året var 343 miljoner kronor. Investeringsvolymen var 117 miljoner kronor högre än föregående år 2021. Generellt har uppföljningen förstärkts på projektnivå under året för att framåt förebygga negativa avvikelser.

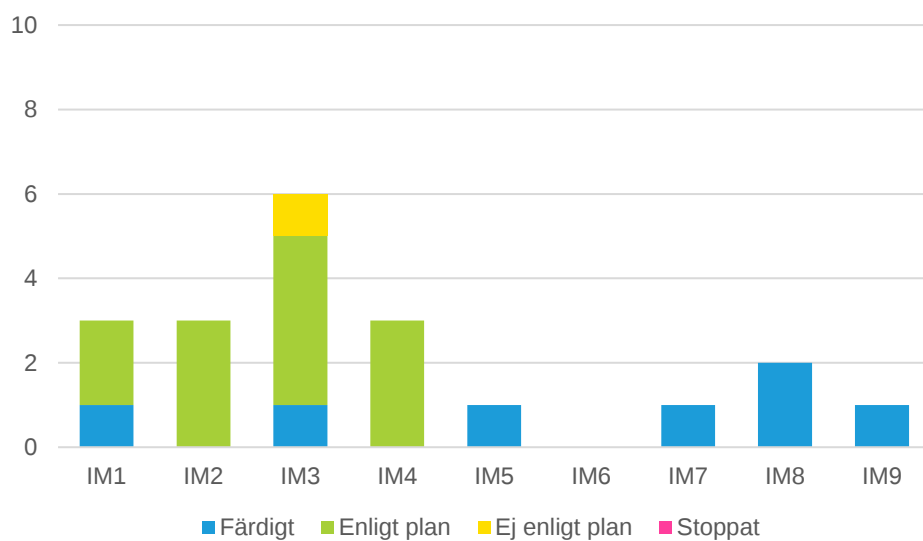
Den mest förekommande avvikelsen var senareläggning av projekten och att medel inte hunnit upparbetas. Orsakerna var bland annat otydliga eller ändrade

förutsättningar. Detta åtgärdades genom bättre planering, kvalitetssäkring och dialog kring projektets förutsättningar. Kylan i december gjorde också att arbeten som planerades utföras fick skjutas fram. Materialpriser har ökat under året på grund av rådande världsläget, vilket orsakade kostnadsökningar.

Förvaltningen arbetar även med genomförandet av kommunstyrelsens mark- och exploateringsprojekt. Mark- och exploateringsprojekten ingår i kommunstyrelsens redovisning, totalt hade 193 miljoner upparbetats avseende dessa projekt.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Gatu- och samhällsmiljönämnden har blivit färdig med sju av 20 uppdrag. Tolv uppdrag pågår enligt plan. Ett uppdrag är försenat.

Figur 4. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Nämndens måluppfyllelse är överlag god eftersom 6 av 9 inriktningsmål bedöms vara helt uppfyllda. Inriktningsmål 1 ”Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi” bedöms ej vara uppfyllt. Det beror på underskottet som nämnden redovisar i bokslutet. Nedan redovisas delar av hur nämnden bidragit till måluppfyllnaden.

Inriktningsmål 1: Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Nämnden redovisar för helåret ett underskott om 59 miljoner kronor. Avvikelserna relaterar främst till utrangeringar, ökade finansiella kostnader, dagvattenavgifter samt att kostnaderna för färdtjänst har blivit betydligt högre än budgeterat.

Inriktningsmål 2: Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i

Nämnden har bidragit genom arbetet för att underlätta för näringslivet i myndighetsutövningen men också hur nämnden stödjer näringslivet vid användandet av allmän plats.

Vid skötseln av allmän plats har nämnden ökat frekvensen av till exempel renhållningsinsatser i Gottsunda, Gränby och kring resecentrum. Det bidrar till ökad trygghet och att kommunen är attraktiv att leva i.

Inriktningsmål 3: Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande

Nämnden har gjort mycket för att bidra till inriktningsmålet. Exempelvis har nämnden vid ombyggnationen av stora torget återanvänt stora delar av markbeläggningen. Genomförandet av åtgärderna i Uppsala kommuns handlingsplan för luftkvalitet för 2022 – 2027 genomförs enligt plan, till exempel har Kungsgatan stängts av för trafik. Nämnden samarbetar också med kommunstyrelsens upphandlingsverksamhet för att öka styrningen på ekologisk hållbarhet i avtalen med externa leverantörer.

Under året har omkring 1700 belysningsarmaturer bytts ut till mer energieffektiva LED armaturer. Det är framförallt på större leder i Sävja, Sunnersta och Nåntuna som gatubelysningen bytts ut. Totalt har 52 procent av omkring 40 000 belysningsarmaturer bytts ut.

I utvecklingen av Södra åstråket har bryggor och platser för umgänge färdigställt på västra sidan av ån. På så sätt har nämnden ökat å-kontakten samt skapat mötesplatser längs med ån. Vidare har anslutningar och entréer i den södra delen av stadsträdgården renoverats och förnyats under året. Detta bidrar till att stärka tillgängligheten till ån samt parkrummet i en växande stad.

Inriktningsmål 4: Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet

Nämnden bidrar löpande till inriktningsmålet utifrån grunduppdraget, att bygga lekplatser, skapa och underhålla tillgänglig och attraktiv allmän plats samt att anlägga och underhålla badplatser och naturområden.

Ökningen av besökare har inneburit att nämnden idag lägger mer resurser på underhåll av till exempel naturområden och badanläggningar än tidigare. Det behövs fler toaletter, papperskorgarna behöver tömmas oftare och ved som behöver köras ut till grillplatser är några exempel på ökade underhållsinsatser. Det ökade besöksstrycket är också väderberoende. Kalla vintrar och varma, soliga sommar ger förutsättningar för medborgare att vistas utomhus och på anläggningarna. Trycket på Uppsala alpina center har till exempel varit högt under årets vintersäsong där nämnden möjliggjort utförsåkning i över 104 dagar säsongen 2022 jämfört med 0 dagar för 2021.

Inriktningsmål 5: Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete

Nämnden har gjort ledningsombyggnationer som är nödvändiga för att byggherrar ska kunna bygga bostäder, exempelvis vid Mikaelsskyrkan och på Marknadsgatan vid Gränby centrum.

För att möjliggöra lägre boendekostnader bidrar nämnden genom att skapa attraktiva mobilitetslösningar. Mobilitetslösningarna gör att det så kallade parkeringstalet går att hålla lågt. Parkeringshus ersätts till stora delar av mindre kostsamma mobilitetslösningar. Tjänsterna är idag fossilbränslefria bilpooler och cykelpooler med lådcyklar, elcyklar, elsparkcyklar och vespor. Nämnden har tillsammans med byggherrar och mobilitetsleverantörer tagit fram delade mobilitetstjänster i de

gemensamma mobilitetshusen och byggaktörernas egna fastigheter i större utbyggnadsområden som Rosendal och Ulleråker.

Många ungdomar får sin första kontakt med arbetslivet inom nämndens verksamhet. Sammantaget är det 182 ungdomar och studenter som har arbetat inom nämndens verksamhetsområde under sommaren.

Inriktningsmål 6: Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande

Nämnden har i grunduppdraget arbetat med insatser för att öka barns och vårdnadshavares kunskaper om trafiksäkerhet. Nämnden har sponsrat samtliga elever med trafikkalendern där det finns fakta om cykling och olika utmaningar och tävlingar. Vidare arbetar nämnden kontinuerligt i grunduppdraget med att utforma den fysiska miljön omkring skolor så att fler barn och vuxna ska vara trygga med att barnen promenerar alternativt cyklar till skolan.

Inriktningsmål 7: Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet

Under året har arbetet med att överföra färdtjänsten till regionen fortsatt. Tidplanen pekar på ett fullt övertagande av regionen under 2024.

En extern leverantör har gjort en brukarundersökning inom nämndens färdtjänstverksamhet avseende perioden 1 oktober till 18 december 2022 där 1400 telefonintervjuer har genomförts. Resultatet är väldigt bra. Det sammanvägda reseindexet är 88 och övergripande nöjd kund index (NKI) är 78 vilket enligt Statistiska centralbyråns klassificering visar att resenärerna är ”mycket nöjda”.

Ungefär 400 000 samhällsbetalda persontransporter har hanterats under året vilket är en återgång till volymen resor som var innan pandemin.

Inriktningsmål 8: Uppsalas invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället

Under våren har nämnden bland annat utfört medborgardialog för utvecklingen av Rosendals torg. Syftet var att få kunskap om hur medborgarna vill att deras framtida torg ska se ut och vilka funktioner som bör finnas på torget. Sammanställningen har överlämnats till de som ges uppdraget att gestalta torget.

Genom att förbättra den systematiska synpunktshandlingen förstärker nämnden sitt bidrag till likvärdiga möjligheter för invånarna att vara delaktiga i utvecklingen av Uppsala. Nämnden bidrar till kommunstyrelsens övergripande arbete med att ta fram former för synpunktshandling.

I investeringsplaneringsprocessen genomför nämnden medborgardialoger för att medborgarna ska ha möjlighet att vara delaktiga i den fysiska utvecklingen av deras närområde.

Inriktningsmål 9: Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Under året har stadshuset öppnat för kommunens medarbetare. I samband med att allt fler medarbetare återgår till sin arbetsplats i stadshuset ställs det ökade krav på framförallt hybridmöten. Flertalet medarbetare upplever att de är mer effektiva vid

hemarbete och uppskattar möjligheten att även fortsättningsvis kunna göra det. Hybridmöten fungerar överlag bra och det sker en ständig utveckling av de digitala verktygen som används vid hybridmötena.

Resultaten från medarbetarundersökningen visar att årets svarsfrekvens på 84 procent är något lägre än för 2021. Totalindexet har dock ökat något för 2022 till 76 procent vilket är ett bra resultat.

Nedan följer några exempel av vad nämnden gjort under året.

- Nämnden har genomfört beslutet att inte ta avgift för uteserveringar.
- För att bidra till att öka Uppsalas attraktionskraft har nämnden bland annat iordningsställt sommargator. Sommargatorna ökar attraktionskraften i de centrala delarna av Uppsala genom att de ger mer utrymme till folkliv.
- I Storstora har nämnden byggt en strandpromenad vilket bidrar till bättre tillgång till naturen för Storstoraorna.
- Nämnden har tagit fram ett kojindex som mått på närhet till skogsmark för barns lek och rekreation. Det går att konstatera att utöver de barn som bor i landsbygderna har barn i de sydvästra delarna av Uppsala som Stenhagen, Gottsunda och Flogsta 100 procent täckning i kojindexet.
- Medel från Otto Törnlands fond har använts till att rusta upp promenadstråk och cykelväg vid flustretpromenaden. Kantstenar har satts om, gångvägar har jämnats till och fått nytt grus, nya sittplatser har satts ut och tydligare avgränsningar mellan grus och gräs har skapats.
- Gottsunda dagvattenpark invigdes den 31 maj. Här ges medborgare en central och tillgänglig vattenkontakt där de även kan promenera och få naturupplevelser. Tillgängligheten till ett friluftsområde i de centralare delarna av kommunen har således ökat för många medborgare.
- För att fortsätta förbättra Uppsala kommun som cykelstad har nämnden breddat gång- och cykelvägen från Vaksalakyrka till Slavsta. Det har även byggts en ny gång- och cykelväg bredvid gamla Börjevägen. Börjevägen är en smal bilväg där bilister håller relativt höga hastigheter. I och med gång och cykelvägen blir det tryggare att cykla sträckan vilket medför att fler medborgare väljer cykeln framför bilen.
- Nämnden har tillsammans med kommunstyrelsen anlagt Elsa Echelssons park i Rosendal. Parken fungerar som en plats för häng och umgänge med solplatser. Parken har också en skyfallsyta med dubbelfunktion. När det är torrt kan skyfallsytan användas till att åka skateboard, kickbike, cykling, streetbasket och innebandy. Aktivitetsytan fungerar också som en fördröjningsyta vid stora regn.
- Under året har nämnden planterat 152 träd i driftverksamheten. Då ingår inte de träd som nämnden planterar i projektverksamheten.
- I Toran i Hammarskog har återställning av mark genomförts. Gamla slåtterytor har återskapats och beteshagarna återfår en alltmer öppen karaktär och börjar likna hur området såg ut på 1950 talet som det syns på gamla kartor.
- Under 2022 har omkring 13 – 15 hektar återställts till gamla hag- och betesmarker vilket är en viktig aktivitet för kulturmarksperspektivet och biologisk mångfald.
- Under året har nämnden fortsatt att jobba enligt den plan för pendlarparkeringar som beslutades 2020. Skyttorp har under året fått två nya pendlarparkeringar.

- I Ulva har ett nytt bad i stort sett färdigställt lite nordost om kvarnen. Badplatsen är ett så kallat cykelbad vilket innebär att det inte går att ta sig med bil i direkt anslutning till badet.
- Vid lekplatsen i Kastellparken har nämnden köpt in cyklar så att förskolor kan vara där och träna på att cykla samtidigt som barnen lär sig trafikregler. Nämnden har under sommaren bemannat parken med medarbetare som lär barnen om trafiksäkerhet.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Utvecklingen av grunduppdraget går i linje med styrningen i Mål och budget. Volymen allmän platsmark som nämnden ska förvalta ökar allteftersom Uppsala kommun växer. Det blir fler parker, gator och naturreservat som ska skötas. Ökad volym leder till ökade kostnader om ambitionsnivåerna avseende kvalitet på allmän plats ska bibehållas. Den ökade användningen av allmän plats ställer krav på att nämnden säkrar utryckningsvägar för blåljus. Nämnden har fortsatt att leverera in vägdata till den nationella vägdatatabasen utifrån de krav som ställs i blåljuskollen, grunddata finns alltså framtaget som andra aktörer kan använda.

Synpunkter som nämnden får vid revisioner eller andra granskningar används som incitament för verksamhetsutveckling. Under året har kommunrevisionen genomfört en granskning av underhåll av gator och vägar, en underhållsplan för gator och vägar håller på att tas fram utifrån resultatet.

Nämnden genomför löpande trygghetskapande insatser utifrån olika platsers behov. Kommunen har tagit fram strukturer för hur trygghetsarbetet ska genomföras, kommunstyrelsen styr arbetet och nämnden bidrar som en aktiv utförare.

Avseende biologisk mångfald är ambitionen att en större andel av de gräsytor som nämnden ansvarar för gräsklippning ska bli ängsmark. Idag är omkring 28 procent (176 hektar) att betrakta som ängsmark, långgräs eller äng. Nämnden är i en kartläggningsfas för att identifiera var det finns goda förutsättningar för framtida ängsmark.

Framtida utmaningar

Kriget i Ukraina innebar en ökad ekonomisk utmaning under 2022 som kommer hålla i sig även under kommande år. Inflationen ligger på höga nivåer och energi- samt drivmedelskostnader är höga. Detta har en stor effekt på kommunens och nämndens ekonomiska förutsättningar. För att klara av en budget i balans kommer det vara nödvändigt att göra prioriteringar vilket kommer innebära en sänkning av ambitionsnivån avseende driften av den allmänna platsen. Effekterna i kriget i Ukraina i kombination med kommunens expansiva utveckling med ökat antal besökare på allmän plats, natur- och rekreationsområden gör utmaningen alltmer komplex. Fler människor på samma ytor ökar slitaget och anläggningarnas livslängd minskar. I en växande och förtätad stad krävs därför en mer intensivare skötsel.

För att klara av omställningen till ett klimatneutralt Uppsala 2030 och ett klimatpositivt Uppsala 2050 ställs det utmanande krav på samhällsbyggandet. Kunskapen om hur nämnden påverkar koldioxidutsläpp vid planering och byggande behöver öka och fortsätta implementeras i styrningen av verksamheten allteftersom kunskapen ökar.

Klimatkonsekvenserna kommer påverka framtida samhällsbyggande. Hur kommunen planerar, bygger och förvaltar den fysiska platsen för att hantera översvämningar,

värmeöar och bränder samt påverkan på den biologiska mångfalden är några exempel på utmaningar.

Trädens plats i staden blir allt viktigare för klimatutjämning, kolsänka, ta hand om dagvatten och luftföroreningar. Tillräckligt med plats för träden både över och under mark behöver säkras genom överenskommelser och gott samarbete inom kommunkoncernen.

Skillnaderna i uppväxt- och livsvillkor för kommunens invånare har ökat över tid. Förutom ekonomiska ojämlikheter finns det också påtagliga skillnader i upplevd trygghet. Den fysiska planeringen har en stor betydelse för att motverka olika slags segregation. Här ser nämndens verksamhet behov av modell för uppföljning för kontinuerligt lärande kring hur det som byggs används och påverkan i relation till omgivning. Utvecklingen behöver också följas genom av sociala konsekvensanalyser och trygghetscertifiering i planerings-, genomförande- och förvaltningsfaser.

Idrotts- och fritidsnämnden

Idrotts- och fritidsnämnden ansvarar för äldres tillgång till fysisk aktivitet samt planering och utveckling av barn- och ungdomsidrott liksom bredd- och elitidrott samt fritidsverksamhet. Nämnden hanterar upplåtelse av inhyrda och egenägda lokaler och anläggningar för idrotts- och fritidsverksamhet. Nämnden ansvarar även för folkhälsa utifrån perspektivet fysisk aktivitet. Samverkan sker med föreningar och andra aktörer inom nämndens ansvarsområde som en del i arbetet med att forma och upprätthålla riktlinjer och mål för föreningsstöd inom nämndens ansvarsområde.

Viktiga händelser under året

Årets teman för idrotts- och fritidsnämnden var folkhälsa, trygghet, jämlikhet och jämställdhet.

I Uppsala ska alla känna sig välkomna, delaktiga och trygga till att delta i idrotts- och fritidsaktiviteter i livets alla skeden. Det ska finnas ett utbud av både spontana och organiserade aktiviteter. År 2022 har nämnden erbjudit aktiviteter för äldre, haft ett rikt utbud av sommarlovsaktiviteter samtidigt som det har arbetats med att inkludera personer med funktionsnedsättning i fritidsaktiviteter.

De anpassningar som gjorts inom nämndens ansvarsområden utifrån coronapandemins effekter har tagits bort, vilket innebär att föreningsaktiviteter sakteligen har kunnat återgå till ordinarie verksamhet. Idrottsanläggningar fylls åter med föreningsaktiva deltagare, detta är en positiv vändning både för folkhälsa och för nämndens ekonomi. Det man dock sett under året är att utbildningsförvaltningen inte bokar och nyttjar idrottshallar i samma utsträckning som innan pandemin.

Till följd av det krig som sker i vårt närområde råder det bland annat energikris i Europa. Detta har fått till följd höga energipriser och en hög inflation, vilket påverkar nämndens ansvarsområde både vad det gäller användningen av energi och extra energistöd till föreningar med egna anläggningar.

Trygghet

I syfte att öka tryggheten har flera aktiviteter och åtgärder genomförts bland annat genom antagna handlingsplaner. I arbetet med handlingsplan för ökad trygghet i Gränby och Kvarngärdet som antogs av kommunstyrelsen 2020 har nämnden varit

delaktig i flera åtgärder. Genom nära samverkan med alla berörda parter inom handlingsplanen har ett nytt elljusspår anlagts i parken och en konstgräsplan invigts.

För att öka tillgången till spontana idrottsaktiviteter och utöka antalet föreningsdrivna aktiviteter för barn och unga, har nämnden i samverkan både internt och externt bidragit till uppsökandeverksamhet i närhet till skolslut, sena kvällar, helger och lov. Några exempel på aktiviteter är Sportis, Oneseide, Gameplan och Nattfotboll som alla är kostnadsfria verksamheter som riktar sig främst till barn och unga från socioekonomiskt utsatta områden.

Jämlikhet och jämställdhet

Genom stimulansmedel har nämnden tillsammans med RF-SISU Uppland och Fyrisgården genomfört projektet *”Utbildning och aktiviteter för personer med funktionsnedsättning särskilt inom NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar)”*. Projektet har syftat till att minska den psykiska ohälsan bland personer med funktionsnedsättning genom utbildning och utökande av aktiviteter. Målsättningen har varit att det skulle implementeras i ordinarie verksamhet.

Projektet har stärkt och utvecklat samverkansgrupper och ett nytt utbildnings- och informationsmaterial har tagits fram gemensamt med unga och unga vuxna med funktionsnedsättning. Kunskapen har höjts i föreningslivet genom att ett 170-tal föreningsledare gått *”Ledare som lyssnar”* och ett 60-tal har tagit del av utbildning i bemötande. RF-SISU Uppland har gemensamt med barn och ungdomspsykiatri (BUP) haft 12 föreläsningar för vårdnadshavare till barn och unga med NPF diagnos, vid varje tillfälle deltog ett 120-tal personer. Utöver kunskapshöjande insatser har projektet bidragit till att 29 föreningar har infört ledarstödjare, 2 föreningar fått hjälp med transporter och 38 föreningar arbetar aktivt med *”Trygg och inkluderande idrott”* så att fler barn och unga väljer att stanna kvar samt att potten *”alla ska ha råd”* har nyttjats av 281 personer.

De partnerskap som nämnden har med föreningarna Fyrisgården, Uppsala Handikappidrott, Uppsala KFUK-KFUM och RF-SISU Uppland bidrar till målsättning att det ska finnas trygga och jämställda idrotts- och fritidsaktiviteter för alla. För att nämna några exempel så friidrottsdag för parasportare, nystart för framerunning, dialogmöten med barn och unga, Sportis och mycket mer.

Nämnden har målet att all idrott som erbjuds i Uppsala ska vara jämställd. Den senaste statistiken visade att 47 procent av barn- och ungdomsföreningarnas medlemmar är flickor, vilket är en minskning med två procent till följd av pandemins effekter.

Sommaraktiviteter

Det är viktigt för idrotts- och fritidsnämnden att det råder jämlika förutsättningar till en aktiv fritid för Uppsalas barn och unga. Därför har nämnden möjliggjort en bredd av alternativ till aktiviteter för olika målgrupper. I samverkan med föreningslivet har det arrangerats både nya och årligen återkommande aktiviteter. Detta innebär allt ifrån fotbollsskolor till kostnadsfria lägerveckor och parkaktiviteter, där nästan 8 000 barn och unga har deltagit.

Även i år iordningsställde Uppsala SummerZone på Studenternas bandyplan. I samverkan med föreningar, Fritid Uppsala och Fritidsbanken har 26 676 besökare kunnat delta i både spontana och föreningsdrivna aktiviteter som exempel spikeball, vattenkrig, basket, lek, inlines och mycket mer.

Folkhälsa utifrån fysisk aktivitet

Fysisk aktivitet påverkar vår hälsa positivt och bidrar till ett ökat välbefinnande. Genom att skapa samhällsliga förutsättningar som stimulerar och inbjuder till fysisk aktivitet skapas det sociala sammanhang som bidrar till en förbättrad fysisk och psykisk hälsa.

Under året har en social hållbarhetsanalys tagits fram som ett underlag i nämndens lokalförsörjningsplan. Analysen bidrar till att motverka en ökad polarisering och i stället bygga ett socialt hållbart Uppsala med jämlika förutsättningar. Nämndens lokalförsörjningsplan medverkar således till att skapa förutsättningar för ett socialt hållbart samhälle som främjar demokrati, god hälsa, välbefinnande och inkludering.

Nämnden har gemensamt med kulturnämnden och äldrenämnden ingått i ett nytt idéburet offentligt partnerskap (IOP) med RF-SISU Uppland. Partnerskapet syftar till att stärka det gemensamma arbetet för en god och jämlik hälsa för barn och unga, vuxna och äldre i Uppsala kommun oavsett funktion.

Pilotprojektet Generation PEP-kommun har under året utvecklats genom att en samverkansgrupp bestående av representanter från bland annat civilsamhället, Region Uppsala, RF-SISU Uppland och Upplandsstiftelsen har tillsatts. Samverkansgruppens uppgift är att gemensamt vara med och utveckla möjligheten och viljan för barn och unga i Uppsala att leva ett hälsosamt liv. För att identifiera vad som görs, vart det görs och vart de vita fläckarna finns gällande fysisk aktivitet och rörelse samt hälsosamma kostvanor för barn och unga, har en gemensam kartläggning gjorts. Kartläggningen kommer att ligga till grund för implementering och utveckling så att alla barn och unga ges samma möjligheter att leva ett aktivt och hälsosamt liv.

Utredningar och omvärldsbevakning

Nämnden satte 2017 målet att bli Sveriges bästa idrottskommun och har i rankingen klättrat från 14:e till 5:e plats. I kategorin som jämställd idrottskommun tog Uppsala stolt hem 3:e platsen 2019.

I arbetet med att uppnå målet samt i nämndens andra strategiska uppdrag har därför ett flertal utredningar och behovsbeskrivningar gjorts:

- Utredning om handbollens anläggningsbehov
- Behovsbeskrivningar för konstgräsplan och beachhandbollsplaner i Ulleråker, konstgräsplaner i Ekebydalen, konstgräsplan Gamlis IP,
- Behovsbeskrivning för simhall i Gottsunda samt att
- Behovsbeskrivning av kampsportens anläggningsbehov har inletts

Alla utredningar ligger till grund för kommande verksamhetsplan och framtida planering för Uppsala som idrottsstad.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Idrotts- och fritidsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Resultat		
		Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Fritid och kultur	361	0	-12	0

Nämnden totalt	362	0	-12	0
-----------------------	------------	----------	------------	----------

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	24	8	11	15

Tabell 4. Ekonomiskt resultat idrotts- och fritidsnämnden.

Årets resultat var ett nollresultat, att jämföra med föregående års underskott om 12 miljoner kronor 2021.

Markeringsavgifterna för uthyrning av lokaler till skolor och föreningsliv avvek negativt med 5 miljoner kronor i förhållande till budget, vilket motsvarade en minskning med 9 procent. Det berodde främst på färre bokningar från utbildningsförvaltningen. Detta som en effekt av att skolor inte nyttjade idrottshallarna i förväntad omfattning utan hade mer idrottsundervisning utomhus under året.

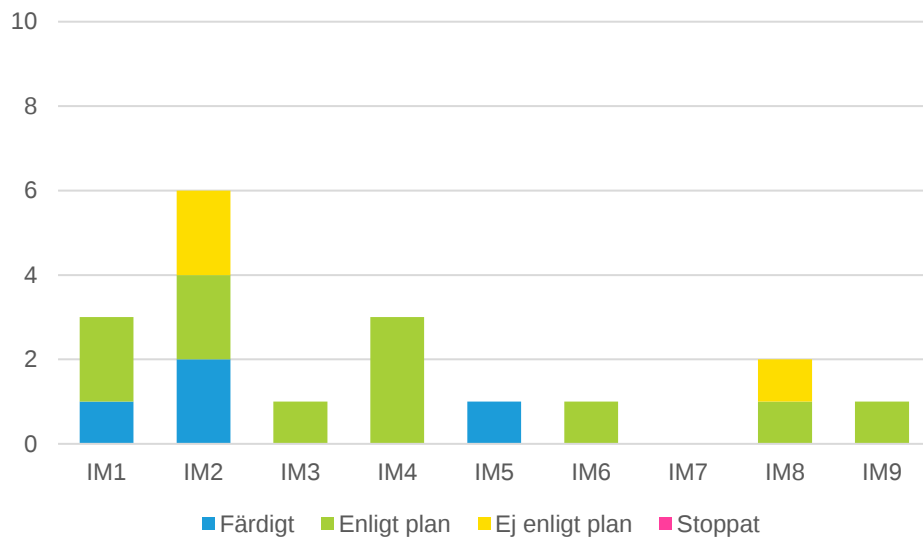
Intäktsbortfallet kompenserades främst av att hyreskostnaderna inte uppgick till budgeterad nivå, vilket är kopplat till projekt som blev fördröjda, exempelvis ombyggnation Österängen och Gränby sportfält. Även lägre fastighets- och kapitalkostnader påverkade resultatet positivt.

Investeringar

Nämndens investeringsbudget var 24 miljoner kronor. Investeringar om 8 miljoner kronor genomfördes under året. Investeringarna omfattade bland annat byte till digitala låssystem i idrottshallar, upprustning av elljusspår samt inköp av inventarier till Studenternas sommaraktivitet. Avvikelsen mot helårprognosen per augusti berodde på att en stor del av arbetet med att byta digitala låssystem i idrottshallarna försenades under hösten då det blev förseningar i leverans av komponenter. Färdigställande beräknas ske under 2023 vilket innebär att nämnden begär att 7 miljoner kronor av investeringsmedlen överförs till 2023.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Idrotts- och fritidsnämnden har blivit färdig med fyra av 18 uppdrag. Elva uppdrag pågår enligt plan. Tre uppdrag är försenade jämfört med ursprunglig plan.

Figur 5. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

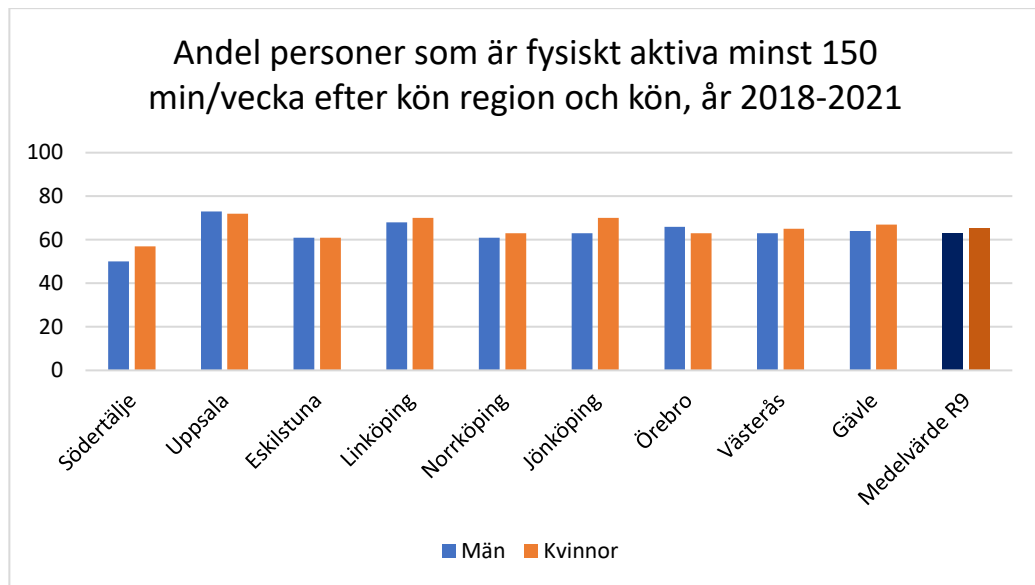
Nämnden har exempelvis

- även i år iordningsställt Uppsala SummerZone på Studenternas bandyplan.
- ökat medvetandet om klimatsmarta val för barn och unga genom solcellsladdning av mobiltelefoner på Uppsala Summer Zone.
- tillsammans med RF-SISU Uppland och Fyrisgården genomfört projektet *”Utbildning och aktiviteter för personer med funktionsnedsättning särskilt inom NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar)”*.
- samverkat kring sommarlovsaktiviteter som är trygga, kostnadsfria och öppna.
- samverkat med Simkraft AB som driftar Bälingebadet och har simskoleverksamhet och samverkat med Aktivt uteliv i Sunnerstastugan som hyr ut idrottsutrustning, har företagsevent samt erbjuder kurser inom skidsport.

Utveckling av grunduppdraget över tid

När det finns möjlighet att jämföra med andra kommuner används genomsnittet för R9-kommunerna om det inte finns skäl att välja andra kommuner (i R9-kommunerna ingår Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Linköping, Norrköping, Södertälje, Uppsala, Västerås och Örebro).

Mellan åren 2018 - 2021 uppgav 73 procent av männen och 72 procent att kvinnorna i Uppsala att de var fysiskt aktiva minst 150 minuter per vecka, vilket visar den högsta andelen av samtliga kommuner i R9-nätverket. Uppsala har under hela 2000-talet utmärkt sig med en hög andel fysiskt aktiva personer. En av orsakerna till det är sannolikt att kommunens invånare har en hög utbildningsnivå. Detta kan åter ses i forskning att välutbildade personer med höga inkomster tenderar vara mer fysiskt aktiva än personer med kortare utbildning och lägre inkomster.

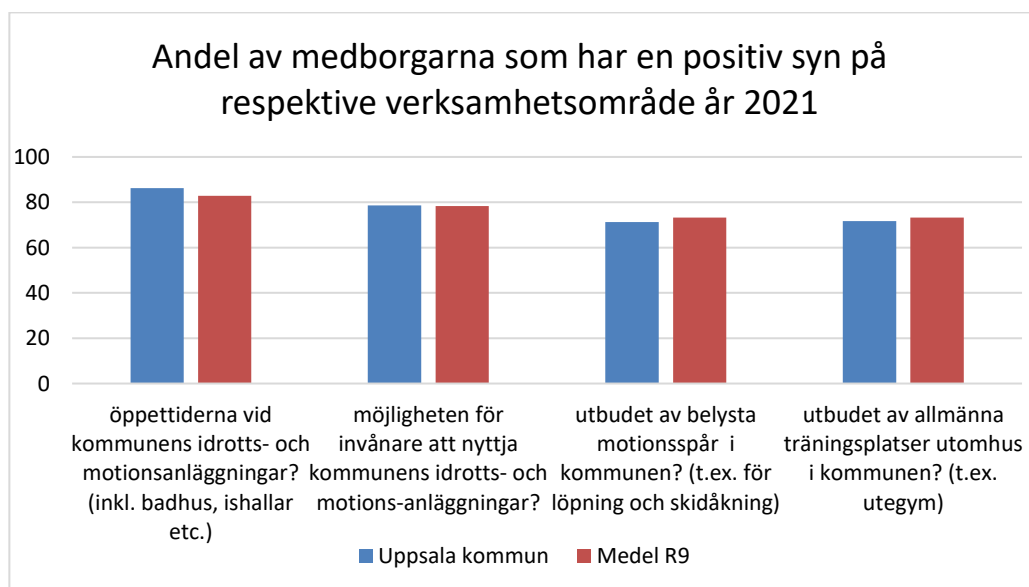

Figur 6 Andel fysiskt aktiva (150 min/vecka) efter Region, Fysisk aktivitet, Andel, Kön och År. Källa: Folkhälsomyndighetens nationella folkhälsoenkät

Uppsala kommuns invånare har generellt en något mer positiv syn på möjligheten att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar år 2021 än bland R9-kommunerna generellt. Samtidigt som undersökningen visar en något lägre andel nöjdhet från Uppsalaborna till utbudet av belysta motionsspår och allmänna träningsplatser utomhus.

Sammanfattningsvis går det att konstatera att invånarna i Uppsala generellt sett har en något mer positiv syn på möjlighet till organiserad idrott än vad de har till möjligheten till spontan- och egenorganiserad idrott. Eftersom Uppsala kommun valde att inte delta i SCB:s senaste medborgarundersökning, saknas statistik för år 2022.

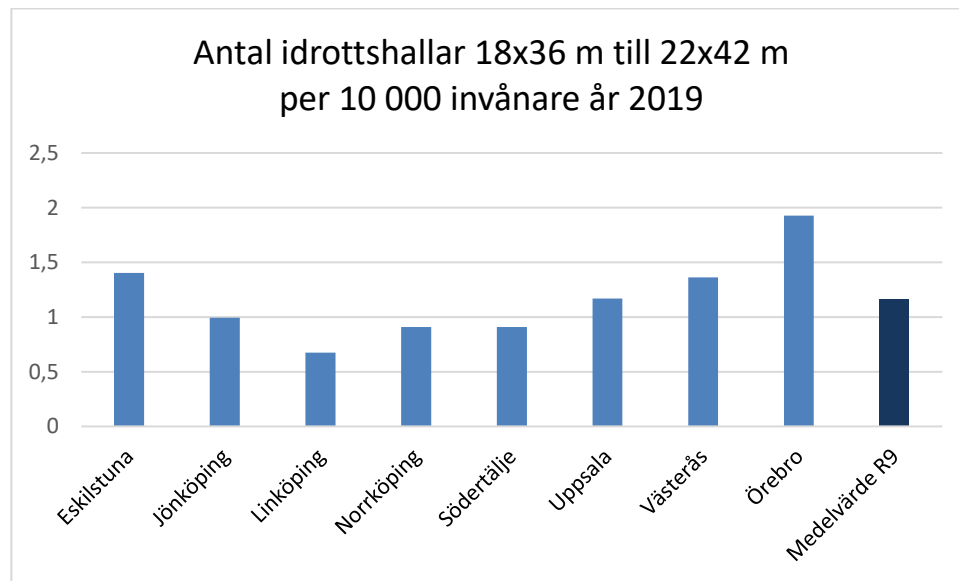
Det går inte utifrån Figur 1 och Figur 2 avgöra om det finns något samband mellan invånarnas syn på kommunens idrott, motion och friluftsliv och andelen personer i Uppsala som är fysiskt aktiva minst 150 minuter i veckan.

Figur 7 Medborgarnas syn på idrott, motion och friluftsliv i Uppsala kommun och R9-kommunerna. Andel som har en positiv syn omfattar alla personer som svarat att respektive verksamhet är ganska bra eller mycket bra. Källa: SCB:s medborgarundersökning år 2021

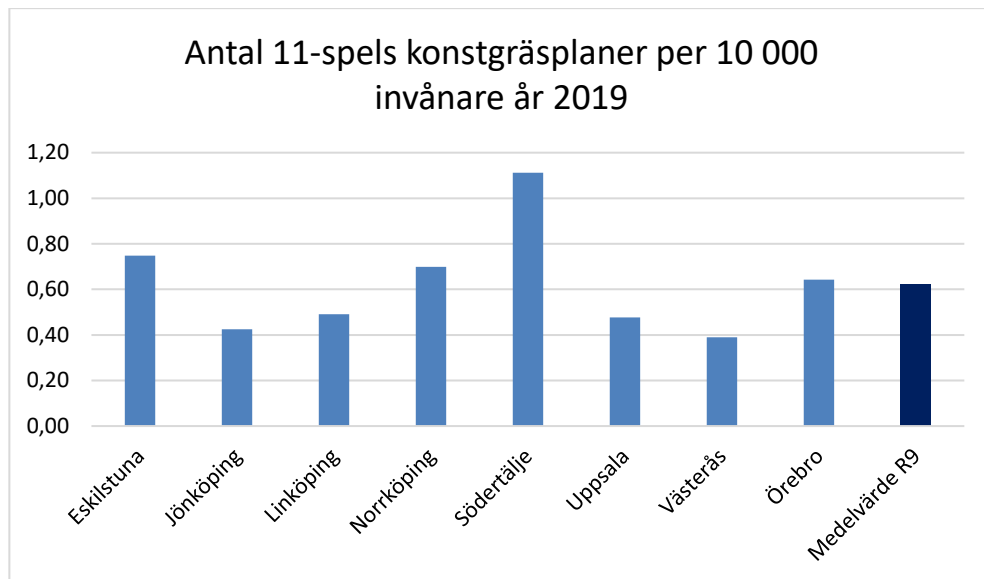
Antalet stora idrottshallar (18x36m-22x42m) var 1,17 per 10 000 invånare i Uppsala kommun år 2019 vilket ligger i linje med medelvärdet bland R9-kommunerna. Senaste kartläggning kring idrottshallar gjordes år 2019, vilket innebär att nyare statistik saknas. Det har inte heller färdigställts någon ny fullstor idrottshall i Uppsala sedan dess, vilket innebär att statistiken fortfarande ger en tillförlitlig beskrivning av den befintliga hallsituationen.

Enligt Uppsala kommuns lokalförsörjningsplan för idrott- och fritidsanläggningar planeras 13 nya fullstora idrottshallar med en yta på minst 20 x 40 m att byggas i Uppsala kommun mellan år 2022 och 2032. Även om antalet invånare i Uppsala förväntas bli fler, medför detta att antalet idrottshallar per invånare förväntas öka. En förväntad förbättrad tillgång är ett resultat av att nämnden har synliggjort ett behov av fler fullstora idrottshallar i lokalförsörjningsplaneringen.

Figur 8 Antal idrottshallar per 10 000 med en hallstorlek mellan 18 x 36 m och 22 x 42 m. Uppgifter från Gävle kommun saknas i diagrammet. Källa: SKR:s anläggningsrapport år 2019

Antalet 11-spels fotbollsplaner i konstgräs var 0,48 per 10 000 invånare år 2019. Detta var lägre än medelvärdet för R9-kommunerna som var 0,62. Uppsala har fyra uppvärmda konstgräsplaner vilket är betydligt fler än i jämförbara kommuner. Enligt lokalförsörjningsplanen för idrott- och fritidsanläggningar planeras det att anläggas åtta 11-spels konstgräsplaner mellan år 2022 – 2032. Även om antalet invånare i Uppsala förväntas bli fler, medför detta att antalet konstgräsplaner per invånare ökar. En förväntad förbättrad tillgång är ett resultat av att nämnden har synliggjort ett behov av fler konstgräsplaner i lokalförsörjningsplaneringen. I kommunen finns också ett 40-tal 11-spels naturgräsplaner, vilket också möjliggör för organiserad verksamhet.

Figur 9 Antal 11-spels fotbollsplaner i konstgräs per 10 000 invånare. Uppgifter från Gävle kommun saknas i diagrammet. Källa: SKR:s anläggningsrapport år 2019

Önskad effekt

Mellan år 2023 - 2032 planeras det konstgräsplaner, två allaktivitetsplatser, utegym, elljusspår och andra ytor som är möjliga att nyttja för spontanidrott. De nya ytorna förväntas delvis att öka andelen aktiva personer och delvis höja Uppsalas ranking i SCB medborgarundersökning. Genom att anlägga fler kostnadsfria idrottsytor får fler människor med en låg ekonomisk standard möjlighet att utöva idrott med samma förutsättningar som alla andra. Effekten av detta förväntas att bli en ökad jämlikhet och hälsa.

I lokalförsörjningsplanen för idrotts och fritidsanläggningar föreslås att ett flertal nya bostadsnära idrottsytor ska tillkomma. Detta är i linje med den framtagna sociala hållbarhetsanalys som tillförts planen. Uppsala har erhållit ett lågt resultat i tidigare trygghetsundersökningar. De nya idrottsytorna förväntas att medföra mer liv och rörelse i områdena och därmed bidra till att den upplevda tryggheten förbättras. Spontana idrottsytor som tillkommit år 2022 är exempelvis en ny konstgräsplan och ett nytt elljusspår i Gränby, som är ett område där många upplever otrygghet.

Nämndens arbete med att uppnå miljömålen innefattar bland annat stöd och råd till föreningar i energisparande åtgärder, föreningsbidrag för miljöanpassningar på egen anläggning. Nämnden arbetar även med att minska spridning av mikroplaster och andra miljöfarliga ämnen genom att använda miljövänliga system vid anläggande av konstgräsplaner. Ytterligare åtgärder är hållbart resande vilket uppnås genom att invånare ska ha en närhet att ta sig till och från sina aktiviteter på ett hållbart sätt, vilket är i enlighet med Uppsala kommuns program för mobilitet och trafik.

Framtida utmaningar

Att få fler barn och unga i rörelse genom spontanidrott har flera utmaningar. Dels är det svårt att nå dem som idag står längst ifrån idrottsaktiviteter, dels råder det brist på anläggningar under vissa tider.

Att endast öppna upp och erbjuda spontanidrott leder inte till att fler blir fysiskt aktiva, utan ger snarare de som redan är aktiva fler möjligheter till spontan träning med risk för att de tar platsen i anspråk. Däremot om man erbjuder spontanidrott i närhet till

skolslut under organiserade former ökar man möjligheten att nå de barn och unga som står längst ifrån idrotten och kan på så sätt lotsa in dem som vill in i ordinarie verksamhet.

Föreningslivet har knappt återhämtat sig från pandemins kris när ett krig utbryter i vårt närområde vilket påverkar oss alla genom energikris och ökade kostnader till följd av den höga inflationen. Hela föreningslivet påverkas av de ökade kostnaderna. Dels utifrån att familjer har sämre ekonomi och behöver prioritera, dels utifrån ökade lokalkostnader för kommunens och privata anläggningar. Till följd av detta kan föreningar vara tvungna att öka sina medlemskostnader, vilket i sin tur medför en ökad risk för en ny period med minskat antal medlemmar i föreningarna.

Kostnaderna som uppstår i nämndens verksamhet utgör till nästan 80 procent fasta kostnader såsom lokal- och hyreskostnader samt driftavtalskostnader till föreningar och Uppsala kommun arenor och fastigheter AB. Att möta de årliga effektiviseringskraven med kostnadsbesparingar är därmed utmanande för nämnden. De osäkerheter som råder i världen med effekter såsom stigande priser på bland annat drivmedel, el och byggrelaterade kostnader kommer också att påverka verksamheten kommande år. El- och fjärrvärmekostnader är svårbedömda. Hyreskostnaderna är budgeterade utifrån när specifika projekt beräknas färdigställas och tidpunkten för hyresdebitering kan komma att förändras.

Att följa utvecklingen i samhället, ha kontinuerliga dialoger med föreningsliv, utbildningsnämnden och fastighetsstaben tillsammans med noggrann uppföljning av ekonomin är exempel på nämndens pågående åtgärder för att möta den osäkerhet som råder. En utredning för att se över idrotts- och fritidsnämndens nuvarande uthyrningsmodell av idrottshallar för att minska sårbarheten och beroendet av utbildningsnämndens bokningar pågår och kommer fortgå under 2023.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar arbetet med kommunens verksamhet och ekonomi, följer upp och rapporterar till kommunfullmäktige och samordnar verksamheten mellan kommunens nämnder. Kommunstyrelsen har även uppsiktsplikt över övriga nämnders verksamhet, inklusive de gemensamma nämndernas och de kommunala bolagens verksamhet. Kommunstyrelsen bereder ärenden inför kommunfullmäktige och ansvarar för att fullmäktiges beslut genomförs. Uppsala kommun ska ge de som bor, verkar och besöker Uppsala välfärdstjänster och service av god kvalitet och för att klara av att tillgodose dessa behov är det nödvändigt att ständigt utveckla arbetssätt, organisation och medarbetare. För att utveckla en modern och effektiv förvaltning har Uppsala kommun en centraliserad stabsorganisation som leder och stödjer nämnder och bolag.

Kommunstyrelsen leder planering och utveckling, följer upp och analyserar inom strategiskt viktiga politiska områden som exempelvis social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet inkluderande det näringslivspolitiska arbetet. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för kommunens ekonomi, IT, arbetsgivarfrågor, kommunikation, upphandling, lokalförsörjning, mark och exploatering, landsbygdsfrågor, samt kris och beredskap. Som kommunens arkivmyndighet har kommunstyrelsen ett övergripande ansvar för kommunens arkivfrågor. Kommunstyrelsen leder och utvecklar även gemensam service inom områdena måltid, städ, transporter och kundservice.

Viktiga händelser under året

På grund av pandemin och den säkerhetspolitiska utvecklingen i vårt närområde har arbetet med krisberedskap blivit mer aktuellt och intensifierats. Kommunstyrelsen arbetar proaktivt med beredskap inom olika områden för att trygga uppsalabornas säkerhet.

Med anledning av Rysslands eskalerade angreppskrig mot Ukraina har kommunen arbetat för ett bra flyktingmottagande. Kommunstyrelsen har under 2022 tagit ett samordningsansvar för flyktingmottagandet och har inrättat en tillfällig enhet som hanterar anvisningar av ukrainare.

Uppsala Kommun har förnyat avtalet med staten för att skynda på klimatomställningen. I avtalet, Klimatkontrakt 2030, åtar sig Uppsala kommun bland annat att arbeta mer med innovation i klimatomställningen samt att involvera Uppsalas invånare mer för att minska klimatutsläppen.

Uppsala kommun har som mål att vara en av Sveriges bästa landsbygdskommuner. Som den kommun i Sverige med flest boende på landsbygderna arbetar kommunstyrelsen aktivt med att främja landsbygdsutvecklingen i Uppsala. Under det gångna året har kommunstyrelsen utökat landsbygdarbetet genom ökade resurser för landsbygdsfrågor. Efter år av pandemi har flera olika projekt kunnat återupptas med fokus på möten och stöd till föreningar och näringsliv. Flera testverksamheter har genomförts, så som medborgarbudget, med gott resultat och övergår från och med årsskiftet in i ordinarie verksamhet. Landsbygdsberedningens första period har genomförts.

Under året har kommunstyrelsen tagit fram ett förslag till program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete som beslutades av kommunfullmäktige. Detta i syfte att utveckla kommunens arbete inom området.

Den 1 november 2022 tillträdde den nya kommunstyrelsen, kommunalråden, valberedningen och styrelsen för Uppsala stadshus AB. Kommunstyrelsen har arbetat med att öka delaktigheten i höstens val genom att bland annat ha genomfört en särskild satsning för att öka valdeltagandet. Nämnden har också arbetat aktivt med att tillgänglighetsanpassa vallokaler och lokaler för förtidsröstning.

Kommunstyrelsen har tagit fram nya avtal för arbetstid som syftar till att skapa förutsättningar för en flexibel och hållbar arbetsdag, utifrån både individuella förutsättningar och verksamhetens behov. Det nya kollektivavtalet om modern arbetstid är tecknat och gäller från 1 januari 2023.

Den 24 september invigdes äntligen stadshuset. Invigningen bjöd på underhållning för både stora och små och intresset var stort med runt 3 000 besökare. Invigningen har skjutits upp i omgångar på grund av pandemin och en planerad manifestation. Stadshuset är ett hus där demokrati, hållbarhet, nytänkande och service till Uppsalaborna står i fokus.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Kommunstyrelsen		Resultat			
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag	Bokslut	Bokslut	Helårsprognos	
	2022	2022	2021	202208	

Politisk verksamhet	68	-5	1	-4
Infrastruktur, skydd m.m	335	-274	379	-75
Fritid och kultur	2	0	0	0
Vård och omsorg	0	0	-1	0
Flyktingmottagande	0	9	0	0
Affärsverksamhet	0	11	-15	8
Kommunledning och gemensam verksamhet	263	-7	6	15
Nämnden totalt	668	-266	369	-57

	KF-budget	Bokslut	Bokslut	Helårsprognos
	2022	2022	2021	202208
Investeringar	1 302	1 038	388	1 220
Extern finansiering	-264	-59	-62	-55

Tabell 5. Ekonomiskt resultat kommunstyrelsen.

Årets resultat var ett underskott om 266 miljoner kronor, vilket var en negativ avvikelse om 209 miljoner kronor i förhållande till bedömd helårsprognosen per augusti.

Underskott finns framför allt inom verksamhetsområde infrastruktur, skydd med mera och avser till stor del mark- och exploateringsverksamheten. Även verksamhetsområdena politisk verksamhet samt kommunledning och gemensam verksamhet redovisade underskott.

Affärsverksamhetens överskott återfinns inom fastighetsverksamhet. Inom flyktingmottagande redovisades statsbidrag enligt massflyktsdirektivet som hade lägre kostnader vilket gav ett överskott i årsbokslutet.

Kommunstyrelsen				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag	Resultat		
		Bokslut	Bokslut	Helårsprognos
	2022	2022	2021	202208
Kommunledning	529	47	25	51
Stadsbyggnad	138	-313	345	-107
Nämnden totalt	668	-266	369	-57

Tabell 6. Ekonomiskt resultat kommunstyrelsen fördelat på kommunledning och stadsbyggnad.

Resultatet inom kommunledning var ett överskott om 47 miljoner kronor, vilket var en negativ avvikelse om 4 miljoner kronor i förhållande till bedömd helårsprognosen per augusti.

Överskottet i bokslutet förklarades bland annat av lägre andel aktiverade seniorkort i kollektivtrafik än budgeterat. Utökade städuppdrag bidrog också till överskottet i och med en effektivare resursanvändning. Även budgeterat utrymme för medel till utveckling och utredning samt kommunstyrelsens medel till förfogande hade lägre kostnader under året än vad som budgeterats. Kommunstyrelsens medel till förfogande används endast undantagsvis.

Resultatet inom stadsbyggnad var ett underskott om 313 miljoner kronor, vilket var en negativ avvikelse om 206 miljoner kronor i förhållande till bedömd helårsprognosen per augusti. Merparten av resultatet avsåg mark- och exploateringsverksamheten som visade ett underskott om 318 miljoner kronor medan strategisk planering visade ett överskott om 5 miljoner kronor.

Orsakerna till underskottet inom mark- och exploateringsverksamheten var flera. På intäktssidan påverkade de stora osäkerheterna på marknaden för försäljning av

exploateringsmark som följd av stigande kostnader och räntor som påverkade såväl fastighetsbolagens finansieringsmöjligheter som hushållens betalningsförmåga.

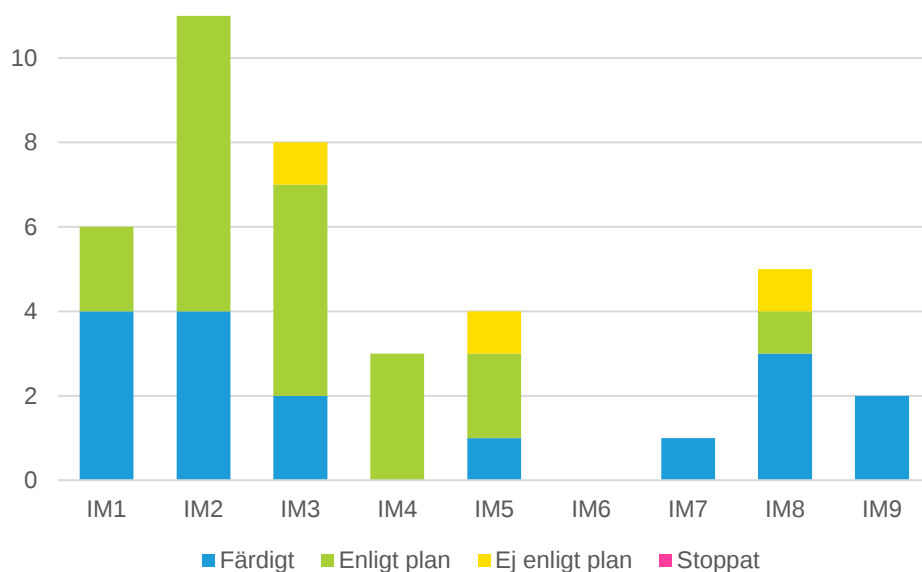
På kostnadssidan återfanns avvikelser beroende på ökade projektkostnader kopplade till framdriften i flera exploateringsprojekt. Vidare innebar höstens inventering av markreserven utrangeringar och genomgång av upparbetade kostnader inom Ulleråkersprojektet som medförde resultatföring av projektkostnader på grund av förändrade förutsättningar i projektet. Högre kostnad än budgeterat återfanns även inom fyrsparavtalets planeringsprojekt, främst projekt spårväg på grund av tidskomprimering av arbete med tillstånd, upphandling och genomförandefrågor för att klara uppsatt tidplan enligt genomförandebeslutet. Avvikelsen förklaras vidare av att redan ingångna avtal gällande kommunal medfinansiering av statlig infrastruktur hade kostnadsförts.

Investeringar

Kommunstyrelsens investeringsutgifter var budgeterade till 1 302 miljoner kronor. Av de budgeterade investeringsutgifterna avsåg 264 miljoner kronor anläggningar i exploateringsverksamheten som enligt budget finansieras med exploateringsersättningar. Kommunstyrelsens upparbetade investeringsutgifter för året uppgick till 1 038 miljoner kronor, där de största utgifterna avsåg strategiska markförvärv, utbyggnad inom exploateringsområden och fastighetsunderhåll. Den externa finansieringen uppgick till 59 miljoner kronor. Sammantaget innebär det att nettoinvesteringarna uppgick till 979 miljoner kronor vilket är 59 miljoner kronor lägre än budget. Lägre extern finansiering inom exploateringsverksamheten balanserades av lägre investeringsutgifter framför allt inom fastighets- och IT-verksamheten.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen har blivit färdig med 17 av kommunfullmäktiges 40 uppdrag under året. 20 uppdrag pågår enligt plan. Tre uppdrag är försenade.

Figur 10. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

I Mål och budget 2022–2024 lyfts fyra fokusområden fram för planperioden där kommunen ska kraftsamla för att skapa förändring. Kommunstyrelsen har under året bidragit på flera sätt till genomförandet av fokusområdena.

Trygghet

Kommunstyrelsen bedriver ett systematiskt och långsiktigt trygghets- och säkerhetsarbete i nära samverkan med civilsamhälle, näringsliv och myndigheter.

Under året har kommunstyrelsen bland annat:

- tillsammans med lokala fastighetsägare utvecklat nya arbetssätt genom metoden Business Improvement District (BID) och andra platssamverkansformer i Gränby- respektive Gottsundaområdet
- etablerat avtal med civilförsvarsförbundet om att inrätta en kommunal frivillig resursgrupp (FRG) och påbörjat rekrytering och utbildning av frivilliga
- upprättat en organisation kring arbetsmetoden GVI (Group violence intervention) med representanter från Uppsala kommun, polis och kriminalvården i syfte att minska det grova och dödliga våldet bland kriminella och att öka den upplevda tryggheten för medborgarna.

Jobb och företagande

Kommunstyrelsen samordnar kommunens arbete med att utveckla företagservice och näringslivsarbete för att Uppsalas näringsliv ska kunna fortsätta att utvecklas.

Under året har kommunstyrelsen bland annat:

- genomfört aktiviteter med fokus på språkträning, jobb- och karriärcoaching samt social integration inom ramen för samarbetsinitiativet Uppsala International Hub i syfte att stärka Uppsalas talangattraktion
- fortsatt arbetet med kommunens företagsservicefunktion samt etableringsfunktion som hanterar komplexa tillståndsfrågor och underlättar för företag som vill växa eller etablera sig i Uppsala
- genomfört 100 företagsbesök där förtroendevalda tillsammans med tjänstepersoner besökt företag för att skapa goda relationer, fånga upp utmaningar och synpunkter samt öka insikten om företagandets villkor.

Likvärdig skola

Kommunstyrelsen tillhandahåller kunskapsunderlag kring barn och unga, måltider i förskola och skola och stärker elevers trygghet och säkerhet i och omkring skolan.

Under året har kommunstyrelsen bland annat:

- genomfört en fördjupad utredning om ett allaktivitetshus i Gottsunda och hemställt till kulturnämnden att etablera det i linje med utredningens inriktning
- arbetat för att alla barn och unga ska ha trygga och säkra vägar till förskola och skola genom att bistå i framtagandet av nulägesbeskrivningar av hur hämta-lämnafunktionerna ser ut på skolor och förskolor i kommunen
- deltagit i att ta fram länsövergripande rutiner för händelseanalys efter suicid för barn upp till 18 år

- genomfört en utredning om kameraövervakning och tagit fram en ny vägledning för kameror i skolan som kommer att presenteras under våren 2023.

Fossilfritt 2030

Kommunstyrelsen bidrar till att stärka kommunkoncernens kapacitet att driva klimatomställningen genom stärkt samverkan inom kommunkoncernen och långsiktiga klimatsatsningar.

Under året har kommunstyrelsen bland annat:

- gjort en utredning om hur Uppsala kommun kan arbeta strategiskt och systematiskt med invånarengagemang, inklusive civilsamhälle, i klimatomställningen
- tagit fram och beslutat om en handlingsplan för miljö och klimatprogrammet 2022–2025 för att kommunkoncernens miljö- och klimatarbete ska drivas framåt så att målen i programmet uppnås
- arbetat fram ett verktyg för klimatkalkyler i tidiga skeden i planeringen inom ramen för översiktsplanen som används för bedömning av klimatpåverkan vid olika scenarier för Uppsalas utveckling utifrån översiktsplanen.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete

Under året har kommunstyrelsen fortsatt arbetet med att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet inom ramarna för EST (Effektiv samordning för trygghet). Samverkan med näringslivet har utökats genom deras deltagande i EST arbetet men även genom utökad kunskapshöjande stöd och dialog kring situationell- och social prevention. Antalet anmälda brott har fortsatt att sjunka och är nu färre än på många år. I Salabacke såg dock utvecklingen ut att gå mot ökad brottslighet och ordningsstörningar. Trenden bröts på några månader efter ett medborgarlöfte gavs. Detta i samverkan mellan bland annat polis och näringsliv. Arbetet med platssamverkan tillsammans med fastighetsägare och lokala aktörer har utvecklats under året. Platssamverkan skapar en gemensam plattform för ett utökat arbete med fokus på aktivering och utformning av fysiska platser för att skapa en ökad trygghet och attraktivitet i området.

Krisberedskap och civilt försvar

Det säkerhetspolitiska läget i vår närhet är fortsatt osäkert och säkerhetshotet mot Sverige ökar. Skyndsamma insatser görs nu på flera plan för att stärka det civila försvaret även om det är en lång resa som kommer att kräva stora resurser över tid.

En effektiv och samordnad hantering av kriser bidrar till trygghet hos dem som bor och verkar i Uppsala kommun. Kommunens förmåga till krishantering har ökat genom en stark utveckling av framför allt planering för civilt försvar. Arbetet med civilt försvar bedöms utökas i hög grad de kommande åren. Planering för krigsorganisation har intensifierats under 2022 och övriga insatser pågår så som arbete med kontinuitetshantering samt utbildning och övning inom krisberedskap.

Ett fossilfritt Uppsala 2030

Nya metoder testas för att engagera invånare i klimatomställningen inom ramen för projektet Klimatneutrala Uppsala. Arbetet med att integrera insatser för minskad klimatpåverkan i pågående processer såsom planering, utformning av markanvisningstävlingar och i projektstyrning i samhällsbyggnadsprojekt. Fokus ligger även på att stödja omställningen till förnybar och hållbar energiförsörjning och fossilfria transporter.

Fokus på hållbarhet inom upphandlingar och anskaffning av digital utrustning har fortsatt under året. Arbeta sker löpande i avtalen med leverantörerna för att höja ambitionsnivån för hållbarhet. Detta avser både produkter, transporter och kraven på leverantörer. En utredning pågår avseende arbetet med inköp och återtag av våra digitala enheter (pc, mobiltelefoner, skärmar med mera). En annan pågående utredning handlar om rutiner och principer för utskrifter.

Hållbar samhällsbyggnad

Kommunstyrelsens arbete med strategiska fastighetsförvärv har varit intensivt under 2022. Flera fastigheter, däribland i Ultuna, Nántuna och Valsätra, har tillträtts under året. Nya markförvärv har beslutats i bland annat Fullerö och Bergsbrunna-området. Detta för att möjliggöra framtida verksamhetsområden och teknisk infrastruktur kopplat till fyrspårsavtalet och det nya stationsläget Uppsala Södra.

Kommunstyrelsen har under året tagit fram en ny modell för ekonomiska beslut i exploateringsprojekt. Modellen ger kommunstyrelsen bättre möjlighet att styra, följa upp och analysera projekt. Inom förvaltningen har ett systemstöd för projektledning införts för exploateringsprojekten. Under 2022 har möjligheten att följa upp, analysera och styra exploateringsverksamheten på en aggregerad nivå stärkts avsevärt.

Arbetet med strategiska markförvärv med ett större fokus på att möta näringslivets behov och möjligheter, tillsammans med utvecklingen av sydöstra stadsdelarna och arbetet med bostadssatsning på landsbygden, gör att verksamheten arbetar aktivt mot målet att Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete. Det är en tydlig förflyttning jämfört med tidigare år, då störst fokus varit på att utveckla mark för bostadsändamål inom Uppsala stads närområden.

Digitalisering

Stora framsteg har gjorts i arbetet med att öka kommunens förmåga till att utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta. En teknisk plattform för att möjliggöra fler digitala tjänster såsom bokning av vigsel är under framtagande. Kommunstyrelsen har även tagit fram ett digitalt lärostöd för medarbetare och chefer. Detta för att öka innovationsförmågan i organisationen. Ett nationellt metodstöd har tagits fram inom ramen för EU-projektet ”Heja Innovation”, med syfte att stärka verksamheternas kompetens i innovationsledningsförmåga. Givet det ökade cyberattackerhotet har kommunstyrelsen satsat på att höja IT- och informationssäkerheten. Detta ska hanteras via tekniska åtgärder, utbildningar, rutiner och kompetensförstärkningar.

Attraktiv arbetsgivare

En enhetlig metodik för kompetensförsörjningsplanering som en naturlig del av verksamhetsplaneringen har införts. Syftet är att höja förmågan till en träffsäker och långsiktig kompetensförsörjning genom att samordna och kraftsamla kring

gemensamma och prioriterade behov. Målet är att säkra leveranser av välfärdstjänster och ge god service till dem som lever och vistas i Uppsala kommun.

Under 2022 har arbetet fortsatt med att utveckla rutiner för hälsofrämjande arbetssätt och förutsättningar för en hållbar arbetsmiljö. Arbetet med att testa flexibla arbetssätt har pågått under året. Som stöd har ett underlag tagits fram med tydliggöranden avseende bland annat distansarbete och flexibel arbetsplats.

Hållbar ekonomistyrning

Förslag till en koncerngemensam riktlinje för prioritering och beredning för investeringar har arbetats fram i koncernledningen under hösten och beräknas kunna läggas fram för beslut till kommunstyrelsen under första halvåret 2023.

Investeringsstrategin och beredningsprocessen ska stärka koncernens styrning av investeringar och kostnadsutveckling kopplat till koncernens finansiella mål och med säkerställande av att de politiska prioriteringarna får genomslag i genomförande.

Med fokus på styrning av investeringsprojekt kopplade till lokalförsörjningen pågår arbete med övergripande ramavtal som bland annat avser att styra fastighetsprojekt mot en hyresnivå som fastställts tidigt i beställningsprocessen. Även andra möjligheter att minska kostnadsdrivande faktorer i lokalförsörjningen belyses, exempelvis konceptbyggnader och förbättrade underhållsplaner.

Framtida utmaningar

Stärkt ekonomistyrning

Det ekonomiska läget inför 2023 är utmanande och ställer krav på effektivisering och prioriteringar inom verksamheten. Verksamheten behöver även effektiviseras genom förbättrade arbetssätt, innovation och implementering av ny teknik. Kommunstyrelsen kommer under 2023 bland annat att fokusera på att effektivisera administrationen för att frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter.

Stigande kostnader för bland annat bränsle och byggmaterial påverkar såväl kommunen som byggherrar. Det ekonomiska läget med en vikande efterfrågan från hushåll och företag kommer sannolikt att påverka både volym och markpriser. Verksamhetens intäkter består i dagsläget i hög grad av exploateringsintäkter och det årliga resultatet är därför mycket konjunkturberoende.

Ett osäkert säkerhetspolitiskt läge

Sverige befinner sig enligt regeringen och Försvarmakten i det sämsta säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget.

För att ytterligare stärka kommunens krisberedskap och planering för civilt försvar finns ett behov av att kommunens alla verksamheter bedriver ett systematiskt arbete med risk- och sårbarhetsanalyser. Planeringen för civilt försvar är en allt ökande uppgift som kommunen har och kommer att behöva särskilt fokus de kommande åren.

Att kontinuerligt bedriva övning inom kommunens verksamheter kommer att vara allt viktigare för den fortsatta utvecklingen av kommunens krisberedskapsförmåga och civilt försvar.

Trygghet, säkerhet och brottsförebyggande

Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i och kommunen kraftsamlar för att skapa förändring genom aktivt arbete inom trygghetsområdet. Tryggheten ska öka och Uppsala ska inte ha några utsatta stadsdelar. Till den sociala brottspreventionen hör bland annat arbetet med GVI (Group Violence Intervention) som ska användas i syfte att förebygga skjutningar och grovt våld. Kriminaliteten måste motverkas i både ett större samhällsperspektiv och riktat mot särskilda målgrupper.

Ett fossilfritt Uppsala 2030

För att nå högt ställda miljö- och klimatmål krävs strukturella förändringar som påverkar samhällsplaneringen, energiförsörjningen och våra val av byggmaterial, transporter, matvanor och konsumtionsmönster. Fokus behöver riktas mot både utsläppsreducerande åtgärder och åtgärder för klimatanpassning. Kompetens och systematik i arbetet behöver utvecklas. För att säkerställa en hållbar tillväxt kommer byggprocessen och skapandet av förutsättningar för hållbara levnadssätt ha stor betydelse

Kompetensförsörjning för framtiden

Kommunen står inför stora rekryteringsbehov och därmed ett ökat behov av strategisk kompetensförsörjning. Det krävs ett systematiskt arbete med att identifiera, planera och säkerställa att rätt kompetens finns på rätt plats. Till följd av ett ökat förändringstryck och digitalisering förändras arbetsuppgifter och kompetenskrav. Under 2022 förändrades lagen om anställningsskydd vilket innebär att förutsättningar för bemanning påverkas, något som kommunen måste ta i beaktning.

Ökad förändringstakt

För att effektivisera framtidens välfärd och möta kommande samhällsutmaningar behöver kommunens förmåga till verksamhetsutveckling och innovation stärkas. En hög takt i digital transformation kräver strukturella, tekniska och kompetensmässiga förutsättningar. Parallellt behöver risken för digital segregation och olika hot mot IT-säkerheten hanteras.

Förbättrad service för ett starkare näringsliv

För att nå målen om en hållbar tillväxt måste antalet nya arbetstillfällen öka i takt med befolkningstillväxten. Kommunens företagservice ska vara i framkant och integreras i all berörd verksamhet. Kommunen behöver tillgodose de förändrade behov som uppstår till följd av utvecklingen inom digitalisering. Kommunens service behöver utformas med särskild hänsyn till de människor som har sämst förutsättningar.

Folkomröstning samt EU-val

Kommunen ska förbereda för en eventuell folkomröstning samt förbereda för EU-valet 2024. Valet ska genomföras på ett tryggt, rättssäkert och tillgängligt sätt, fritt från otillbörlig påverkan, genom ändamålsenliga lokaler, med tydlig information och ett välplanerat genomförande.

Kulturnämnden

Kulturnämnden ansvarar för kultur- och fritidsverksamhet. Nämnden fördelar stipendier, bidrag och annat stöd till kulturliv, kulturevenemang, folkbildning, nationella minoriteter och ansvarar för folkbiblioteksverksamhet, kommunens museer och kulturscener, konstnärliga gestaltungsprojekt, konstinköp och konstsamlingar. Nämnden stödjer ungdomars egna initiativ och ansvarar för fritidsgårdar, öppen fritidsverksamhet, övrig fritidsverksamhet för barn och unga samt kultur- och musikskolor. Kulturarvsfrågor samt stöd till bygdegårdar ingår också i nämndens ansvarsområde.

Viktiga händelser under året

Året inleddes med fortsatta restriktioner med anledning av Covid-pandemin, vilket skapade en fortsatt osäkerhet, främst inom den publika verksamheten på Reginateatern, Uppsala konstmuseum och Biotopia. Under våren släpptes restriktionerna successivt och publiken började så småningom hitta tillbaka. Övriga verksamheter har i stort sett kunnat hålla öppet som vanligt under året.

Det försämrade säkerhetspolitiska läget med anledning av kriget i Ukraina och den förändrade ekonomiska konjunkturen präglade större delen av resten av året.

För att hjälpa det fria kulturlivet och civilsamhällets aktörer som har haft ett tufft läge delade kulturnämnden under året ut ett extra bidrag som en del av återstarten efter pandemin.

Arbete med ansökan till att bli europeisk kulturhuvudstad 2029 gick in i en ny fas under året. Konferenser och dialogmöten med starkt fokus på lokala och regionala samarbeten har hållits. Produktionen av projektets ansökan som ska levereras i början av 2024 intensifierades.

Allaktivitetshuset i Gottsunda startade under året upp sin verksamhet. Under året har uppdraget att driva och utveckla allaktivitetshuset i både Gottsunda och Gränby varit prioriterade. Flera aktiviteter har genomförts både i egen regi, i samverkan inom kommunen, samt tillsammans med föreningar och civilsamhället.

Kommunövergripande områdesarbete, genom handlingsplan Gottsunda och Gränby/Kvarngärdet, samt samverkan genom SSPF² och ungdomsjouren har fortsatt.

Satsningar på ökad tillgänglighet för Uppsala konstmuseum och ett historiskt centrum på Uppsala slott inleddes under året. Satsningen på konstmuseet innebar även en försöksverksamhet med ambulerande konsthallsverksamhet på olika platser i kommunen, vilket har varit mycket framgångsrikt. Antalet besökare till konstmuseet under året uppgick till nästan 120 000. Sedan 2014 har trenden varit stadigt uppåtgående, undantaget pandemiåren, och besöksantalet har mer än fördubblats.

Historiskt centrum har fått det nya namnet *Uppsala slottshistoriska*. Under året har en projektorganisation etablerats för uppbyggnaden av verksamheten, en vision och inriktning för vad museet ska innehålla har tagits fram. Samverkan och samarbeten med interna och externa parter har etablerats för att *Uppsala slottshistoriska* ska komplettera och samverka med andra institutioner inom kulturarvsområdet i Uppsala.

² Nätverk mellan skola, socialtjänst, polis och fritid.

I juni släpptes den helt nya appen *Uppsala konst och kulturarv*, en GPS-baserad digital guide för fördjupande beskrivningar och guidade turer av kulturhistoriska platser och konstverk i offentlig miljö. Vid årets slut hade appen laddats ner av drygt 5 000 användare.

Uppsala kulturskola har tagit fram en utvecklingsplan för att tillmötesgå den stora efterfrågan genom att utöka antal platser. Kulturskolan har även kunnat genomföra sin konsertverksamhet efter att pandemin satt den på paus.

Uppsökande verksamhet har genomförts inom konceptet *Kulturskolan kommer* som har besökt kommunens grundskolor, företrädesvis förskoleklass och årskurs ett, för att göra kulturskolan känd för de yngre kommuninvånarna. *Kulturskolan kommer* har under året nått 17 grundskolor och mött ca 900 elever.

En genomlysning av biblioteksverksamheten inleddes under året. Syftet är att utreda den framtida geografiska placeringen av bibliotek och kulturhus, vilken typ av biblioteksservice som ska erbjudas, samt bemanning och öppethållande i relation till uppdraget med befintliga medel.

Gränbystadens bibliotek permanentades i början av året och utvecklingskurvan vad gäller besök och lån pekar stadigt uppåt. Bibliotek Uppsala arbetar aktivt med UX³-undersökningar, hjälp till självhjälp för besökare och att tillgodose ett attraktivt mediabestånd.

I december 2021 ingick nämnden ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med föreningen *Gottsunda Teater*. Under 2022 påbörjades utvecklingsarbetet tillsammans med föreningen.

Nämnden välkomnade kommunens nye fristadsförfattare under året. I samverkan med internationella och svenska PEN⁴ genomfördes förberedelser inför PEN:s kongress i Uppsala, bland annat genom kampanjer för att synliggöra vikten av det fria ordet. Bibliotek Uppsala arrangerade även ICORN⁵s styrelsemöte i samband med kongressen.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Kulturnämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Resultat		
		Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Kulturverksamhet	276	-5	-8	-2
Fritidsverksamhet	103	11	10	0
Öppen fritidsverksamhet	34	0	0	2
Nämnden totalt	415	6	4	0

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	39	26	48	32

³ User eXperience (användarupplevelser).

⁴ PEN är en världsomspännande organisation för författare och verkar för yttrandefrihet över hela världen.

⁵ International Cities of Refugee Network.

Tabell 7. Ekonomiskt resultat kulturnämnden.

Årets resultat var ett överskott om 6 miljoner kronor, vilket var en positiv avvikelse om 6 miljoner kronor i förhållande till bedömd helårsprognosen per augusti.

Nämndens intäkter var 13 miljoner kronor högre än budget, främst i och med tillkommande statsbidrag till kultur- och fritidsverksamhet. Statlig sjuklöneersättning till följd av pandemin stod för drygt 1 miljon kronor.

Nämndens kostnader var 7 miljoner kronor högre än budget och berodde framför allt på nyttjandet av tillkommande statsbidrag. Delar av ökade kostnader för material och övriga tjänster förklaras av den stigande inflationen.

Lämnade bidrag var lägre än budget och beror huvudsakligen på ett villkorat bidrag om 7 miljoner kronor till extern aktör som inte betalas ut.

Lokalkostnader var lägre än budget bland annat på grund av framflyttade lokalåtgärder inom fritidsverksamheterna.

Nämnden beslutade om extra bidrag under året till föreningar som kunde rymmas inom budget.

Investeringar

Nämndens investeringsbudget var 39 miljoner kronor, varav 20 miljoner kronor avser offentlig konst. Nämnden genomförde investeringar om 26 miljoner kronor under året, vilket motsvarar 67 procent av budget.

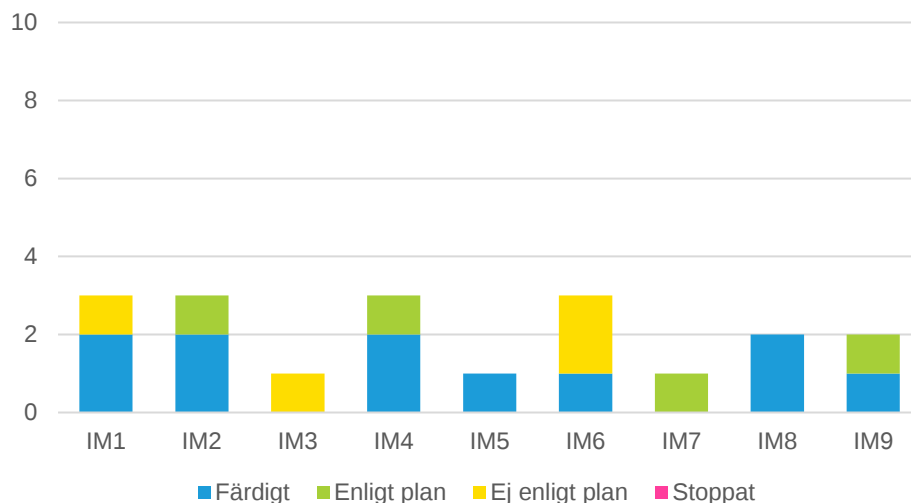
3 miljoner kronor av investeringsramen för offentlig konst var outnyttjad 2022, vilket bland annat förklaras av att konstprojekt löper över längre tid än ett år innan de slutförs. Outnyttjade medel för offentlig konst 2022 kommer att behövas under 2023 för att avsluta pågående projekt med ingångna avtal. Medel för pågående investeringar begärs överförda till år 2023.

Övriga investeringar inom kulturverksamheten avsåg bland annat konst till Uppsala konstmuseums samlingar, anskaffning av teknisk utrustning och reinvestering av inventarier. Investeringsstakten sänktes för att begränsa kapitalkostnader som belastar driftsbudgeten. Delar av investeringar för Uppsala slottshistoriska senarelades då verksamheten var i planeringsstadiet.

Fritidsverksamheternas investeringar avser främst inventarier.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Kulturnämnden har blivit färdig med 11 av 19 uppdrag. Fyra uppdrag pågår enligt plan och fyra går ej enligt plan.

Figur 11. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

- Allaktivitetshuset i Gottsunda har startats upp och utvecklingen av allaktivitetshuset i Gränbyskolan i samverkan med övriga nämnder, bolag och civila samhället har fortsatt.
- Nämnden har arbetat med att utveckla metoder kring tidiga insatser för barn och unga tillsammans med socialförvaltningen. Projektets utgångspunkt är att stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer för att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.
- Kulturnämnden deltar aktivt i det kommunövergripande arbetet för att testa nya och innovativa arbets sätt för ett aktivt områdesarbete inom konceptet Business Improvement District (BID).
- Under året erbjöd nämnden kostnadsfria lovaktiviteter till barn och unga under sommar-, höst-, och jullovet.
- Nämnden har arbetat med uppsökande biblioteksverksamhet för äldre som har svårt att ta sig till fysiska bibliotek och kulturhus. En extra satsning på det ökade behovet av tjänsten *Boken kommer* har gjorts och digitala träffar har anordnats för äldre.
- Nämnden har tecknat ett Idéburet offentligt partnerskap (IOP) med föreningen *Gottsunda Teater* för att öka tillgången till kultur i Gottsunda, samt stärka det fria kulturlivets tillgång till en unik scen för dans. Det fördjupade samarbetet förväntas öka tryggheten i området och stärka samverkan.
- Satsningen på ökad tillgänglighet för konstmuseets verksamhet har varit mycket framgångsrik med ökad kännedom och ökat antal fysiska besök till museet på slottet, men också till de digitala kanalerna.
- Uppsala kulturskola har erbjudit undervisning i form av avgiftsbelagda kurser under terminstid, samt avgiftsfria lov- och helgkurser. Kulturskolan har vidare bedrivit *El Sistema*⁶-undervisning under och i direkt anslutning till skoldagen. Kulturskolan har aktivt spridit information om verksamheten med hjälp av *Kulturskolan kommer*, öppet hus, hemsida, sociala medier och annonsering.

⁶ Kostnadsfri orkesterskola.

- Kommunen har avbrutit samarbetet med den upphandlade leverantören av det nya IT-system för bidrag och bokning och IT-avdelningen tillsammans med berörda nämnder/bolag har påbörjat en ny upphandling som kommer att ske under 2023.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Besöken på biblioteken ökade under året, som en effekt av att pandemiåren 2020–2021 innebar en kraftig minskning av antalet besök. Bibliotekslånen ökade också under året, men utlån av e-böcker och e-ljudböcker har fortsatt att minska efter att begränsningar införts av ekonomiska skäl. Fördelningen mellan flickors/kvinnors respektive pojkars/mäns lån har inte förändrats under året jämfört med föregående år. Bibliotek Uppsala har ett kontinuerligt pågående läsfrämjande arbete för att stärka pojkars tillgång till litteratur och läsning. Syftet är att öka pojkars läslust och läsförmåga och stärka jämlikheten. Indirekt förväntas satsningen även bidra positivt till pojkars skolresultat.

Kulturskolans elevunderlag mätt i antal platser har ökat med drygt 200 platser sedan 2021 och nästan 800 platser sedan 2019. Anledning till den ökning av elevplatser som skett under 2022 är en satsning på gruppundervisning främst i ämnet piano samt utökning av antal platser i gruppundervisning i kör, dans, teater och bild och form. Vid en jämförelse med andra likvärdiga kommuner kostade kulturskolan i Uppsala kommun 249 kr per invånare år 2021, bara Västerås kommun har en lägre kostnad. Ändå når Uppsala kommun flest inom målgruppsåldern trots att både Eskilstuna, Gävle och Örebro gör en större ekonomisk satsning per invånare⁷.

Besöksutvecklingen inom fritidsklubbar, tonårsverksamhet och övrig öppen fritidsverksamhet i egen regi har påverkats av pandemin under de föregående åren. Under 2022 har fokus legat på att få tillbaka besökare. Verksamheten har även påverkats av förseningar av byggprocesser, renovering av lokaler, bränder och därmed evakuering av verksamhet. Fritidsklubbarna har haft drygt 155 000 besökare under 2022, vilket är en ökning med nästan 28 000 besökare jämfört med 2021. Tonårsverksamheten har ökat med drygt 14 000 besökare jämfört med 2021.

Avdelningen *Konst och kulturarv* där verksamheterna Uppsala konstmuseum, den offentliga konsten, Reginateatern, Biotopia, Naturskolan och kultur och natur i skolan återfinns bedriver en kostnadseffektiv verksamhet där Uppsala kommun och invånarna får mycket för pengarna i jämförelse med större, till exempel nationella kultur- och museiinstitutioner, eller institutioner av liknande karaktär i andra städer.

Framtida utmaningar

Kulturpolitiska mål

Målen för den nationella kulturpolitiken är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig utveckling ska prägla samhällets utveckling. Tillsammans med Uppsala kommuns kulturpolitik ger detta en riktning och styrning för verksamheternas innehåll och utförande. Kulturnämndens bidragsgivning och verksamheter i egen regi behöver fortsätta

⁷ Västerås: 222 kr/inv, Eskilstuna: 321 kr/inv, Gävle: 317 kr/inv och Örebro: 380 kr/inv.

utveckla gemensamma processer, produktion och samverkan på ett sätt som säkerställer att målen kan uppnås och garanteras även i framtiden.

Inom musei- och scenkonstverksamheten och den offentliga konsten värnas den konstnärliga integriteten och friheten genom gestaltungsprocesser, produktioner och kurerat innehåll. Utvecklade förhållningssätt och medvetenhet kring principer för armlängds avstånd samt säkerställda och transparenta processer, för till exempel upphandling av konstnärliga tjänster, är viktiga verktyg för att säkra den konstnärliga integriteten och friheten. Detta är allt viktigare i ett samhälle präglad av ökad polarisering.

Ekonomiska förutsättningar

Kulturnämndens bidragsgivning är en central fråga för ett levande kulturliv i Uppsala kommun. Kulturella och kreativa näringar är en motor i samhällsekonomin, skapar arbetstillfällen och bidrar till Uppsalas attraktivitet och trygghet. Uppsala är en växande kommun, men budgeten för bidragsgivningen är relativt konstant över tid. Väletablerade aktörer har fått bidrag under lång tid och har med tiden skapat ett beroende av finansiering från kulturnämnden för att kunna fortsätta bedriva sin verksamhet. Detta gör det svårare för nya aktörer att etablera sig och växa. På sikt riskerar det att utarma Uppsalas kulturliv.

Förändrade ekonomiska förutsättningar leder till att en allt större del av nämndens resurser är uppbundna i fasta kostnader som hyror och personal. I förlängningen leder en sådan situation till stagnering och minskade möjligheter till utveckling av verksamhet som blir fortsatt attraktiv för besökare och användare. Nämnden behöver därför arbeta med att öka möjligheterna till bredare finansiering.

Uppsala kulturskolas verksamhet delfinansieras av det kulturskolebidrag som årligen söks via Statens kulturråd. Det handlar exempelvis om den uppsökande verksamheten *Kulturskolan kommer*, landsbygdsatsningar, kurser riktat mot sarskolan, *Dans utan krav*, samt delar av lovsatsningar och det avancerade programmet.

Kulturskolebidraget har dock halverats för kommande läsår, vilket kommer få stora konsekvenser för kulturskolan framöver. En av utmaningarna under 2023 och framåt består i att på bästa möjliga sätt tillse att det statliga bidraget används där det ger största möjliga effekt för Uppsalas barn och unga.

Det finns en stor risk för att statsbidragen kommer minska under de kommande åren även för andra verksamheter, så som biblioteks- och fritidsverksamheterna, vilket kommer att skapa utmaningar i leverans av kärnverksamhet.

Lokalförsörjning

Uppsala växer och nya bostadsområden växer fram. Lokalfrågorna blir därmed allt viktigare och utgör en allt större del av nämndens budget. Flera lokalprojekt för nya fritidsklubbar och förändring av befintliga lokaler pågår. I samband med renovering av befintliga och nya lokaler ökar kostnaderna, vilket får ekonomiska konsekvenser för verksamheten.

Biblioteken har varit eftersatta under många år och har under de senaste åren behövt genomgå nödvändiga investeringar för att kunna erbjuda tillgänglighet till lokaler, tjänster och biblioteksservice enligt bibliotekslagen och biblioteksplanen. Effekten är att biblioteken tvingas till fortsatta effektiviseringar under kommande år så som minskade öppettider och minskat antal vikarier, vilket får konsekvenser både för tillgängligheten och medarbetarnas arbetsmiljö.

Ändamålsenliga lokaler och fastigheter är en förutsättning för bland annat teatrar och museer. Utveckling av lokalerna är ofta komplexa och kostnadsdrivande projekt, och en allt större andel av budgeten är bunden i lokalrelaterade kostnader. Behovet ökar av kompetens inom fastighetsförvaltning tillsammans med verksamhetskunskap. Säkerhets- och hållbarhetsperspektiv är viktiga när det gäller långsiktig förvaring av kommunens konstsamlingar i framtida magasin.

Kulturskolan undervisar i lokaler som varierar stort i hur anpassade de är för kulturskoleundervisning. Tillgången till lokaler i grundskolorna varierar och situationen upplevs vara osäker då förändringar på en skola kan leda till att verksamheten står utan lokal, i värsta fall under pågående termin. Detta skapar stora utmaningar för verksamheten.

Kompetensförsörjning

Biblioteken har svårt att rekrytera medarbetare med den kompetens och erfarenhet som verksamheten är i behov av. Lönenivå och arbetsvillkor i förhållande till andra arbetsgivare i regionen är svårmatchade. I takt med att infrastrukturen utvecklas de kommande åren riskerar verksamheten även en ökad konkurrens om arbetskraften med Stockholmsområdet.

Svårigheten att rekrytera fritidsledare eller annan pedagogiskt utbildad personal kvarstår och har förstärkts under året då konkurrensen om utbildade fritidsledare är stor. Intern kompetensutveckling och samarbete med utbildningsanordnare blir allt viktigare. Validering av utbildade fritidsledare med lång erfarenhet kommer att fortsätta. Att fortsätta ta emot feriearbetare och praktikanter är också en möjlighet för rekrytering. Lönenivåerna och utvecklingsmöjligheter för fritidsledare är andra utmaningar för att kunna rekrytera och bibehålla kompetenta medarbetare, skapa kontinuitet samt stärka kvaliteten.

Kärnverksamhet

Pandemin medförde att beteenden och preferenser för kulturkonsumtion hos allmänheten förändrades dramatiskt. Återgången efter pandemin tillsammans med den förändrade ekonomiska konjunkturen ledde under året till en osäkerhet kring besök till evenemang, föreställningar, utställningar och annan publik verksamhet. Under senare delen av hösten har publiktillströmningen ökat, men bokningar och biljettköp görs senare än tidigare, vilket påverkar planering och bemanning för verksamheterna.

Fritidsgårdarna och fritidsklubbar behöver fokusera på utveckling av grunduppdraget och tonårsverksamheten bör bli mer tillgänglig direkt efter skoldagens slut. Detta kan komma att påverka lokalfördelningen där fritidsklubb och fritidsgård finns inom samma lokaler. Kombinationen av både riktade- och öppna kvällar ger ett ökat antal unika besökare, motverkar social oro samt bidrar till trygghet och särskilda forum för underrepresenterade grupper. Tonårsverksamheten behöver fortsätta arbeta med och utveckla detta som metod och strategi.

Att nå underrepresenterade grupper såsom flickor, HBTQi+-personer och personer med funktionsnedsättning är en fortsatt utmaning och möjlig arena för utveckling. Att kontinuerligt arbeta normkritiskt och med kompetensutveckling på området blir fortsatt viktigt. Även arbetet med att utveckla det främjande och förebyggande arbetet för att motverka psykisk ohälsa och otrygghet är viktiga utmaningar.

Jämställdhet, samt barn och ungas delaktighet är avgörande frågor för att utveckla verksamheterna. Samverkan med andra verksamheter, organisationer och föreningar är andra viktiga framgångsfaktorer.

Efterfrågan på digitala programaktiviteter, e-medier, fri tillgång till datorer och internet samt utskrift och kopieringsmöjligheter är stor inom biblioteksverksamheten. Det märks även ett ökat behov av tillgänglighet till bibliotekslokaler och ökade öppethållande på de bibliotek som idag av ett eller flera skäl inte kan göras om till *Meröppna*, det vill säga bibliotek som kan användas även när personal inte är på plats. Sammantaget är detta resurskrävande och medför svårigheter att kunna tillmötesgå allmänhetens framtida behov.

En framtida utmaning är läsfrämjande insatser för barn och unga och särskilt att öka pojkars läsning. Bibliotek Uppsala har ett bibliotekserviceavtal med utbildningsförvaltningen för att erbjuda kompletterande folkbiblioteksservice till grundskolan. Denna överenskommelse genererar en intäkt med 3 miljoner som biblioteksverksamheten är beroende av. Bedömningen är dock att denna service inte ger önskvärd läsfrämjande effekt. De så kallade *Kapprumsbiblioteken* på förskolor har visat sig ge en mycket större effekt för att utjämna skillnader mellan pojkars och flickors läsning samt utjämnar skillnader i språkkunskaper i ett tidigt skede oavsett modersmål.

Fjolårets utmaning som innebär att ge fler möjlighet att delta i Uppsala kulturskolas ämneskursverksamhet kvarstår som den största utmaningen även under kommande år. I Uppsala kulturskolas utvecklingsplan skulle en ökning inom ram om 100 elevplatser genomföras. Trots att hela 219 nya elevplatser har skapats under 2022 syns ingen effekt i kön som snarare vuxit med 217 nya sökanden under året. Detta gör att efterfrågan är omöjlig att tillgodose inom given ram.

Kulturskolan har under de två sista åren arbetat aktivt för att öka antalet lov- och helgkurser. En av årets utmaningar består i att bygga en systematik kring antalet erbjudna kurser så att en balans finns mellan kurser för barn och unga som tidigare inte deltagit i kulturskolans verksamhet och kurser som ger en fördjupning eller en specialisering inom en ny genre för redan befintliga elever.

Utvecklingsuppdrag

De förändrade beteenden för kulturkonsumtion hos allmänheten gäller också förväntningar på digitala erbjudanden hos publiken, tillsammans med hård konkurrens med ett utbud som både är lokalt och globalt. Det är viktigt att inom kulturnämndens verksamheter vara uppmärksam på dessa förändringar och skaffa resurser och kompetens för att möta de förändrade kraven. En ständig fortsatt utveckling behöver ske genom att stärka kompetensen hos medarbetarna, samtidigt som kostsam teknik och utrustning behövs. Utmaningen är att göra både fysisk och digital verksamhet attraktiv.

Nya uppdrag tillkommer kontinuerligt, vilket särskilt påverkar biblioteksverksamheten som ser en risk för försämrad kvalitet då medarbetare saknar rätt kompetens samt att fokus förskjuts från bibliotekets lagstadgade grunduppdrag. Särskilt de, enligt bibliotekslagen, prioriterade målgrupperna barn och unga, nationella minoriteter, personer med ett annat modersmål, personer med funktionsnedsättning riskerar att hamna i skymundan i takt med att ytterligare uppdrag läggs på biblioteksverksamheten. Uppdrag kring målgruppen äldre har de senaste åren ökat och tagit stor del av biblioteket samtalade resurser.

Utvecklingen av allaktivitetshuset i Gränby och Gottsunda är viktiga frågor i utvecklingen av en tillgänglig, varierad och meningsfull mötesplats för alla åldrar med fokus på barn och unga. Här kommer egna lokaler positivt bidra till en ökad möjlighet till samordning och samverkan med olika aktörer som i sin tur skapar ökad tillgänglighet för kommuninvånarna.

Nämnden kommer under 2023 vara delprojektägare i arbetet med att ta fram ett nytt kommunövergripande IT-system för att förenkla bidragshanteringen och underlätta för allmänhet och organisationer att kunna hyra kommunens lokaler. Under 2022 avbröts samarbetet med den då upphandlade leverantören.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen, lotterilagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel samt för den kommunala lantmäterimyndigheten. Arbetet bedrivs genom tillsyn, tillståndsprövning, kontroll och förrättningar. Nämnden arbetar också förebyggande genom att sprida information, ge råd och anvisningar.

Viktiga händelser under året

I januari flyttade miljöförvaltningen in i det nya stadshuset, vilket inneburit nya sätt att arbeta. Samtidigt pågick fortfarande pandemin av covid-19. Majoriteten av personalen arbetade hemifrån till och med februari och tillsyn, kontroll och förrättningar bedrevs digitalt och utomhus.

Under pandemin av covid-19 fick nämnden ansvar för tillsyn enligt regelverket om trängsel på serveringsställen. Arbetet har slutförts i och med att restriktionerna hävdes i februari 2022. Nämnden har arbetat aktivt med rådgivning, information och tillsyn för att motverka spridning av covid-19. Sedan pandemins början har nämnden utfört 1711 tillsynsbesök och tagit emot 629 klagomål. Nämnden har medverkat vid digitala träffar med såväl näringsliv som studentkårer och nationer. Nämnden har samverkat med andra myndigheter så som polis och länsstyrelse.

Under pandemin kunde delar av nämndens ordinarie tillsyn inte genomföras eftersom det inte var möjligt att genomföra platsbesök vid vissa typer av verksamheter. Under 2022 har nämnden arbetat för att komma i kapp inom dessa områden.

Flera av förvaltningens avdelningar har arbetat i det nya ärendehanteringssystemet som infördes i december 2021. Införandet av systemet skedde mycket snabbt vilket medförde en del utmaningar. Nämnden har de senaste två åren haft möjlighet att ta stora steg framåt i sin digitala utveckling.

Före årsskiftet lade nämnden mycket resurser på införandet av nytt arbetstidsavtal från och med januari 2023.

Nämnden har haft utmaningar att rekrytera personal. Inom flera av nämndens ansvarsområden utbildas för få personer i förhållande till behovet. Samtidigt blir nämndens arbetsområde mer och mer komplext i form av ny lagstiftning som kräver specialistkompetens.

Trots utmaningar har nämnden utfört sitt uppdrag och fortsatt utveckla sina arbetsmetoder. Året har också präglats av stora mängder inkommande ärenden.

- Nämnden har i sin ordinarie tillsyn och kontroll även samverkat med andra myndigheter för ökad upptäckt av illegal verksamhet.
- Energikrisen i samhället har syns genom att antalet ärenden om installation av värmepump har ökat markant.
- Nämnden har tagit emot många ansökningar om att inrätta enskilt avlopp. En viss avmattning jämfört med toppnoteringen förra året men antalet är fortfarande stort.
- Antalet bygglovsremisser för byggande på landsbygden från plan- och byggnadsnämnden var fortfarande stort, även om antalet minskade under slutet av året.
- Nämnden har hanterat ett stort antal smittspårningsärenden under 2022 och Uppsala län toppar incidenslistan i Sverige för legionellafall. Nämnden har bidragit till att hitta smittkällan och undanröja risk för smittspridning.
- Samarbetet i kommunen gällande pedagogiska lokaler tog steg framåt under 2022.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Miljö- och hälsoskyddsämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Resultat		
		Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	1,2	-0,4	-0,4	-0,4
Infrastruktur, stadsbyggnad m.m.	29,2	0,4	1,1	0,3
Nämnden totalt	30,5	0,0	0,8	0,0

Tabell 8. Ekonomiskt resultat miljö- och hälsoskyddsämnden.

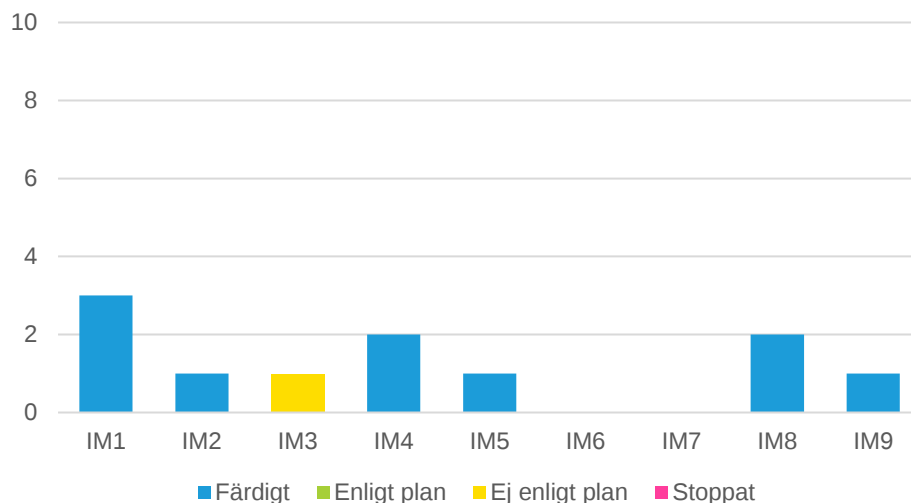
Årets resultat var ett nollresultat. Resultatet var i nivå med helårsprognosen per augusti.

Nämndens tillsyns- och kontrollskuld från 2021 minskade eftersom enheten för livsmedelskontroll och avdelningen för hälsoskydd kunde genomföra hela sin planerade tillsynsskuld under 2022. Avdelningen för miljöskydd byggde upp en ny tillsynsskuld som överfördes till 2023 och som uppgick till 0,9 miljoner kronor.

Politisk verksamhet hade ett negativt resultat om 0,4 miljoner kronor för helåret vilket berodde på att kommunbidraget inte täckt nämndens kostnader sedan 2018 då antal ledamöter ökade jämfört med föregående mandatperiod. Avvikelsen balanserades genom överskott om 0,4 miljoner kronor inom verksamheten infrastruktur, där överskottet berodde på lägre personalkostnader till följd av vakanta tjänster.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Miljö- och hälsoskyddsämnden har blivit färdig med tio av elva uppdrag. Ett uppdrag pågår enligt plan.

Figur 12. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att nämnden uppfyller alla inriktningsmål (IM) helt, med två undantag. IM 3 "Uppsala stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande" och IM 9 "Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala" bedöms vara i hög grad uppfyllda. Till följd av svårigheter att rekrytera miljöinspektörer har nämnden inom vissa områden inte kunnat genomföra all planerad tillsyn under 2022. Under hösten har flera nya inspektörer anställts och det finns goda förutsättningar att uppfylla tillsynsplanen för 2023.

Här följer ett axplock av vad nämnden utfört som bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag i Mål och budget.

- Nämnden har implementerat fem nya e-tjänster för att underlätta för nämndens kunder samt kommit igång med säker och digital post.
- Miljöförvaltningen har gått från att vara en papperstung förvaltning där cirka 8 000 ärenden hanterades och arkiverades på papper till att nu i stort sett vara komplett digitala i ärendeflödet. Nämnden har de senaste två åren haft möjlighet att ta stora steg framåt i sin digitala utveckling.
- Miljöförvaltningen, geodataenheten (stadsbyggnadsförvaltningen) och IT-staben (kommunledningskontoret) har i samarbete med en expert inom artificiell intelligens (AI) genomfört ett innovationsprojekt för att utforska möjligheterna att effektivisera strandskyddstillsynen. Resultatet är att det nu finns en fungerande AI-modell som kan identifiera bryggor från foton.
- Kommunala lantmäterimyndigheten påbörjade samarbete med IT-staben (kommunledningskontoret) för digitalisering av befintliga detaljplaner.
- Nämnden har i sin ordinarie tillsyn och kontroll även samverkat med andra myndigheter för ökad upptäckt av illegal verksamhet. Samverkan har bland annat skett kring hantering av bygg- och rivningsavfall, vissa livsmedelsverksamheter och inom hälsoskyddstillsynen. Vid huvuddelen av tillsynen upptäcktes inte några tecken på illegal verksamhet men flera brister enligt miljöbalken och i vissa fall även tecken på att det kan förekomma illegal verksamhet. Nämnden upptäckte livsmedel belagda med importförbud och att läkemedelsklassade substanser har sålts som livsmedel. Nämnden har

också deltagit i insatser som samordnats med Polisen, Arbetsmiljöverket och Skatteverket.

- Nämndens utökade beredskapsfunktion för olyckor och utsläpp har hanterat 15 händelser under året, bland annat brand vid Returpapperscentralen. De vanligaste händelserna utgörs av dieselutsläpp och bränder. Vid några av händelserna har verktyg från operativa planen för allvarlig störning tillämpats vilket innebär att mindre störningar har fungerat som övning för allvarliga störningar.
- Genom regelbundna referensmätningar för gammastrålning upprätthåller nämnden en god beredskap för oförutsedda händelser med strålningspåverkan och minskar risken för att människor utsätts för hög strålning.
- O-ringen genomfördes i år i flera av kommunens naturreservat efter en noggrann prövning i nämnden. O-ringen är ett exempel på hur Uppsala är en attraktiv stad med fina orienteringsskogar nära stadskärnan. Nämnden samverkade med bland annat Destination Uppsala AB och stadsbyggnadsförvaltningen inför arrangemanget.
- Nämnden har bidragit till att ångeldar/elektriska värmebränslen uppmärksammades som en ny smittkälla för legionella i Sverige.
- Nämnden har utfört kontroll av livsmedelshantering på förskolor och skolor. Små barn utgör en känslig konsumentgrupp och nämndens arbete bidrar till att säkerställa att barnen får en säker mat, vilket skapar goda förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.
- Nämnden bidrar inom myndighetsuppdraget till att invånare ska få stöd, vård och omsorg av god kvalitet genom att inom hälsoskyddstillsynen kontrollera att lokaler som Uppsalas invånare vistas i för vård och omsorg inte innebär olägenhet för människors hälsa.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Omfattningen av nämndens uppdrag har ökat. Ansvarsområden som tillkommit i kommunens reglemente under året är tillsyn enligt lagen om tobaksfria nikotinprodukter respektive lagen om sprängämnesprekursorer. Staden och landsbygden tillväxt leder också till ökad efterfrågan på miljö- och hälsoskyddsnämndens tjänster och servicenivå. Nämnden har utökat personalstyrkan för att klara uppdraget.

Nämnden går med nollresultat och har god kostnadskontroll. Ungefär två tredjedelar av verksamheten är avgiftsfinansierad och är därmed basen i verksamheten.

Huvuddelen av nämndens grunduppdrag är direkt riktad mot företag och organisationer och en mindre del till privatpersoner. Proportionerna ser olika ut för nämndens olika avdelningar. I slutänden syftar dock huvuddelen till att skydda och värna miljö, människor och särskilt känsliga grupper som barn. Nämndens verksamhet är till stor del förebyggande och det är därför svårt att kvantifiera effekten och mätetalen blir ofta istället indirekta över utförd mängd arbete. Arbete pågår för att utveckla jämförelsetal med andra jämförbara kommuner.

Av nämndens verksamhetsområden sker framför allt tillsyn av strandskydd och naturreservat, arbetet med enskilda avlopp och lantmäteriförrättningar på landsbygden.

Delar av nämndens grunduppdrag i siffror 2022:

- nära 2 000 inspektioner utifrån miljöbalken av miljöfarliga verksamheter, hälsoskydd och enskilda avlopp, både på plats och genom digital tillsyn
- 424 tillstånd för enskilt avlopp
- granskning av 335 badvattenprover från bassängbad och strandbad
- granskning av 225 radon- och fastighetsuppgifter i radonärenden
- granskning av nära 500 rapporter om läckagekontroll på köldmediaanläggningar
- 1 780 livsmedelskontroller
- tillsyn av samtliga 460 tillståndshavare (serveringstillstånd och tobak)
- 261 tillsynsbesök gällande serveringstillstånd
- 87 tillsynsbesök på detaljhandel (tobak, folköl och receptfria läkemedel) och 88 kontrollköp
- handläggning av 120 anmälningar om försäljning av tobaksfria nikotinprodukter
- 162 lantmäteriförrättningar
- 235 yttranden till plan- och byggnadsnämnden
- 30 fastigheter inom strandskyddsområde kontrollerades.

Framtida utmaningar

Prioriterade strategiska områden

Förvaltningen har sex identifierade strategiska utvecklingsområden:

- 1) Kompetensförsörjning: Nämndens arbetsområde blir mer och mer komplext i form av ny lagstiftning som kräver specialistkompetens samtidigt som det inom flera av nämndens ansvarsområden utbildas för få personer. Att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare som lyckas rekrytera och behålla medarbetare är därför mycket viktigt.
- 2) Samarbete och samverkan: Samarbete och samverkan är nödvändigt för att nämnden ska få genomslag i sina frågor. För att nå mer effekt i tillsynen och arbeta mer proaktivt vill förvaltningen öka sitt samarbete med andra förvaltningar i kommunen men också samverkan med andra myndigheter och miljösamverkan.
- 3) Service och bemötande: Förvaltningen ska ha en hög tillgänglighet och väl fungerande digitala tjänster som möter invånare och företagares behov, också när staden och landsbygden växer och demografin förändras. Nämnden arbetar opartiskt, enhetligt och rättssäkert men är samtidigt flexibel och anpassar sin service utifrån den nämnden möter.
- 4) Hållbara och effektiva arbetsätt: Förvaltningen fortsätter arbetet med att se över och utveckla planeringsmodellen för den avgiftsfinansierade tillsynen och kontrollen. Förvaltningens medarbetare ska ha en hållbar arbetssituation med en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Förvaltningen behöver fortsätta utvecklingen av sin styrning och uppföljning för att kunna möta de ökade kraven på effektivisering. Förvaltningen arbetar systematiskt för att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt fastställda riktlinjer och för att skapa ordning och reda bland styrdokument och rutiner.
- 5) Effektiv och verkningfull tillsyn, kontroll och förrättningar: Förvaltningen fortsätter arbetet med att prioritera tillsyn och kontroll utifrån var den gör mest nytta och skillnad. Tillsynen och kontrollen utvecklas ständigt för att öka effekten av nämndens arbete.

- 6) Beredskap i en föränderlig omvärld: Nämnden behöver vara redo att möta förändrade behov och ha såväl kapacitet och arbetssätt som möjliggör för nämnden att ta sig an nya ansvarsområden i en föränderlig omvärld. För att ytterligare förstärka förvaltningens beredskap inför eventuella kommande kriser med till exempel värme, torka, utsläpp och översvämningar kommer förvaltningen upprätthålla den operativa beredskapsorganisationen och fortsätta arbeta med krisövningar. Nämnden arbetar också med att ta fram en organisation för höjd beredskap.

Lagändringar

Exempel på ständiga utmaningar för nämndens tillsynsverksamhet är ny lagstiftning, väntan på ny lagstiftning och annonsering av lagändringar som försenas (föreskrifter och EU-direktiv). Ofta finns inte heller tillsynsvägledning från tillsynsvägledande myndigheter att tillgå när ny lagstiftning träder i kraft. Nämnden behöver vara redo att hantera förändringar och ha så väl kapacitet och arbetssätt som möjliggör för nämnden att genomföra sitt uppdrag i en föränderlig omvärld.

Exempel på aktuella lagstiftningsförändringar är nya dricksvattendirektivet, vilket reglerar kontroll av fler ämnen, och regelverk för material i kontakt med livsmedel.

Beroende på ny lagstiftning står finansieringen av livsmedelskontrollen inför två stora förändringar: dels en övergång till obligatorisk efterhandsdebitering, dels en ny modell för riskklassning som avgör hur ofta livsmedelsverksamheter ska kontrolleras.

Efterhandsdebitering inom livsmedelskontrollen

Från 1 januari 2023 kommer nämnden att för nya livsmedelsanläggningar övergå till debitering i efterhand, det vill säga att en faktura skickas efter att livsmedelskontrollen genomförts. Vid befintliga verksamheter kommer livsmedelskontrollen att förhandsdebiteras under 2023. Från och med 1 januari 2024 kommer nämnden att helt övergå till debitering i efterhand.

Vid förhandsdebitering betalar livsmedelsföretag för livsmedelskontrollen genom en årlig avgift. Denna betalas i förskott genom ett helt avgiftsbelopp för varje påbörjat kalenderår. Beloppet utgår från hur mycket kontrolltid som anläggningen tilldelats. Kontrollfrekvensen kan sedan variera mellan varje och vart tredje år.

Nämnden ser att principen med efterhandsdebitering innehåller en rad potentiella fördelar för företagen och kan öka företagets förståelse och acceptans för avgiftssystemets konstruktion. Förändringen medför dock utmaningar för nämnden som tillsyns- och kontrollmyndighet eftersom det blir svårare att prognostisera nämndens intäkter och därför svårare att planera och genomföra tillsyn och kontroll.

Ny riskklassningsmodell för livsmedelsverksamheter

Hur ofta livsmedelsverksamheter ska kontrolleras avgörs genom nationellt beslutade riskklassningsmodeller. Från 2024 kommer en ny riskklassningsmodell att tillämpas. Under 2023 kommer nämnden att klassa om alla 1 800 livsmedelsverksamheter i Uppsala kommun, vilket innebär en omfattande administrativ uppgift.

När man ser till hur mycket kontroll som den nya modellen genererar jämfört med tidigare modell har Livsmedelverket informerat att kontrolltiden för restauranger och liknande verksamheter kommer att minska medan tiden för grossister kommer att

öka. För Uppsala kommun bedöms modellen totalt sett ge en minskning av kontrolltid vilket kommer att minska förvaltningens intäkter och därmed påverka budget.

Uppsalas tillväxt och nyttjande av natur och miljö

Uppsala växer och det finns ett stort behov av nya bostäder och lokaler. Samtidigt behöver kommunen möta utmaningar kring luftkvalitet och buller och stärka och bevara hälsosamma och attraktiva livsmiljöer. Dessutom ska klimatutsläpp och annan miljöpåverkan minska. Att stärka ekosystemtjänster, anpassa oss till ett förändrat klimat och värna utemiljöns kvaliteter samtidigt som staden förtätas är nyckelfrågor.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i stadsbyggnadsprocessen genom miljögranskning av detaljplaner och program. En väl fungerande samverkan i planprocessen är central när Uppsala växer. För att uppnå ambitionerna i kommunens klimat- och miljöarbete är det viktigt att nämndens kunskap och synpunkter tas tillvara tidigt i stadsbyggnadsprocessen.

Antalet naturreservat har snabbt ökat i kommunen. Två nya naturreservat har tillkommit – Fjällnora och Gula stigen. Nämnden uppdrag är att bedriva tillsyn och pröva olika åtgärder och arrangemang som bedrivs i dessa reservat. O-ringen genomfördes i år i flera av kommunens naturreservat efter en noggrann prövning i nämnden. O-ringen är ett exempel på hur Uppsala är en attraktiv stad med fina orienteringsskogar nära stadskärnan.

Även om Uppsala inte är en kuststad så är de stränder som finns vid sjöarna och vattendragen viktiga för allmänheten och för att växt- och djurliv inte ska påverkas negativt på grund av ökad exploatering. Det är ytterst viktigt ur ett rättssäkerhetsperspektiv att tillsyn av strandskydd utövas. En stor utmaning är att bedriva en strandskyddstillsyn som är kontinuerlig och effektiv med små resurser. Med riktade kommunala medel kan nämnden bedriva en planerad tillsyn även om den inte är så omfattande. Det är få kommuner som bedriver en planerad strandskyddstillsyn.

Behov av arbete mot social oro och illegal verksamhet för ökad trygghet

Trygghet och tillit är viktiga grundförutsättningar för samhället. Det är viktigt att nämnden samverkar med andra aktörer i kommunen, andra kommuner och andra myndigheter för att bidra till att Uppsala ska vara en trygg kommun att verka och leva i. Nämnden ser behov av ökad samverkan med andra myndigheter genom till exempel myndighetsgemensam tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet samt genom att kunna dela information med andra kommuner och myndigheter. Genom samverkan kan nämnden bidra till rättvisa villkor för företagande och motverka illegal ekonomi och organiserad brottslighet. Arbetet kommer att genomföras i samband med nämndens ordinarie tillsyn och kontroll.

Dricksvattnet behöver säkerställas

Uppsala- och Vattholmaåsarna utgör en av Sveriges viktigaste grundvattenförekomster. Den förser stora delar av befolkningen i kommunen med dricksvatten. Utmaningen i Uppsala är att den grundvattenförande åsen passerar rakt igenom staden med miljöstörande verksamheter som påverkar grundvattenkvaliteten. Att säkerställa nuvarande och framtida dricksvattentäkter är överordnat i stort sett all annan planering och riskbedömningar utifrån riktlinjer som rör dricksvatten kommer att styra mycket av nämndens tillsyn framöver. Stora delar av Uppsala stad är

vattenskyddsområde och därför krävs dispens från vattenskyddsföreskrifterna vid byggnationer. Här gör nämnden ett viktigt arbete som remissinstans för länsstyrelsen som fattar besluten.

Högfluorerande ämnen (PFAS) i mark och grundvatten

Uppsala har problem med högfluorerade ämnen (PFAS) i grundvatten, dricksvatten, ytvatten och mark. PFAS är en grupp svårnedbrytbara och miljöfarliga ämnen som finns i bland annat impregneringsmedel och brandskum och som tidigare hittats i relativt höga halter i det kommunala dricksvattnet. Problemet med PFAS-föroreningar ställer höga krav på att nämnden följer med i kunskapsutvecklingen och bedömningar över hur föroreningarna kan hanteras.

Vattenmyndighetens åtgärdsprogram 2022–2027

För att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten behöver mer tillsyn och uppföljning genomföras på miljöfarliga verksamheter utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. Det är viktigt för att följa upp och säkerställa att det vid de verksamheter som påverkar vattenmiljön genomförs åtgärder som behövs för att följa miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Förorenade områden

För att uppnå nationella miljömål, stödja samhällsplaneringen och en hållbar samhällsutveckling behöver arbetet med förorenade områden stärkas. Tillsynsområdet är ett fokusområde i den nationella strategin för miljöbalkstillsynen 2022–2025. Nämnden bedriver ett viktigt arbete genom att identifiera ansvariga för förorenade områden, förelägga om markundersökningar och slutligen efterbehandling.

Förskolor och skolor – eftersatt underhåll och hög personbelastning innebär utmaningar i inomhusmiljön

Nämnden kan i sin tillsyn av skolor och förskolor se att hög personbelastning och eftersatt underhåll av lokalerna innebär utmaningar för inomhusmiljön. Vid kontrollerna av hur miljöbalken följs påträffas ofta brister som påverkar inomhusmiljön på ett negativt sätt, till exempel ventilationssystem som underkänts vid den obligatoriska ventilationskontrollen, otillräcklig ventilation i förhållande till antalet personer som vistas i lokalerna, för höga ljudnivåer från ventilationen, fuktskador och bristfällig städning. Det tar även ofta lång tid innan bristerna åtgärdas. För att säkerställa hälsosamma inomhusmiljöer för alla barn i skolan och förskolan ser nämnden ett stort behov av att fortsätta investeringar sker i både nya ändamålsenliga lokaler och underhåll av befintliga byggnader. Kommunen behöver även ha en beredskap för skyndsamma evakueringslösningar om nuvarande lokaler bedöms som olämpliga, till exempel på grund av konstaterade fuktskador. Både verksamheternas och fastighetsägarnas egenkontrollrutiner för att förebygga eller åtgärda hälsorisker behöver ofta förbättras. En viktig del i detta arbete är att det finns en tydlig och fungerande ansvarsfördelning mellan parterna. Rutinen för att skyndsamt underrätta nämnden vid driftstörningar behöver förbättras.

Idrottsanläggningar – bristande egenkontroll och ansvarsfördelning mellan många inblandade parter

Nämnden kan i sin tillsyn på idrottsanläggningar se brister i ansvarsfördelningen och egenkontrollrutinerna. Miljöförvaltningen ser att de flesta idrottsanläggningar saknar städning på helgerna trots intensiv uthyrning på lördagar och söndagar, vilket leder till bristande hygien och en utmaning i att minska och förhindra smittspridning. För att säkerställa hälsosamma inomhusmiljöer på idrottsanläggningar för alla invånare och särskilt barn, ser nämnden ett stort behov av att investeringar sker i underhåll av befintliga byggnader samt att budgetering sker för en tillfredställande städning som kan ske alla dagar som en anläggning används. Rutinerna och arbetsfördelningen mellan bland annat Uppsala Arenor och Fastigheter AB, idrotts- och fritidsnämnden, kommunledningskontorets fastighetsavdelning, fastighetsägare och städbolag behöver utvecklas och stärkas så att påvisade brister i inomhusmiljön kan hanteras och åtgärdas.

Energitillsyn för att minska verksamheters klimatpåverkan

Nämnden träffar många olika verksamheter inom ramen för sin tillsyn enligt miljöbalken och kan genom sin energitillsyn bidra till minskad klimatpåverkan. Nämnden kommer att fortsätta utveckla sitt arbete med att bidra till minskad klimatpåverkan genom tillsyn av energihushållning och energieffektivisering enligt Naturvårdsverkets strategi för miljöbalkstillsyn för fokusområdet energihushållning.

Många enskilda avlopp – arbete mot övergödning

Det finns 12 000 enskilda avlopp i kommunen. Utsläpp från många enskilda avlopp orsakar övergödning och utsläpp av olika smittämnen om reningen inte är tillräcklig. Nämnden följer en tillsynsplan från 2019 vilket resulterar i att cirka 200 – 300 gamla avlopp måste åtgärdas varje år. Det leder i sin tur till ansökningar om nya avlopp.

Parallellt har nämnden påbörjat tillsyn på minireningsverk. Här ligger Uppsala i framkant, eftersom nämnden har fått bidrag från länsstyrelsen för att utveckla den tillsynen.

Vid avloppstillsynen och när ansökningar om nya små avlopp kommer in, behöver nämnden också förhålla sig till kommunens VA-plan. Nämnden har också en ständig dialog med Uppsala Vatten om olika områden där kommunalt VA kan bli aktuellt.

En ny tillsynsvägledning från Havs- och vattenmyndigheten (HaV) kom under 2022 som bland annat innebär riskklassning av alla avlopp och bestämda tillsynsintervall som är betydligt tätare än de som är idag. Skulle den modellen börja användas i Uppsala skulle avdelningens arbete behöva öka med cirka 200 procent. Nämnden avvaktar med att ändra sin tillsynsplanering, men förbereder succesivt för att påbörja riskklassningen.

Behov av beredskap

Nämndens krisberedskap har stärkts under de senaste åren och arbetet fortsatte under 2022. Beslut är fattat om att beredskapssamordnarfunktionen ska stärkas år 2023, genom utökad tid avsatt för arbetet som kommer att delas av två personer vilket stärker kontinuiteten hos funktionen. Nämnden arbetar med att ta fram en organisation för bemanning vid höjd beredskap.

Höga elpriser kan leda till energibesparingar i bostäder och verksamheter som kan medföra en ökad risk för tillväxt av legionella. Det kan exempelvis handla om att varmvattentemperaturen sänks för mycket till en för legionella gynnsam temperatur och att flödet i ledningarna minimeras för att sänka kostnaderna. Förvaltningen behöver fortsatt ha en god beredskap för smittspårning av legionella för att snabbt kunna undanröja risk för smittspridning. Utöver det behöver förvaltningen lägga fokus på kontroll av rutiner för att förebygga risk för tillväxt av legionella i tillsynen. Eftersom flest legionellafall rapporteras under sommaren, behöver verksamheter (särskilt vårdboenden) säkerställa fungerande rutiner vid konstaterade fall av legionella och att dessa fungerar även under sommarledigheten när tillfällig personal och vikarier tas in.

Stigande elpriser medför även risk för ökad vedeldning. Småskalig vedeldning bidrar till utsläpp av luftföroreningar som är skadliga både för människors hälsa och för miljön. Förvaltningen arbetar med information till allmänheten.

Namngivningsnämnden

Namngivningsnämnden har till uppgift att besluta om namn på kvarter, gator, bostadsområden, vägar, broar och allmänna platser.

Viktiga händelser under året

Nya parknamn i Björklinge, Ramstalund, Skyttorp och Stolvreta har antagits efter dialoger med lokala föreningar.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

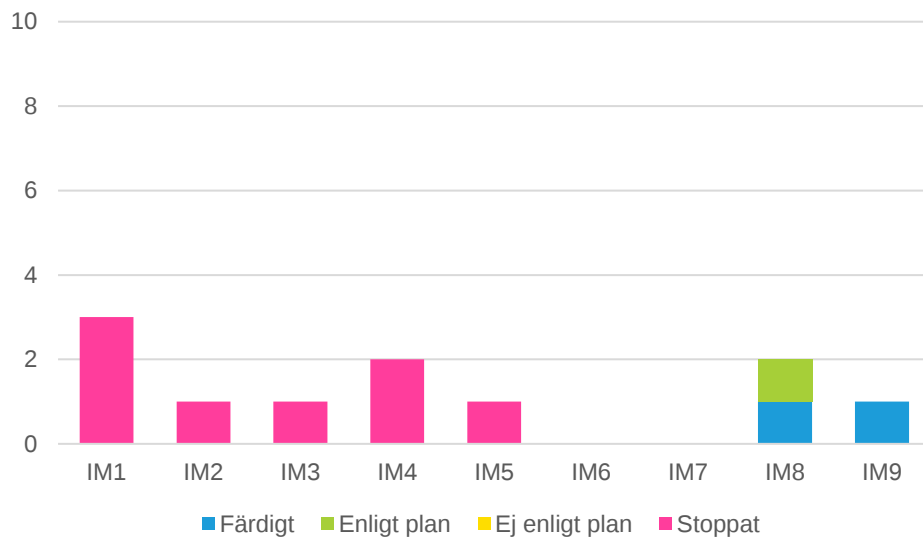
Namngivningsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Resultat		
		Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	0,5	0,1	-0,5	0,0
Infrastruktur, stadsbyggnad med mera	1,4	0,0	0,6	0,0
Nämnden totalt	1,9	0,1	0,1	0,0

Tabell 9. Ekonomiskt resultat namngivningsnämnden

Årets resultat var 0,1 miljoner kronor. Avvikelsen berodde på uteblivet föreläsningsarvode samt kostnader relaterade till att fysiska nämndmöten ersattes av digitala möten.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Namngivningsnämnden har blivit färdig med två av elva uppdrag. Ett uppdrag pågår enligt plan. Åtta uppdrag kommer inte att genomföras på grund av att de inte omfattas av nämndens verksamhetsområde.

Figur 13. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Namngivningsnämnden bedömer att nämnden i hög grad har uppfyllt inriktningsmål 8 och 9.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål 8: I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället

Uppdrag: Utarbeta en systematik för att skapa likvärdiga möjligheter för invånarna att vara delaktiga i utvecklingen av Uppsala.

Fokus har legat på dialog med lokala föreningar för att samla in namnförslag. Utöver det har nämnden alltid en treveckorsperiod då namnförslagen ställs ut på uppsala.se för att ge invånarna möjlighet att lämna in synpunkter.

Inriktningsmål 9: Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala. Kommunen ska ha ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap, som möjliggör verksamhetsutveckling och medledarskap

Namngivningen är i fas med detaljplaneringen.

- Nämnden kommer att fortsätta utveckla samarbetet med föreningslivet och medborgare för ökad delaktighet.
- Flerfaldigt många män har genom tiderna hedrats med namn på gator och platser. Nämnden arbetar för att minska snedfördelningen.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Nämnden följer utvecklingen genom nyckeltal. Nämnden har beslutat om jämförelsevis få namn under 2022, vilket beror på att det inte varit fler detaljplaner där namn behövts.

Kompletterande namn inom detaljplan för Södra Gunsta etapp 2 och inom främre Boländerna har antagits. Nya parknamn i Björklinge, Ramstalund, Skyttorp och Störvreta har antagits.

Nyckeltal	2022	Jämförelse 2021	Källa
Antal memorialnamn varav kvinnonamn	0	2 av 2	Egen uppföljning
Antal namngivna gång- och cykelvägar	0	2	Egen uppföljning
Antal fastställda namn	15	49	Egen uppföljning

Tabell 10. Nämndens nyckeltal.

Framtida utmaningar

Nämnden kommer under 2023 och framåt fortsätta att arbeta för invånarnas delaktighet och för att nå nya grupper.

Nämnden ska säkra ett hållbart arbetssätt enligt riktlinjer och rutiner för verksamheten. Namngivningsarbetet ska både värna befintliga namn och progressivt arbeta för att låta namnen spegla mångfald och jämlikhet.

Omsorgsnämnden

Omsorgsnämnden ansvarar för omsorg, service och viss sysselsättning inom socialpsykiatri och verksamheter enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) oavsett ålder. Vidare ansvarar nämnden för service, vård och omsorg enligt socialtjänstlagen (SoL) i ordinärt och särskilt boende för personer upp till 65 år som har behov av sådana insatser på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom. Nämnden ansvarar även för uppgifter enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Omsorgsnämndens hälso- och sjukvårdsansvar avser personer som fyllt 17 år och inträder där vårdbehovet uppgår till mer än 14 dagar.

Viktiga händelser under året

Under året har arbetet med sammanläggningen till en vård- och omsorgsförvaltning fortsatt. Det finns nu en gemensam stab och en samlad hälso- och sjukvårdsavdelning som arbetar för omsorgsnämnden och äldrenämnden. Utifrån sammanläggningen har ett fördjupat samarbete och utvecklingsarbete påbörjats. Detta möjliggör att kompetens och resurser samlas för att möta framtidens utmaningar.

Övergripande syftet med förvaltningens arbete är att säkra att alltid göra det bättre för våra brukare och medborgare med de resurser och mandat nämnden har. Genom att stärka brukarens förutsättningar, både med insatser, förebyggande, rehabiliterande och hälsofrämjande aktiviteter – med stöd av medarbetare med relevant och användbar kompetens som arbetar tillsammans för att ta tillvara resurser.

I slutet av året påbörjades arbetet med att ta fram en förvaltningsplan. Den ska utgöra en bro och övergång mellan nämndernas verksamhetsplaner, gällande lagar och riktlinjer samt tagna beslut och avdelningarnas mer professionsnära arbete. Förvaltningsplanen ska ha en form och ett innehåll som medarbetare kan ta till sig i syfte att bygga en gemensam identitet och ligga till grund för en främjande förvaltningskultur.

En enhet för digital verksamhetsutveckling har under året tillkommit i vård- och omsorgsförvaltningens stab. Denna har som syfte att samla pågående initiativ, utveckla arbetssätt kopplade till digitala lösningar och att samlat leda förvaltningens digitala verksamhetsutveckling. Fokus har flyttat från tekniska lösningar och leverantörer till att se digitalisering som en naturlig del av verksamhetsutvecklingen.

I samverkan med Regionen och arbetet med Effektiv och nära vård har ledning och styrning med fokus på samverkan varit en viktig del. Nämnden har bidragit med kompetens inom ett flertal gemensamma utvecklingsarbeten under året för att möjliggöra målbilden. Dessa är bland andra; geografisk indelning av kommande noder för vårdcentrum i Uppsala, styrning och ledning av vårdcentrum, förstärkt geografiskt uppdrag och digitala processer för att stärka egenvård.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Omsorgsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Resultat		
		Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Vård och omsorg äldre (SoL och HSL)	82	8	-2	8
Vård och omsorg om personer med funktionsnedsättning	1 757	12	24	-4
varav öppna insatser	34	-9	-2	-8
varav insatser enligt SoL och HSL	356	19	23	13
varav insatser enligt LSS	1 367	1	4	-10
Nämnden totalt	1 841	19	22	3

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	2	0	1	2

Tabell 11. Ekonomiskt utfall omsorgsnämnden.

Årets resultat var ett överskott om 19 miljoner kronor. Resultatet var en positiv avvikelse i förhållande till bedömd helårsprognosen per augusti, vilket i huvudsak berodde på lägre kostnader mot Försäkringskassan och högre intäkter än budgeterat från Migrationsverket.

Nämndens största verksamhetsområde insatser inom LSS utgör 75 procent av budgeten och hade ett resultat i linje med budget.

Vård och omsorg om äldre (SoL och HSL) redovisar ett överskott som till betydande del kan förklaras av lägre volymer inom särskilt boende, i privat regi samt att kostnader för arbetskraft är lägre än förväntat inom ledsugning egen regi.

Vård och omsorg om personer med funktionsnedsättning redovisar ett överskott. Detta beror bland annat på högre externa intäkter från Migrationsverket och högre avgiftsintäkter från brukare.

Nämnden fick 20 miljoner kronor i statsbidrag som använts för bland annat insatser inom god och nära vård, projekt för brukardelaktighet, suicidprevention, motverka ensamhet, säkerställa en god vård och omsorg om äldre och psykisk hälsa.

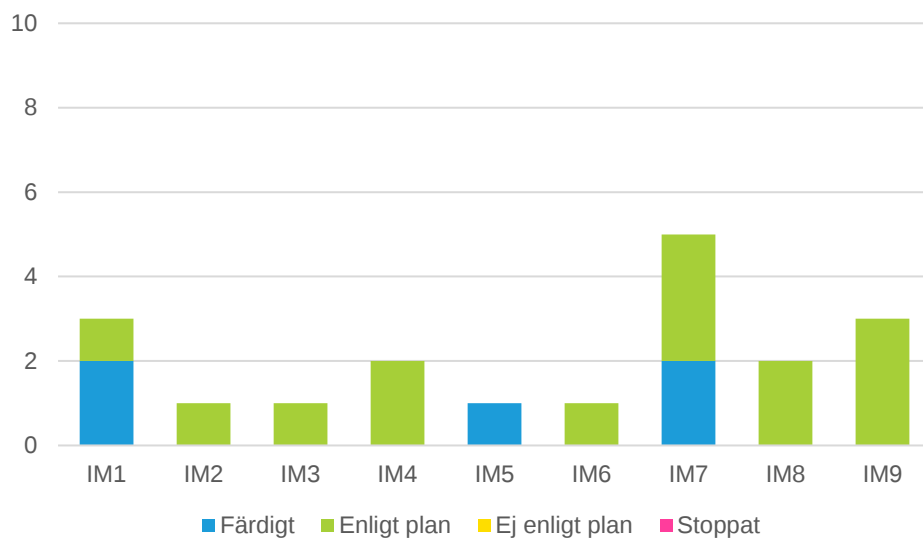
Investeringar

Nämndens investeringsbudget om 2 miljoner kronor användes inte. Nämnden genomförde inte investeringar i den takt som planerat då öppnande av boendeplatser senarelagts. Arbetet med lokalförsörjning fortsätter att vara ett prioriterat område

under 2023 och kan leda till större investeringar främst i form av inventarier till nya boenden.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Omsorgsnämnden har blivit färdig med fem av 19 uppdrag under året. 14 uppdrag pågår enligt plan.

Figur 14. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Omsorgsnämnden bedömer att nämnden bidrar i hög grad till måluppfyllelse i samtliga nio inriktningsmål. Nedan finns en sammanställning av de områden inom målen som nämnden särskilt vill lyfta.

Inriktningsmål 1

För att åstadkomma ett mer effektivt resursutnyttjande genom utveckling av digitala välfärdstjänster har en särskild enhet för digitalutveckling skapats. Fokus har även varit att skapa strukturerade samarbetsytor både inom nämndens verksamheter och mellan nämnden och kommunens centrala IT-stab, vilket bidragit till att ökad förståelse för de olika verksamheternas behov och processer. Arbetet har medfört att initiativ samordnats och kopplats ihop och att resurser används mer ändamålsenligt. Detta bidrar till att digital utveckling numer i högre utsträckning utgår från verksamheternas behov, mål och önskade resultat.

Som ett resultat av arbetet fick Uppsala och vård- och omsorgsförvaltningen utmärkelsen Sveriges eHälsokommun 2022.

2022 uppvisar ökade kostnader för inhyrd legitimerad personal jämfört med förra året inom nämndens verksamheter. Utmaningen med inhyrd personal är komplex då konkurrensen om legitimerad personal är nationell. Det råder hård konkurrens om den legitimerade personalen, speciellt sjuksköterskor från såväl bemanningsföretag, regioner samt närliggande kommuner.

Inriktningsmål 2

Arbete för att motverka uppkomst av välfärdsbrottslighet och för att upptäcka om kommunala medel utnyttjas av utförare för egen vinning pågår inom många områden och engagerar flera enheter, både internt på förvaltningen och kommungemensamt.

Samverkan sker även med statliga myndigheter såsom Skatteverket, Polisen, Uppsalahem och Försäkringskassan.

Under året har utförandet inom området personlig assistans granskats. Ett team för detta arbete har upprättats med representanter från enhet avtal och marknad, myndighet och ekonomistaben på kommunledningskontoret (KLK). Arbetet med framtagande av nya arbetsätt och rutiner för att förhindra felaktiga utbetalningar har fortgått och har snabbt givit resultat i form av att felaktiga utbetalningar har stoppats.

Inriktningsmål 7

Utifrån att det i Uppsala kommun finns en politisk viljeinriktning att utveckla samordningen mellan arbetsmarknadsförvaltningen (AMF), socialförvaltningen (SCF), utbildningsförvaltningen (UBF) och vård- och omsorgsförvaltningen (VOF), har *Samordningsprojektet* startats. Syftet är att förbättra samverkan för personer med komplexa behov i alla åldrar.

Under 2022 har arbete pågått inom de prioriterade uppdrag pekats ut av den politiska ledningen. Flera av dessa uppdrag handlar om samplanering gällande barn/ungdomar och/eller elever med särskilda stödbehov.

Samverkansprojektet har utmynnat i arbetsätt, metoder och verktyg som möter individens komplexa och särskilda behov och stärkt samordning mellan förvaltningarna.

Nämndens grunduppdrag inryms framför allt i inriktningsmål 7. Inom detta inriktningsmål finns även ett av det nämndspecifika målet, *att den kommande hälso- och sjukvården skall vara samordnad hälsofrämjande och finnas nära individen både geografiskt och digitalt.*

Omsorgsnämnden bidrar i hög grad i detta arbete. För att möjliggöra en samordnad hälso- och sjukvård genomfördes under året en sammanläggning av egen regis hemsjukvård.

Omställningsarbetet till effektiv och nära vård tillsammans med Region Uppsala har utvecklats under året. Projekt *Framtidens vårdcentrum* genomförs i syfte att förtydliga förutsättningarna för framtida lokalisering av fullskaligt och icke fullskaligt vårdcentrum inom kommunens geografiska områden. Den framtida lokaliseringen baseras på utredningar om verksamhetsinnehåll, behovsanalyser och förstudier av vårdcentrum.

En rapport med analysmodellen och de fem prioriterade lokaliseringar lades fram för styrgrupp i samverkan i januari 2023 för antagande och beslut om fortsatt gemensamt arbete för att kunna etablera vårdcentrum i Uppsala kommun för Uppsala och Heby kommuns invånare.

Utifrån rapporten har inriktningen mot effektiv och nära vård blivit tydligare för Uppsala kommun. Ett kommuninternt samarbete har lett till att effektiv och nära vård finns som ett samverkansuppdrag i Mål och budget 2023.

Inriktningsmål 9:

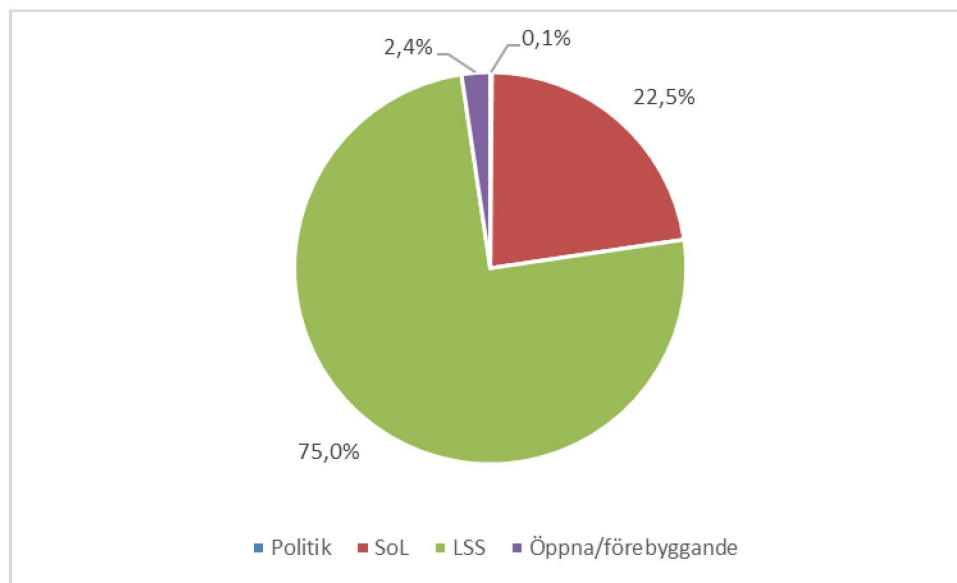
För att säkra den långsiktiga kompetensförsörjningen och bra arbetsvillkor genomförs initiativ för att förändra arbetsätt, ta tillvara på kompetens och erbjuda utveckling för

befintliga medarbetare på förvaltningen. För att bättre kunna analysera nuläge och planering för aktiviteter används nu ett nytt analysverktyg. Målet med verktyget är att knyta ihop kompetensförsörjningsplaneringen med verksamhetsplaneringen.

Under året har flera medarbetare inom LSS-verksamheter fått möjlighet att öka sin kompetens genom att utbilda sig till stödpedagoger. Utbildningsatsningen kommer att fortgå och även inkludera medarbetare inom SoL-verksamheter.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Nämndens ansvarsområde fördelas (diagram 1), där ca 98 procent av nettokostnaderna härrörs från lagstadgad verksamhet (LSS och SoL).

Figur 15 Fördelning av omsorgsnämndens nettokostnader utifrån lagrum

Nettokostnad funktionsnedsättning LSS och SFB, kr/inv				
	2018	2019	2020	2021
Eskilstuna	7 027	7 130	7 240	7 671
Gävle	7 142	7 345	7 016	8 294
Jönköping	7 528	7 635	7 717	7 846
Linköping	5 888	6 002	6 238	6 314
Norrköping	7 287	7 311	7 330	7 762
Södertälje	8 604	8 752	8 477	8 443
Uppsala	6 807	7 016	6 976	7 139
Västerås	5 599	5 981	6 006	6 157
Örebro	7 063	7 362	7 418	7 603
Resultat nätverket R9 (ovägt medel)	6 994	7 170	7 157	7 470

Figur 16 Kostnad för funktionsnedsättning totalt (SoL, LSS, SFB) uttryckt i kronor/invånare i jämförelse med övriga kommuner i R9-nätverket

Nettokostnadsavvikelse LSS, (%)				
	2018	2019	2020	2021
Eskilstuna	-0,5	-1,8	-2,3	-1,4
Gävle	0,1	-0,3	0,7	4,4
Jönköping	4,5	4,8	9,6	5,3
Linköping	-6,9	-6,7	-6,7	-8,0
Norrköping	-0,9	-2,0	-2,1	-0,1
Södertälje	-2,8	-3,1	-2,3	-2,6
Uppsala	-0,6	-1,1	1,0	2,0
Västerås	-2,4	-3,6	-3,0	-3,2
Örebro	-0,6	-1,9	-2,8	-3,3
Resultat nätverket R9 (ovägt medel)	-1,1	-1,7	-0,9	-0,8

Figur 17 Nettokostnadsavvikelse LSS i procent

Framtida utmaningar

Statistik från Socialstyrelsen visar att antal personer med insatser enligt LSS ökar i Sverige. Dels åldras fler personer med beviljade LSS insatser, dels räddas allt fler personer som är svårt skadade eller traumatiserade, svårt sjuka eller för tidigt födda. Dessa förutsättningar tillsammans med att Uppsala kommun är en växande kommun där inflyttningen till kommunen är högre än snittet i landet, gör att behov och ansökningar av insatser enligt LSS från kommunen har ökat.

Utmaningar gällande verkställighet finns inom flera insatser men främst inom bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna. Utmaningarna beräknas var fram till år 2027. Utmaningar kommer även att finnas inom socialpsykiatri, SoL omvårdnad och daglig verksamhet. En annan utmaning är att säkerställa ändamålsenliga lokaler med rätt storlek till rätt målgrupp då många av nämndens lokaler är eftersatta och inte alltid verksamhetsanpassade.

Den 1 januari 2023 trädde en lagändring inom LSS lagen i kraft, stärkt rätt till personlig assistans. Genom lagändringen har två nya grundläggande behov tillkommit. Dessutom har reglerna om normalt föräldraansvar tagits bort och ersatts av ett schabloniserat föräldraavdrag. Lagändringen kan innebära att fler personer med funktionsnedsättning än tidigare har rätt till personlig assistans och att fler kommer att ansöka om insatsen.

Utifrån Uppsala kommuns och Region Uppsalas målbild *Effektiv och nära vård 2030* pågår en utveckling av hälsosystemets struktur med inriktning på vårdcentrum. Målet för ett vårdcentrum är att bidra till bättre och mer jämlik hälsa samt för att skapa förutsättningar för en god och nära vård för individer med komplexa behov. Syftet är att utveckla förmågan att leda och styra verksamheter i samverkan mellan huvudmännen och arbeta sammanhållet utifrån individens fokus.

Socialtjänsten står inför stora utmaningar. För att möta medborgarnas behov innan sociala problem har fördjupats, behöver insatserna nå människor i ett tidigt skede. I förslaget till ny socialtjänstlag presenteras möjligheten att ge insatser utan ansökan, utredning och beslut som en väg att både nå personer som annars drar sig för att kontakta socialtjänsten och att frigöra socialtjänstens resurser till de personerna med störst behov. Förslaget till en ny socialtjänstlag föreslås träda i kraft 2024. För att kunna genomföra den omställning som krävs för att leva upp till lagändringens intentioner kommer resurser att behövas. Utredningen kopplat till lagändringen påtalar att omfattande statliga bidrag kommer att behövas under flera år för att åstadkomma den

förändring som behövs på både lokal, regional och nationell nivå. Att vård- och omsorgssektorn i Sverige står inför en rad välfärdsutmaningar har uppmärksammats under en längre tid. Ett sätt för att möta dessa utmaningar är att tillvarata digitaliseringens möjligheter för att på så sätt öka delaktigheten, självständigheten och trygghet för individerna samtidigt som de personella resurserna används där störst nytta finns. Allt fler medarbetare kommer att behöva svara för att ge vård och omsorg till allt fler i behov av det. För att både medarbetare och personer med funktionsnedsättning ska kunna leva och verka digitalt behöver förutsättningarna stärkas.

Konkurrensen om utbildad personal inom vård- och omsorgssektorn förväntas fortsätta öka framöver, inte minst som en följd av ökande pensionsavgångar. Detta gäller inte minst chefer. Tecken finns även på att allt färre yngre människor i arbetslivet eftersträvar en chefsposition. Sammantaget innebär detta en risk för brist på chefer och medarbetare på såväl kort som lång sikt.

Ett arbete med att analysera och bearbeta data med ett hälsoekonomiskt perspektiv ska påbörjas. Syftet är att kunna skapa beslutsunderlag som kan hålla över tid vad gäller hälsoekonomiska kostnader och vinster, inte minst utifrån ett befolkningsperspektiv.

Plan- och byggnadsnämnden

Plan- och byggnadsnämnden ansvarar för beslut och rådgivning enligt plan- och bygglagen, inklusive de lagar och andra föreskrifter som hör till denna lag, med undantag för översiktsplanering. Andra lagar och föreskrifter är exempelvis plan- och byggförordningen och Boverkets byggregler. Plan- och byggnadsnämnden planerar för, och ger förslag till, inrättande av områdesskydd såsom natur- och kulturresevat. Nämnden har också ansvar för uppgifter enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Viktiga händelser under året

Nämnden har fattat beslut som stött Uppsalas utveckling i en hållbar riktning samtidigt som nämndens förvaltning gjort anpassningar för det nya världsläget. Under året har en anpassning till ett nytt världsläge skett med bland annat ökat fokus på säkerhetsfrågor än förväntat. För nämndens verksamhet har det inneburit att säkerställa att geografisk information finns tillgänglig både digitalt och analogt för att möta en krissituation. Det har också inneburit att dra lärdomar av tidigare års behov av tillfälliga boenden för nyanlända och arbeta proaktivt med att lokalisera platser för dessa boenden. Det har även handlat om att dela information om lokaler som är tillgängliga för tillfälliga behov. Även frågor kring att anpassa den mer långsiktiga planeringen för ett annat världsläge har uppmärksammats i nämndens verksamhet och kommer fortsätta vara aktuellt framåt. Det nya säkerhetsläget är en av årets viktigaste händelser som kommer fortsätta att påverka nämndens verksamhet både på kort och lång sikt.

Anpassningen till pandemins nya faser har gjort det möjligt för nya eller nygamla arbetssätt och sätt att möta kunder och Uppsalabor. Under året har pandemins nya skede gjort det möjligt för fler att återgå till arbete på arbetsplatser, samtidigt som det skett en anpassning till ”det nya normala” även inom resande och arbetsliv. Nya hybrida lösningar för arbete och fritid påverkar nämndens verksamhet ur flera perspektiv. Dels gör detta att nämndens verksamhet kan bedrivas delvis på nya sätt med hybrida lösningar för medarbetare och kunder i det dagliga arbetet vilket innebär

att fler av de positiva effekterna av digitaliseringen under pandemin kan bibehållas. Arbete delvis på distans breddar möjligheterna vad gäller rekryteringar och ger möjligheter till ett mer flexibelt arbete för medarbetare. Kunderna och Uppsalaborna som möter nämndens verksamhet ges även de möjlighet att ta del av information och möten på ett mer flexibelt sätt då nämndens verksamhet bedrivs båda med digitala lösningar och det personliga mötet beroende på behov. Ett annat perspektiv är att nämndens verksamhet är kommande och den långsiktiga påverkan på efterfrågan av kontor och bostadsalternativ och synen på resande för arbete och fritid. Återgången till ett nytt normalt efter pandemins mer intensiva faser är en av årets viktigaste skeden att anpassa verksamheten till.

Uppsala kommun har en byggnation som är fortsatt mer omfattande än de flesta kommuner i landet. Flera stora stadsutvecklingsprojekt med ett stort antal bostäder, komplicerade infrastrukturfrågor, många olika fastighetsägare i samma detaljplan och många komplexa frågor pågår. Uppsala har en hög ambition i hållbar stadsutveckling för att klara klimatmål och hållbart gestaltad livsmiljö. Utvecklingen under de senaste åren har inneburit både en större ärendemängd och tydligare styrning för hållbarhet. Uppsalas utveckling leder till en ökad efterfrågan på detaljplaner under de kommande åren. Planportföljen är omfattande. För att möta efterfrågan ligger ett fokus på att öka bemanningen under året främst inom planverksamheten. Det som tillkommit under året har varit att konjunkturen mattats av. Hög inflation, stigande priser på byggregelaterade kostnader samt ett uppåtgående ränteläge påverkar kostnader för byggnationer och entreprenader vilket gjort att efterfrågan från byggaktörer och bostadsköpare minskat. Antalet inkomna bygglovsärenden på helår är lägre än föregående år, som dock var ett rekordår. Påverkan på konjunkturen bevakas fortsatt och effekten för nämndens verksamhet är initialt att vara följsamma men förutsägbara i processerna.

Kvalitetsmässigt är det av värde att nämnden fattat flera beslut som påverkar inte bara utveckling utan också nivån av kvalitet på det som utvecklar i Uppsala. Utdelning av Uppsala Arkitekturpris 2022 till Magasin X, (byggherre Vasakronan, arkitekt White arkitekter) samt ett 40-tal studiebesök i nya Stadshuset synliggör fortsatt hur Uppsala kommun arbetar med kvalitetsfrågor inom arkitektur. Beslut om riktlinjer för belysning (februari) och för skyltning (november) bidrar även dessa till rätt kvalitet på utveckling av staden.

En annan självklart viktig händelse för nämndens verksamhet är valet som genomfördes under 2022. Ett nytt styre är på plats och planeringen av verksamheten görs i linje med ny Mål och Budget.

I det mer verksamhetsnära perspektivet är införandet av ett nytt ärendehanteringssystem en av de största händelserna för digitalisering och effektivisering av verksamheten. Systemet syftar till ökad automatisering, enklare ärendehantering och effektivisering av verksamheten. Införandet har inneburit en större arbetsinsats under hösten för att föra verksamheten över en tröskel i digitaliseringen som kommer att kunna ge positiva effekter kommande år.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Plan- och byggnadsnämnden			
	Resultat		
Kommunbidrag	Bokslut	Bokslut	Helårsprognos

Belopp i miljoner kronor	2022	2022	2021	202208
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Infrastruktur, stadsbyggnad med mera	53	-5	-2	-2
Vård och omsorg /bostadsanpassningar	32	9	8	6
Nämnden totalt	88	4	6	4

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	1	0	0	1

Tabell 12. Ekonomiskt resultat plan- och byggnadsnämnden

Årets resultat var ett överskott om 4 miljoner kronor, att jämföra med ett överskott om 6 miljoner kronor föregående år. Resultatet var i nivå med helårsprognosen per augusti.

Överskottet berodde främst på lägre kostnader för utbetalda bostadsanpassningsbidrag samt lägre rivningskostnader än förväntat i två tillsynsärenden.

En avmattad byggkonjunktur under hösten påverkade intäkterna negativt vilket märks främst genom minskad efterfrågan av nybyggnadskartor. Planverksamheten hade ett fortsatt högt tryck och konsultmedarbetare togs in under året för att täcka upp och öka genomströmningen av detaljplaner.

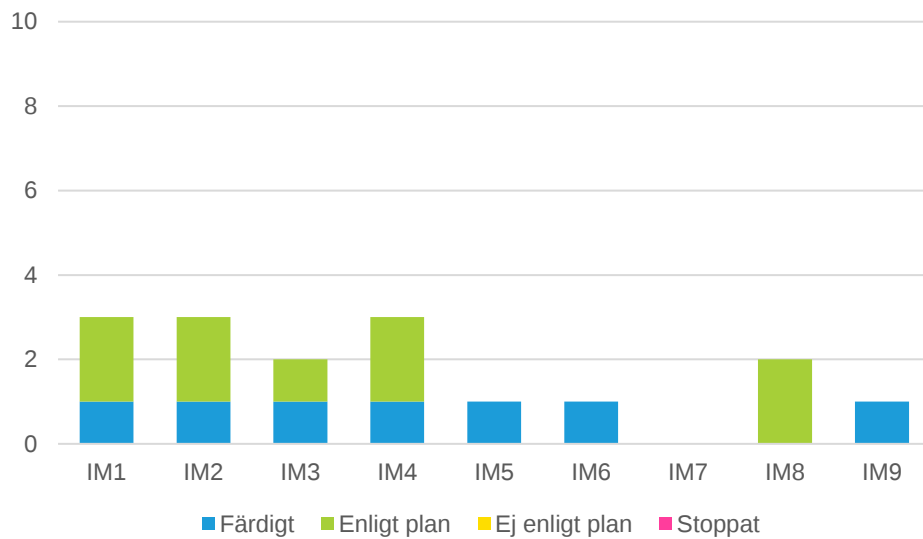
Året präglades av förändringar i de ekonomiska förutsättningarna. Början av året präglades av det rekordstora inflödet av ärenden 2020 som skapade ett stort tryck på hela nämndens verksamhet. Stora intäkter inom plansidan och samtidigt lägre personalkostnader än väntat gav positivt överskott vid delåret. Eftersläpningar av konsultkostnader och en viss avmattning av ärendeinflödet från tidigare rekordnivåer påverkade årsresultatet.

Investeringar

Nämndens investeringsbudget var 0,5 miljoner kronor. Inga investeringar genomfördes under året.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Plan- och byggnadsnämnden har blivit färdig med sju av 16 uppdrag. Nio uppdrag pågår enligt plan.

Figur 18. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

I linje med grunduppdraget har nämndens verksamhet arbetat med stadsplanering och arkitektur för en hållbar stad och landsbygd. Verksamheten omfattar fysisk planering, bygglov, byggnadsinspektion, tillsyn, kart- och mättjänster, samt bostadsanpassning.

- Genom fysisk planering och bygglovsgivning möjliggör nämnden att Uppsalaborna får bostäder, lokaler, gator och parker. Målet är en god bebyggd miljö. Särskiljande från resultat tidigare år är en bildandet av naturreservat en större del av nämndens verksamhet 2022 än tidigare år, vilket bidrar till långsiktigt säkerställande av naturmiljö.
- Handläggning ska ske rättssäkert, tydligt och effektivt med kunden/brukaren i fokus. Utbildningsinsatser i kommunikation, digitalisering och införande av nya stödsystem är 2023 års största enskilda åtgärder som förväntas ge stor effekt på handläggningen.
- Grunduppdraget beskriver att nämndens verksamhet har särskilt ansvar att genom bostadsanpassning hjälpa invånare att leva ett oberoende liv. Under året har nämndens hjälpt 1 500 personer till ett mer självständigt liv i eget boende.
- Planering sker med delaktighet för Uppsalas invånare och organisationer.
- Nämnden har bidragit till bostadsutvecklingen i Uppsala både genom detaljplaner och bygglov. Under 2022 har plan- och byggnadsnämnden antagit 18 detaljplaner vilket kan jämföras med 21 detaljplaner samma period 2021 och 12 samma period 2020. Dock en avvikelse i målet för antalet bostäder i antagna detaljplaner i relation till målet på 2 000–3 000 bostäder i antagna planer då resultatet för 2022 uppgick till 1 319 bostäder. Resultaten av detaljplaner är dock inte jämnt fördelade över tid vilket förklarar viss avvikelse då utfallet från processen som sträcker sig över flera år kommer stötvis.
- Som en effekt av pandemin ökade önskemål om tillbyggnader och nybyggnader markant under årets första halvår. Antal inkomna bygglovsansökningar var 2 249 vilket är något färre än föregående år då 2 585 ansökningar kom in. Antal beviljade bostäder är till och med november 1 757

vilket är lägre än föregående år då 3 123 bygglov hade beviljats under samma period.

- Fram till och med november hade bygglov för 23 462 kvadratmeter skola/förskola beviljats. Samma period föregående år hade bygglov för 37 621 kvadratmeter skola/förskola beviljats.
- Bygglov för 99 887 kvadratmeter lokalyta har beviljats till och med november 2022 vilket kan jämförts med 108 268 kvadratmeter 2021.
- Genomsnittlig handläggningstid för bygglovsärenden är 3,5 veckor. Dock har 97 ärenden haft en längre handläggningstid än 10 veckor. Detta har resulterat i reducerade avgifter på 1 miljon kronor.
- Under 2022 har PwC fått i uppdrag av Uppsala kommuns revisorer att granska bygglovsverksamhet och uppföljning av tillsynsärenden. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022. Resultatet visar att nämnden helt uppfyller en rättssäker och effektiv process men att bemanningen för tillsynsärenden inte är tillräcklig. Nämnden har tidigare gjort samma konstaterande och därför finns medel för att utöka verksamheten med en tjänst i nämndens budget för 2023.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Uppsala kommun har en byggnation som är mer omfattande än de flesta kommuner i landet. Flera stora stadsutvecklingsprojekt med ett stort antal bostäder, många olika fastighetsägare i samma detaljplan och många komplexa frågor pågår. Uppsala har en hög ambition i hållbar stadsutveckling för att klara klimatmål och hållbart gestaltad livsmiljö. Utvecklingen under de senaste åren har inneburit både en större ärendemängd och tydligare styrning för hållbarhet. Under hösten har konjunkturen för bygglovsärenden mattats av, något som dock inte märkts på nämndens planverksamhet. Nämnden har haft ett fortsatt högt tryck och här har konsultmedarbetare tagits in under året för att täcka upp och öka genomströmningen av detaljplaner.

Nämnden har aktivt arbetat för att säkerställa en kompetens som stödjer planprocessen väl. Handläggningstider för detaljplaner är något längre än i jämförbara kommuner. För att möta efterfrågan på planer med kortare handläggningstider har nämnden gjort en kraftig förstärkning av bemanning samtidigt som verksamheten fortsätter analysera handläggningstiderna och effektivisera processen.

Utmaningar i utvecklingen av grunduppdraget ligger i att möta de stora långsiktiga satsningarna för Uppsala kommunens utveckling. Fyra spår till Stockholm och följdutveckling kopplat till detta är ett av de områden där grunduppdraget kommer att utvecklas för att möta framtida behov i stadsutvecklingen.

Förväntningarna på att få rätt och anpassad information och ha möjlighet att påverka och vara delaktig ökar hos medborgare. Att ha kunden/brukaren i fokus har nämnden arbetat med under flera år både sett till bemötande, service, dialog och informationstillgång. 2017 påbörjades en utvecklingsresa av bygglovhjälpen som testats tillsammans med invånarna. Nämnden har ett tätt samarbete med Handelskammarens fastighetsnätverk där fokus är att utveckla planprocessen tillsammans med byggaktörer i Uppsala.

Att de ekonomiska förutsättningarna skiljer sig mellan taxefinansiering och kommunbidragsfinansiering inom verksamheten ger olika förutsättningar för olika delar av verksamheten. Intäkterna är olika lätta att förutse och att påverka. Detta innebär att kompetensförsörjningen måste vara flexibel för kommande behov.

Framtida utmaningar

Målet om ett klimatpositivt Uppsala. Kunskapen om hur det går att påverka koldioxidutsläppen vid planering, byggande och i det framtida samhället behöver öka. Att beräkna och skapa koldioxidbudgetar för respektive detaljplan är en tänkbar metod som behöver utforskas närmare. Nämnden spelar en roll tillsammans med andra nämnders verksamheter för att skapa förutsättningar för hållbara resor och transporter. Här behöver nämndens verksamheter fortsätta utveckla kunskap, arbetssätt och samarbeten med andra kommunala och externa aktörer.

Klimatkonsekvenserna kommer att påverka framtida stadsutveckling. Skyfall och översvämningar, risk för värmeöar och bränder samt påverkan på den biologiska mångfalden är några exempel på planeringsutmaningar. Kunskapen om dessa utmaningar behöver fortsätta utvecklas kontinuerligt för att kunna förebygga och hantera dem.

Skillnaderna i uppväxt- och livsvillkor för kommunens invånare har ökat över tid. Förutom ekonomiska ojämlikheter finns det också påtagliga skillnader i upplevd trygghet. Den fysiska planeringen har en stor betydelse för att motverka olika slags segregation. Här ser nämndens verksamhet behov av modell för uppföljning för kontinuerligt lärande kring hur det som byggs används och påverkan i relation till omgivning. Utvecklingen behöver också följas genom sociala konsekvensanalyser och trygghetsutvärderingar av planerings-, genomförande- och förvaltningsfaser.

En digital samhällsbyggnadsprocess underlättar kunskapsupbyggnad och hanteringen av utmaningarna för hållbar samhällsutveckling. Nämndens verksamhet tar flera steg i den riktningen. Det nya ärendehanteringssystemet kommer att ge flera digitaliseringsfördelar. Det finns ett stort behov av att digitalisera äldre detaljplaner för att på sikt kunna göra bättre analyser genom geografiska informationssystem (GIS). Arbetet med att digitalisera äldre detaljplaner påbörjas under 2022 och kommer att pågå under flera år.

Självklara framtida utmaningar är också att följa effekterna av de viktigaste händelserna under 2022: ett förändrat säkerhetsläge, avmattningar i konjunkturen och ändrat ränteläge.

Räddningsnämnden

Räddningsnämnden är en gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner, där Uppsala kommun är värdkommun. Räddningsnämnden styrs av alla tre kommuner främst genom ett avtal mellan kommunerna, ett reglemente och ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor. Dessa styrdokument är antagna av alla tre kommuners kommunfullmäktige. De avsnitt i Mål och budget som berör räddningsnämnden är framtagna i samråd med Tierp och Östhammars kommuner.

Räddningsnämnden ansvarar för att bedriva en effektiv räddningstjänstverksamhet i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Kommunstyrelserna i alla tre kommuner har en uppsyningsplikt över den gemensamma nämnden. Fullmäktige i alla tre kommuner har rätt att begära upplysningar från nämnden. Ordförande, vice ordförande och anställda i den gemensamma nämnden är skyldiga att lämna upplysningar vid alla tre kommuners fullmäktigesammanträden. Ledamöter i alla tre kommuners kommunfullmäktige får ställa interpellationer eller frågor till nämndens ordförande. Nämnden ska också granskas av revisorer från alla tre kommuner. Hela

rättsfiguren kan karaktäriseras som en hybrid, invävd i alla tre kommuner med en stark karaktär av egenregiverksamhet. Nämndens verksamhet omfattar olycksförebyggande verksamhet, tillsyn, rengöring och brandskyddskontroll, räddningsinsatser och olycksutredning enligt lagen om skydd mot olyckor. Nämndens verksamhet omfattar också tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. Nämnden ska stödja andra nämnder i alla tre kommuner inom sitt kompetensområde.

Nämnden har fem inriktningsmål som finns i handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor:

1. Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd
2. Riskgrupper har ett bra brandskydd
3. Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn
4. Räddningstjänsten har stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden
5. Räddningstjänsten har en god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig

Nämnden ska också i möjligaste mån inom sitt ansvarsområde medverka till de kommunövergripande målen från Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Nämndens budget utgår från en årlig uppräkningsindex av kommunbidragen med prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Indexet är framtaget av Sveriges kommuner och regioner (SKR). Efter uppräkningsindex kan nämndens budget sänkas eller höjas beroende på exempelvis rationaliseringskrav, uppdrag och förändrade lokalhyreskostnader.

Viktiga händelser under året

Kriget i Ukraina och utvecklingen av säkerhetsläget i Europa visar på vikten av att kunna verka vid samhällsstörningar och ha förmåga att bedriva räddningstjänst under höjd beredskap. Brandförsvaret har under 2022 höjt sin förmåga att motstå störningar och bedriva räddningstjänstverksamhet under olika typer av kriser, men mer behöver göras för klara de uppgifter som enligt lagen om skydd mot olyckor ställs på räddningstjänsten under höjd beredskap. Klimatförändringar, och de extrema väderhändelser förändringarna leder till, visar också på behovet av god beredskap och aktiv kontinuitetsplanering.

Samarbetet med andra räddningstjänstorganisationer har utvecklats och stärkts under 2022. Räddningstjänsten Mälardalen, som är ett kommunalförbund för Arboga, Hallstahammar, Kungsör, Köping, Surahammar och Västerås kommuner är nu en del av samarbetet Räddningscentral Mitt. Räddningscentralen larmar och leder nu räddningsinsatser i åtta räddningstjänstorganisationer. Samarbetet möjliggör kvalitet och effektivitet, både vid vanligt förekommande olyckor och i planering för kriser och krig.

Bland årets räddningsinsatser sticker branden på Returpappercentralen i Boländerna den 9 maj ut. Insatsen pågick i nästan tre dygn och orsakade stor rökpåverkan i centrala delar av Uppsala samt medförde även att tågtrafiken fick stängas ner ett antal timmar.

I händelsestatistiken från året syns att antalet bränder i byggnader ökat något. Precis som tidigare år startar de flesta bränder i samband med matlagning. Fördjupade olycksutredningar visar på vikten av ett bra brandskydd i hemmet, särskilt för de personer som inte kan sätta sig själva i säkerhet om brand uppstår.

Räddningsnämndens arbete för att förebygga bränder, och särskilt hos riskgrupper, är en fortsatt angelägen fråga.

Den 1 juli 2022 trädde Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor ikraft. Räddningsnämnden beslutade därför om en ny tillsynsplan som beskriver hur Uppsala brandförsvaret ska bedriva tillsynsverksamhet.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Räddningsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Resultat		
		Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	1	0	0	0
Infrastruktur, stadsbyggnad med mera	183	0	0	0
Nämnden totalt	184	0	0	1

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	14	14	12	14

Tabell 13. Ekonomiskt resultat räddningsnämnden

Räddningsnämndens resultat var ett nollresultat.

Intäkterna var något högre än budget vilket berodde främst på ersättning från staten för sjuklönekostnader, realisationsintäkter från försäljningar av anläggningstillgångar och försäljning av miljödiesel. Försäljningen av miljödiesel gjordes inom kommunen till omsorgsnämnden. Utbildningsverksamheten sålde brandutbildningar för mer än budgeterat.

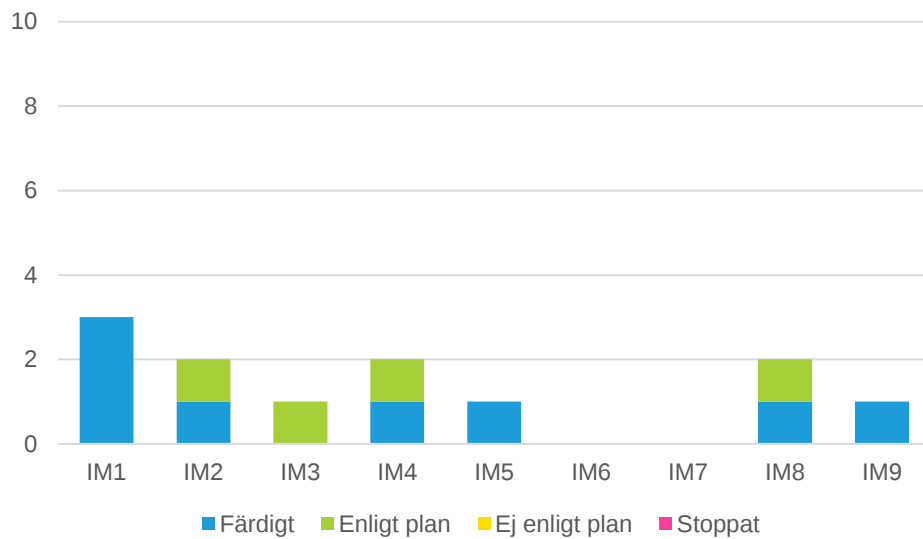
Lönekostnaderna följde budget för året. Lokalhyreskostnaderna var lägre än budgeterat beroende på att en del fastighetsanpassningar inte blev färdiga som planerat. Övriga verksamhetskostnader var högre än budgeterat främst beroende på inköp av Rakelapparater och kringutrustning till Rakelapparater. Rakel är Sveriges nationella digitala kommunikationssystem för samverkan och ledning. Brandförsvaret är mitt i utbytet av ett äldre analogt system för kommunikation och rökdykning till att bara använda Rakel. Kostnaden för diesel blev högre än budgeterat på grund av försäljningen av diesel till omsorgsnämnden.

Investeringar

Nämndens investeringsbudget var 14 miljoner kronor och årets investeringar motsvarade budgeten om 14 miljoner kronor. De större investeringarna var brandfordon och brandmateriel.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Räddningsnämnden har blivit färdig med åtta av tolv uppdrag. Resterande fyra uppdrag pågår enligt plan.

Figur 19 Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Räddningsnämnden bedömer att nämnden i hög grad uppfyllt målsättningarna för mål 1, 2, 3 och 4 i handlingsprogrammet. För mål 5, förmågan under höjd beredskap saknas fortfarande planeringsinriktningar från centrala myndigheter. Nämnden arbetar dock aktivt med frågan och bedömer att 2023 har nämnden en verksamhet som motsvarar de uppgifter som räddningstjänsten har under höjd beredskap enligt lagen om skydd mot olyckor.

Nämnden har exempelvis:

- arbetat för att stärka brandförsvarets förmåga att verka under störningar samt att stärka förmågan till räddningstjänst under höjd beredskap
- arbetat med utveckling av digitala tjänster för utbildning och myndighetsutövning
- arbetat med att stärka brandförsvarets krisberedskap och förmåga att verka under höjd beredskap. Åtgärder har vidtagits bland annat gällande reservkraft, drivmedel, mat, vatten, alarmering, skalskydd med mera.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Följande jämförelser har hämtats från SKR:s verktyg Kolada. Uppsala kommun har jämförts med andra kommuner i kategorin "Större städer".

Antalet utvecklade bränder i byggnad skiljer sig inte från tidigare år. Uppsala tillhör den fjärdedel av kommunerna som har bäst resultat. I jämförelse med andra större städer är Uppsala också en kommun som har ett bra resultat.

Med responstid för räddningstjänst avses tid från när 112-anropet ankom till första resurs är på plats. Jämfört med andra kommuner har Uppsala en kortare responstid än många andra.

Samhällets kostnader för olyckor per invånare ligger på en mycket låg nivå vid en nationell jämförelse. Enligt SKR:s jämförelse har ingen annan kommun lägre kostnader

per invånare än Uppsala. Orsakerna kan vara många, men en snabb och effektiv räddningstjänst bör vara bidragande.

Kostnaden för räddningstjänstverksamheten uppgick 2021 till 762 kronor per invånare, vilket är ungefär ett medelvärde vid jämförelse med andra kommuner inom kategorin större städer. Nämndens kostnader beror mycket starkt på vilken beredskap som ska finnas. Kostnaden påverkas mycket lite av *antalet* olyckor som inträffar.

Framtida utmaningar

Säkerhetsläget i Europa ställer krav på att återta förmågan till civilt försvar i en snabb takt. På uppdrag av regeringen utreder Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, planeringsförutsättningar för räddningstjänst under höjd beredskap.

Räddningsnämnden ser stora utmaningar då den nuvarande förmågan är eftersatt sedan många år och planeringsförutsättningar och resurser saknas. Resultatet av MSB:s utredning och de beslut som utredningen leder till följs noga samtidigt som nämnden med befintliga resurser förbereder och planerar för de utmaningar höjd beredskap eller stora samhällsstörningar skulle medföra.

I takt med att Uppsala växer behöver också brandförsvarets organisation utökas. En ny brandstation i södra staden kommer att behövas på sikt. I närtid bör beredskapen på station Fyrislund ökas för att möta behoven när kommunen växer.

Befolkningsutvecklingen i Uppsala kommun innebär att antalet äldre människor kommer att öka. Många bor också kvar i egen bostad även när mycket stöd i vardagen behövs. Räddningsnämnden poängterar vikten av att bra brandskydd som motsvarar dessa individers behov och att samarbetet mellan brandförsvaret och vård- och omsorgsförvaltningen som särskilt viktigt för ett tryggt och säkert boende för äldre som inte kan sätta sig själv i säkerhet om det skulle börja brinna.

Socialnämnden

Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg i alla åldrar (inte ekonomiskt bistånd). Det inkluderar stöd till barn, ungdomar och deras föräldrar, samt stöd till personer med missbruks- eller annan beroendeproblematik. Nämnden ansvarar också för bostadssociala frågor, mottagande av ensamkommande barn, socialt utsatta EU-medborgare, familjerättsliga frågor, samordning av arbetet för att motverka våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck samt insatser för den nationella minoriteten romer. Socialnämnden ansvarar även för förebyggande ANDTS-arbete.

Viktiga händelser under året

- Projektet vid Sävja som innebär samverkan kring fritidsaktiviteter för barnen och stöd till vårdnadshavare har bidrag till att öka tryggheten i området.
- Barnsäkert har utökats under 2022. Alla BVC inom Uppsala kommun är nu med i projektet som innebär att familjebehandlarna inom familjeenheterna samverkar med sjuksköterska på BVC. Projektet innebär att barnfamiljer får tidigt stöd.
- Den interna öppenvården inom barn och ungdom har utökats och med En ingång har träffsäkerheten av rätt insats i rätt tid ökat.
- Intensiv hemmabaserad familjebehandling (IHF) har medfört att färre placeringar av barn och ungdomar genomförts.

- Samhällsväglare har anställts. Samhällsväglarna tillkom efter den omfattande desinformationskampanj som förts mot socialtjänst och ska verka för att sprida kunskap om socialtjänsten.
- Ungdomsjouren, barn och ungdom myndighet och polis har genomfört riktade insatser tillsammans på vissa utvalda kvällar.
- Ett förändrat arbetssätt kvarstår efter pandemin i positiv bemärkelse. Mer flexibilitet gällande distansarbete och digitala möten ger möjligheter både ur ett arbetsmiljöperspektiv och ett klientperspektiv.
- Ett brandtillbud inom verksamheten för skyddat boende (Tildagården) innebär att alla behov av skyddade boende verkställs av externa leverantörer.
- Under året har ny struktur och nya rutiner tagits fram för krisledning utanför kontorstid
- Inom trygghetsarbetet har avhopparverksamheten fortsatt att utvecklas och arbetet med att införa GVI-strategin (GVI står för gruppvåldsintervention) som är en samverkan mellan kommun, polis och frivården har inletts.
- Medvetet arbete med att utveckla uppföljning av verksamheten och de ekonomiska handlingsplaner som tagits fram. De har lett till ökad kunskap om behov och matchning av insatser som lett till ökade effektivitet och minskat behov av externa köp av insatser. Ekonomi i balans har uppnåtts.
- En omfattande kompetenssatsning har genomförts i syfte att stärka socialsekreterarnas förmåga att bemöta och handlägga barn och ungdomar med funktionshinder.
- För att förbättra förutsättningarna, minska personalomsättningen och arbetsbelastningen har en ny organisationsstruktur tagits fram och införts inom avdelning barn och ungdom myndighet under hösten.
- En kompetens- och befogenhetstrappa har arbetats fram och införs vid årsskiftet 22/23 för att tydliggöra ansvar, kompetensutveckling och karriärvägar för socialsekreterare inom avdelning barn och ungdom myndighet. Till befogenhetstrappan inom avdelning barn och ungdom myndighet har även en lönestruktur kopplats som införs 2023.
- Samverkan mellan socialförvaltningarna (arbetsmarknadsförvaltningen, vård- och omsorgsförvaltningen, utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen) har utvecklats i ett samordnat arbete för att möta medborgare med komplexa behov på ett samordnat sätt.
- Under 2022 har socialnämnden arbetat med att införa digital handläggning efter inkommen orosanmälan av barn och ungdomar 0-20 år, fram till att ärendet överförs till utredningsenhet eller placeringsenhet. Processen sköts numera i stort sett helt digitalt. Processen sker utifrån enhetlig hantering och utbildningsnivån har höjts på medarbetare som tar emot anmälan, vilket innebär ett förändrat arbetssätt där bedömning görs tidigare. Arbetet har medfört markant färre utskrifter, färre antal avvikelser och de som inkommer har ändrat karaktär. Utöver detta har projektet identifierat förbättringspotential i den digitala e-tjänsten där personer kan anmäla sin oro. Tiden för värdeskapande arbete även ökat då fysisk förflyttning med papper minskat.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Socialnämnden

Resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	5	0	-1	0
Vård och omsorg om personer med funktionsnedsättning	0	-4	0	-2
Missbrukarvård och övrig vård för vuxna	215	17	10	15
Barn- och ungdomsvård	618	-8	-49	-20
Familjerätt och familjerådgivning	20	2	0	1
Flyktingmottagande	5	8	7	11
Nämnden totalt	863	15	-33	5

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	2	0	1	0

Tabell 14. Ekonomiskt resultat socialnämnden.

Årets resultat var ett överskott om 15 miljoner kronor. Resultatet var en positiv avvikelse om 10 miljoner kronor i förhållande till bedömd helårsprognosen per augusti. Under december månad beviljades återsökningsmedel för både avhopparverksamhet ifrån Polismyndigheten och ersättning för asylsökande klienter i större utsträckning än vad som bedömdes i augustiprognosen.

Missbrukarvården och övrig vård för vuxna hade ett överskott om 17 miljoner kronor. Insatskostnaden för missbrukarvården visade ett underskott. Tillfälliga vakanta tjänster, lägre övriga kostnader och högre intäkter gav ändå verksamheten ett positivt resultat.

Barn och ungdomsvården inklusive insatser enligt LSS hade ett underskott om 12 miljoner kronor. Verksamheten arbetade aktivt med att minska behovet av vård utanför eget hem. Det var ett fortsatt högt inflöde av ärenden, men volymen och kostnaden var inom budgeterad nivå. Budgetavvikelsen berodde delvis på högre kostnad för inhyrd personal.

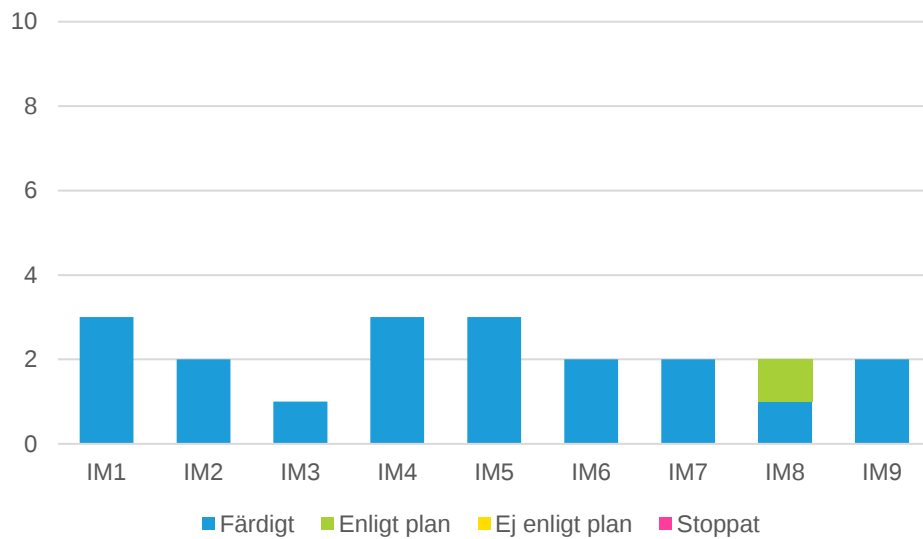
Verksamhet flyktingmottagande som avser ensamkommande barn och ungdomar hade ett överskott om 8 miljoner kronor. Resultatet påverkades positivt av högre ersättningar för ärenden som varit aktuella tidigare år.

Investeringar

Nämndens investeringsbudget var 2 miljoner kronor. Inga investeringar genomfördes under året eftersom det inte skedde några större lokalbyten eller anpassningar under året.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Socialnämnden har blivit färdig med 19 av 20 uppdrag. Ett uppdrag pågår enligt plan.

Figur 20. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

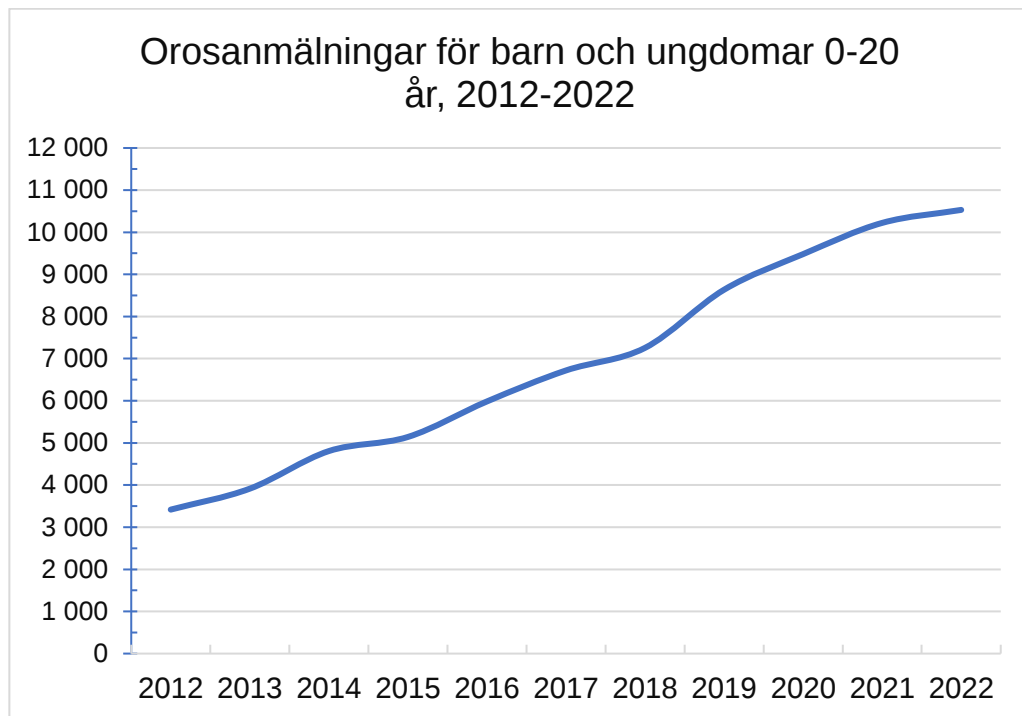
Socialnämnden bedömer att nämndens arbete med uppdrag och åtgärder som bedöms bidra till måluppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål har varit framgångsrikt under 2022. Bedömningen är därför att verksamheten i hög grad bidragit till måluppfyllelse. Något av de arbete som bedöms ha särskilt stor betydelse är:

- Samarbetet med omsorgsförvaltningen har fördjupats, och tillsammans har arbetsmetoden SPIS (Samordnad Planering av Insatser och Stöd) införts. Metoden bedöms ge stora vinster i att säkerställa att rätt insats ges, när den behövs.
- Arbetsmetoden IHF (Intensiv Hemmabaserad Familjebehandling) har införts under 2022. Förutom att visa på goda resultat så innebär arbetssättet att familjerna kan behandlas i en miljö där de flesta känner sig mest trygga.
- Nämndens avhopparverksamhet har utvecklats och expanderats. När personer lämnar en kriminell livsstil bakom sig ser nämnden stora vinster för tryggheten i Uppsala. Avhopp kan rädda liv och förebygga många brottsoffer.
- Införandet av digital orosanmälan och digital ansökan har ökat tillgänglighet och rättssäkerhet, samtidigt som det minskat administrationen och därmed frigjort resurser till nämndens kärnuppdrag.

Nämnden har genomfört sitt grunduppdrag med ett positivt ekonomiskt resultat, men också breddat verksamheten för att möta invånarnas behov. Verksamheten har fortsatt omvärldsbevaka och förfinat sina arbetsmetoder. Digitalisering inom arbetsprocesser har bland annat gett nytta i form av effektivitet, tillgänglighet samt att informationsflöden lättare kan följas upp.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Målgrupper och volymer

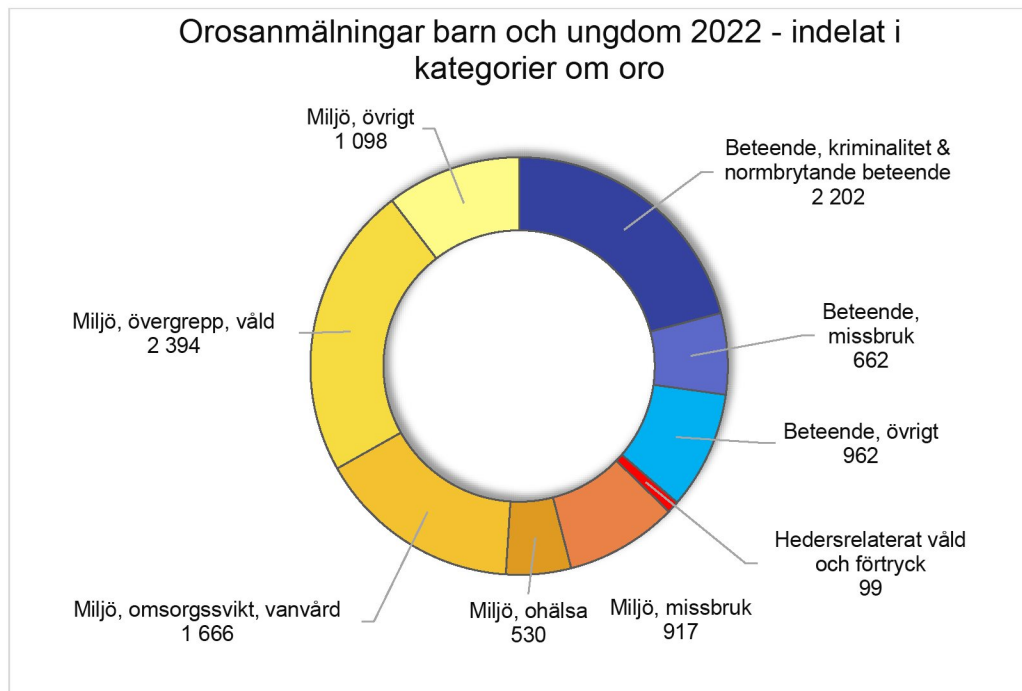

Figur 21 Orosanmälningar för barn och ungdomar 0-20 år, 2012-2022.

Jämfört med 2021 har orosanmälningarna ökat med 3 procent. Antalet orosanmälningar som registrerats har kontinuerligt ökat sedan 2012. Jämfört med 2012 har mer än tre gånger så många orosanmälningar registrerats.

Ökningen av anmälningarna kan ha en mängd delförklaringar. Uppsala är en växande stad, och förändringar i lagstiftningen har gjort det tydligare när professionella är skyldiga att anmäla oro. En annan delförklaring kan vara att benägenheten att anmäla har förändrats genom attitydförändringar i samhället, med ökad medvetenhet om de sätt barn kan fara illa på. Att fler orosanmälningar inkommer ska därför inte likställas med att det är vanligare att barn far illa.

Antalet utredningar som knutits till anmälningarna har minskat med 8 procent jämfört med 2021. Vad gäller antalet barn som erhåller en insats så har volymerna minskat mellan 2020 och 2021, och närmast varit oförändrad mellan 2021 och 2022 – trots att anmälningarna år för år har ökat.

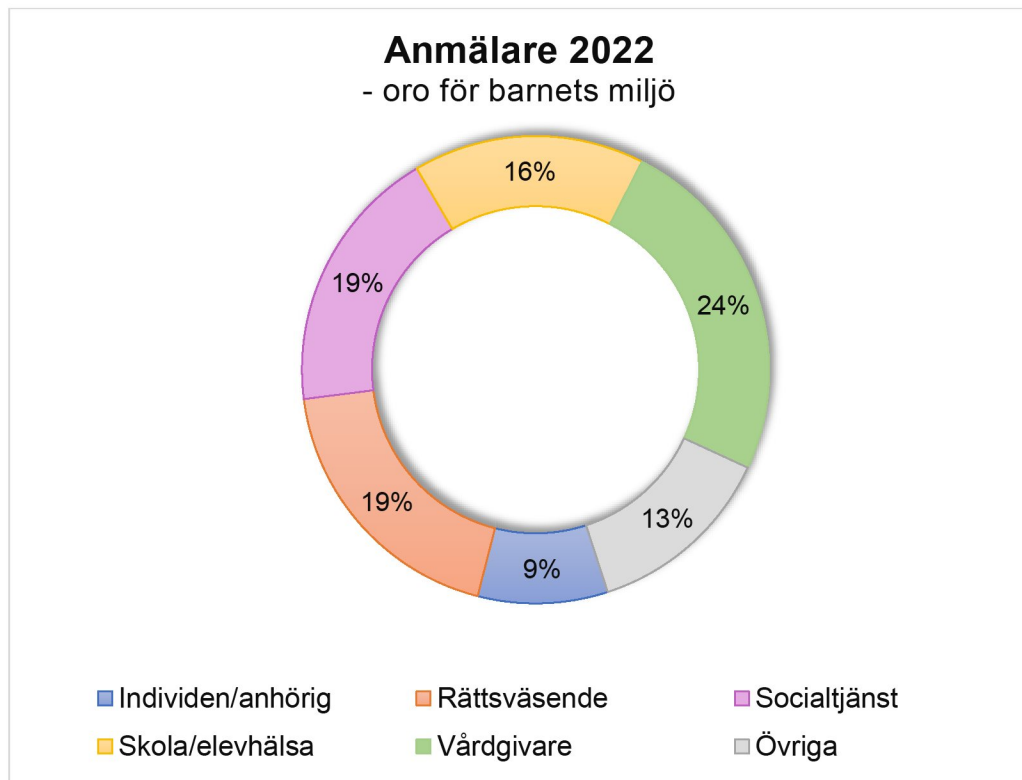
Figur 22 Orosanmälningar barn och ungdom 2022 indelat i kategorier om oro.

Under 2022 har 64 procent av orosanmälningarna avsett oro för barnets miljö. Den största kategorin är anmälningar för övergrepp eller våld mot barnet, eller mot andra i barnets närhet.

Oro för barnets beteende utgör 36 procent av anmälningarna. Bland dessa är den största kategorin anmälningar där oron är för ett normbrytande eller kriminellt beteende hos barnet.

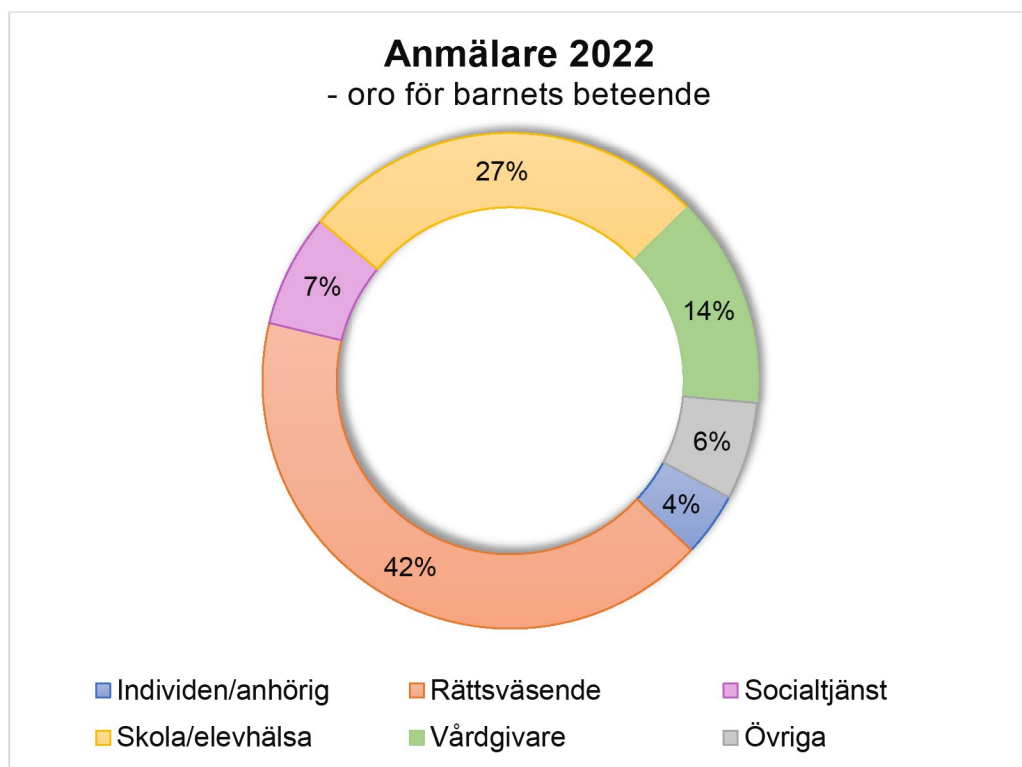
Vilka står bakom orosanmälan inom verksamhetsområdet barn- och ungdom

När oron avser barnets miljö är det vanligast att vårdgivare är anmälare. Även socialtjänsten (i Uppsala såväl som andra kommuner) och rättsväsendet, där polismyndigheten utgör största delen, står för en stor portion av anmälningarna. Kanske beror detta på att vården, socialtjänsten och rättsvårdande myndigheter ofta är i en position där de får tillräcklig insyn i barns eventuella missförhållanden och har en skyldighet att upprätta en orosanmälan.

Figur 23 Anmälare 2022 oro för barnets miljö

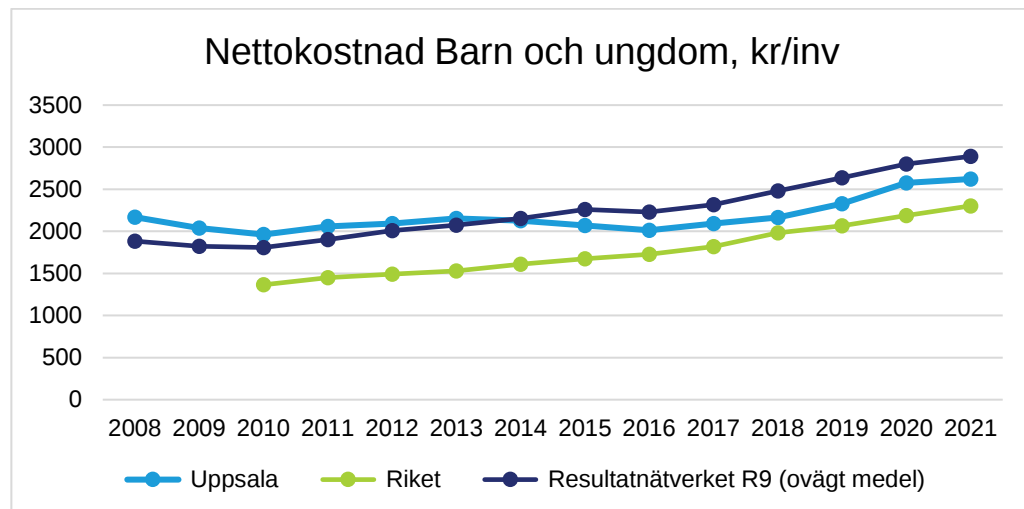
Fördelningen av anmälare ser annorlunda ut när oro för barnets beteende anmäls. Här utgör rättsväsendet och skolor den klart största delen. Sannolikt beror detta på att ett normbrytande beteende ofta upptäcks i skolmiljön, och att orosanmälan alltid upprättas av polisen i fall där barn ertappats i kriminalitet.

Figur 24 Anmälare 2022 oro för barnets beteende

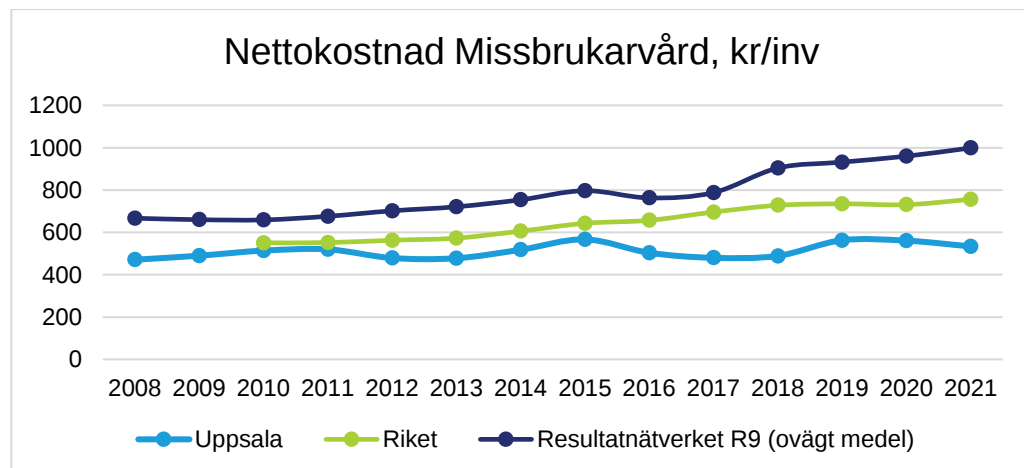
Utveckling av kostnader

Kostnaden för barn- och ungdomsvården, fördelat som kostnad per invånare, visar på en ökande kostnad. Detta gäller inte enbart för Uppsala kommun, utan även för riket och nätverket R9 (som bedöms vara kommuner för Uppsala att jämföras med). Uppsala har haft en något stabilare utveckling över tid. Mellan 2020 och 2021 har nettokostnaden dock ökat marginellt. Utifrån resultatet 2022 förväntas nettokostnaden öka något, men trenden är att ökningen sker i lägre takt jämfört med riket och nätverket. De senaste årens visar att Uppsala har en högre genomsnittskostnad för barn och ungdomsvården än genomsnittet i riken, men lägre än genomsnittet i jämförelsekommunerna i nätverket R9.

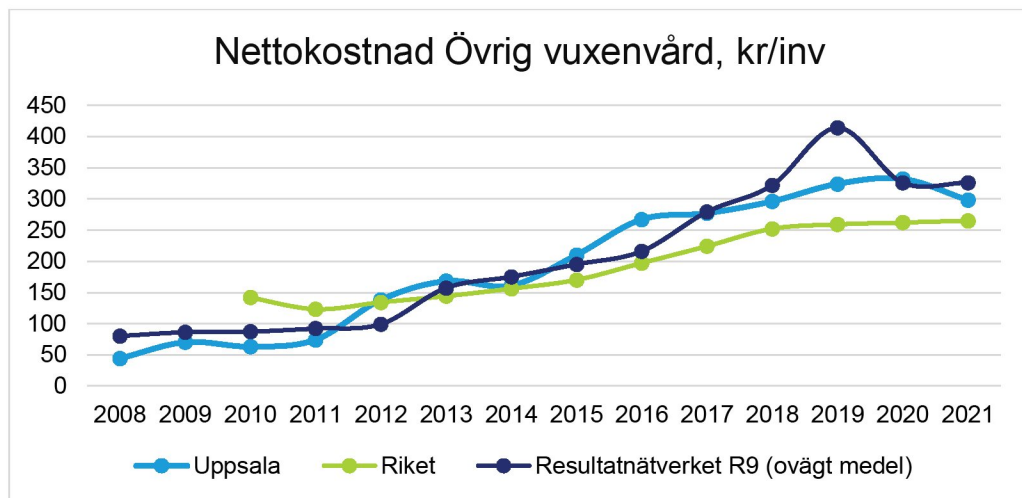
Figur 25 Nettokostnad barn och ungdom, kr/inv

Vuxenvården delas in i områdena Missbrukarvård och övrig vård. När det gäller kostnadsutvecklingen för missbrukarvården så har Uppsala genomgående lägre nettokostnader än både riket och de jämförbara R9-kommunerna. Under 2021 minskade kostnaden för Uppsala med 5 procent.

Figur 26 Nettokostnad missbrukarvård, kr/inv

Övrig vuxenvård innefattar exempelvis spelmissbruk och våld i nära relationer. Kostnaden för övrig vuxenvård i Uppsala har varit i nivå med jämförbara kommuner, men är sedan 2018 lägre. Jämfört med riket är kostnaden i Uppsala något högre.

Figur 27 Nettokostnad övrig vuxenvård, kr/inv

Framtida utmaningar

- Samhällsutvecklingen med ökad polarisering medför risk för kriminalitet och social oro. Det leder till växande behov av socialtjänstens förebyggande, upptäckande och stödjande verksamhet.
- För att möta utmaningarna behöver bland annat den nya inriktningen för arbetet med att förebygga och förhindra att barn, ungdomar och unga vuxna begår kriminella handlingar samt avhopparverksamheten utvecklas.
- En utveckling mot mer komplexa behov där sociala problem kombineras med psykiatriska diagnoser, funktionsnedsättning och neuropsykiatriska svårigheter.
- För att möta utmaningarna behöver kompetensen inom de olika områdena stärkas och samverkan mellan olika funktioner och aktörer fungera bättre.
- Utmaningar att effektivisera verksamheten för att möta växande behov och fortsätta hålla budget i balans. Socialnämndens ekonomiska utmaningar kvarstår och under de kommande åren behöver nämnden genomföra effektiviseringar i syfte att motverka kostnadsökningar.
- Rekrytera och behålla rätt kompetens inom barn- och ungdomsvården.
- Brist på boendemöjligheter i rätt prisnivå för nämndens målgrupper. Bristen på bostäder som nämndens målgrupper har råd med är en fortsatt utmaning.
- Förebygga, identifiera samt att ge riktade stödinsatser till flickor och pojkar som utsätts för hedersrelaterat våld.
- Det rådande läget i omvärlden med bland annat kriget i Ukraina som kan leda till ökad migration.
- Osäkert ekonomiskt läge kan leda till lågkonjunktur, ökade kostnader, och fler människor med stödbehov.
- Instabilt politiskt- och säkerhetsläge kan leda till driftstörningar i IT-miljön, genom exempelvis IT-angrepp eller strömavbrott.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden har ett samlat ansvar för all pedagogisk verksamhet från förskola till och med gymnasieskola. Nämnden har därmed ansvar för att alla barn och ungdomar boende i kommunen har tillgång till förskola och skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående förskola och skola, samt för fördelningen av resurser både till egen verksamhet och fristående enheter. Som huvudman har nämnden vidare ansvar för kvalitet och ekonomi i förskolor och skolor som drivs i kommunens regi.

Viktiga händelser under året

Covid-19 fortsatte att påverka utbildningssektorn under 2022. Under årets första månader var frånvaron hög bland både barn, elever och personal och de elever som lämnade grundskolan och gymnasieskolan våren 2022 har tydligt fått bära effekterna av en tvåårig pandemi med något sjunkande resultat för avgångseleverna. Långsiktigt utvecklingsarbete har delvis fått stå tillbaka för att hantera pandemin.

Efter krigsutbrottet i Ukraina har människor tvingats på flykt. Uppsala har under året tagit emot 203 barn och elever från Ukraina i förskolor och skolor.

Ny lagstiftning har kommit gällande att öka andelen barn med plats i förskola. Hemkommunen ska genomföra uppsökande verksamhet för att informera vårdnadshavare med barn som inte har plats i förskolan om förskolans syfte och barnens rätt till förskola. Plats ska också reserveras för barn som bott kort tid i Sverige. Lagändringen trädde i kraft 1 juli 2022 och kommer att tillämpas från 1 juli 2023.

Ytterligare lagändring gäller extra studietid för elever i årskurs 4–9. Eleverna ska erbjudas extra tid med minst två timmar per vecka då de kan få hjälp med läxor och annat arbete. Lovskola utökades också med 25 timmar för elever i årskurs 9. Lagändringen började gälla 1 juli 2022.

För att alla elever i Uppsala kommun skall få en likvärdig start på sin simundervisning så beslutade utbildningsnämnden att den satsning som genomförs i förskoleklass utökas med att elever i åk 2 ges möjlighet till intensivundervisning som omfattar fem undervisningstillfällen.

Skolvalet 2022 resulterade i fortsatt högt valdeltagande där 97,9 procent gjorde ett aktivt och godkänt skolval. Bland blivande förskoleklasseläver fick 87,9 procent sitt förstahandsval och 95,8 procent någon av sina tre valda skolor.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Utbildningsnämnden		Resultat		
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag	Bokslut	Bokslut	Helårsprognos
	2022	2022	2021	202208
Politisk verksamhet	3	1	1	0
Förskoleverksamhet	1 552	27	51	10
Grundskola, förskoleklass och fritidshem	2 974	61	78	68
Grundskola	161	9	-10	5
Gymnasieskola	968	-11	1	-4

Gymnasiesärskola	65	3	0	0
Nämnden totalt	5 724	90	121	79

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	50	27	26	40

Tabell 15. Ekonomiskt resultat utbildningsnämnden.

Årets resultat var ett överskott om 90 miljoner kronor, vilket var en positiv avvikelse om 11 miljoner kronor i förhållande till bedömd helårsprognos per augusti och en negativ avvikelse om 31 miljoner kronor jämfört med resultatet föregående år 2021.

Överskottet 2022 motsvarade 1,3 procent av nämndens totala intäkter. Främsta förklaringen till budgetavvikelsen jämfört med föregående år var att antal barn och elever var lägre 2022 än 2021. Förklaringen till avvikelsen mot prognosen per augusti var att intäkterna blev högre än bedömt i augustiprognosen.

Intäkterna blev för helåret 145 miljoner kronor högre än budgeterat vilket främst berodde på tillkommande statliga ersättningar och bidrag som inte var kända när budgeten beslutades. Det statliga stödet till grundskola och gymnasieskola, skolmiljarden, förlängdes och Uppsala tilldelades 31 miljoner kronor som fördelades till både fristående och kommunala huvudmän. Den statliga ersättningen för sjuklönekostnad, som infördes under 2020 i och med pandemin, återinfördes för perioden december 2021 till och med mars 2022 och uppgick till 25 miljoner kronor. Uppsala beviljades dessutom högre bidragsram än budgeterat för ytterligare några statliga bidrag. Ersättningen från Migrationsverket var 8 miljoner kronor över budget.

Kostnaderna var 55 miljoner kronor högre än budgeterat. Personalkostnaderna var lägre än budgeterat. Verksamheterna hade 1,3 procent högre sjukfrånvaro jämfört med 2019, året före pandemin. Ersättningen till fristående huvudmän var lägre än budget och förklarades till största delen av färre elever i grundskola än budgeterat. Övriga kostnader var högre än budget och förklarades delvis av att inköp av lärverktyg kunde göras i större omfattning än budgeterat och också jämfört med prognostiserat. En annan förklaring är upparbetade etableringskostnader för lokalåtgärder som pausades eller lokalprojekt som inte slutfördes.

Förskoleverksamheten hade ett överskott om 27 miljoner kronor. Förskolan beviljades mer statsbidrag än budgeterat. Verksamheten fick 7 miljoner kronor i ersättning för sjuklönekostnader och statsbidraget för bättre språkutveckling tillkom under året med 4 miljoner kronor. Antal barn var marginellt fler än budgeterat och fler barn var inskrivna på heltid.

Förskoleklass, grundskola och fritidshem hade ett överskott om 61 miljoner kronor. Grundskolan beviljades mer statsbidrag än budgeterat. Verksamheten fick 31 miljoner kronor mer statsbidrag för skolmiljarden, likvärdig skola och förbättrad arbetsmiljö samt 14 miljoner kronor i ersättning för sjuklönekostnader. Antalet elever var färre än budgeterat vilket motsvarar lägre ersättningar med 26 miljoner kronor.

Gymnasieskolan hade ett underskott om 11 miljoner kronor, vilket berodde på högre personalkostnader samt ett antal andra kostnadsposter. Gymnasieskolan erhöll 5 miljoner kronor i statsbidrag för skolmiljarden och 2 miljoner kronor i ersättning för sjuklönekostnader.

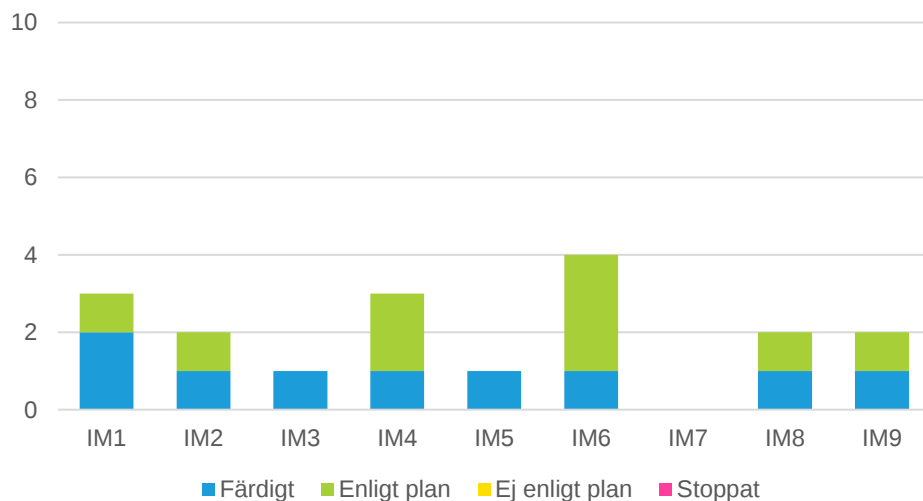
Investeringar

Nämndens totala investeringsbudget var 50 miljoner kronor och investeringar om 26 miljoner kronor genomfördes. Investeringsmedlen avsåg den kommunala huvudmannens investeringar av inventarier, dels i samband med lokalförändringar beslutade i lokalförsörjningsplanen för pedagogiska lokaler, dels reinvesteringar.

De enskilt största investeringarna inom grundskola var inventarier till Almtunaskolan och Kvarngärdeskolan i samband med deras evakueringar. Inom gymnasieskola var de största investeringsposterna Ellen Fries som blev helt färdigställd inför hösten 2022 samt Jällagymnasiet i samband med lokalförändringar och utrustning till yrkesprogrammen. I övrigt avsåg investeringarna anskaffning vid mindre lokalförändringar och reinvesteringar i verksamheterna.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Utbildningsnämnden har blivit färdig med nio av 18 uppdrag under året. Nio uppdrag pågår enligt plan.

Figur 28 Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Utbildningsnämnden bedömer att nämnden i hög grad har bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag i Mål och budget. De åtgärder och aktiviteter som planerats för inriktningsmålet har genomförts eller pågår enligt plan.

Nämndens grunduppdrag sammanfaller i hög utsträckning med inriktningsmål 6 i Mål och budget: Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande.

I samband med verksamhetsplanen beslutade nämnden om en strategi för likvärdighet. Det innebär både insatser för att generellt höja utbildningsresultatet och riktade insatser för förskolor och skolor med större utmaningar. Många aktiviteter påbörjades läsåret 21/22 och kommer att ge synligt resultat först på längre sikt.

Betygsresultaten 2022 visade en nedgång vad gäller avgångseleverna både i grundskolan och gymnasieskolan. Resultaten är inte helt oväntade. Många insatser har gjorts under läsåret för att kompensera för den höga frånvaron hos elever och lärare

under pandemin. Frånvaron har ännu inte kommit ner till de nivåer som var före pandemin. Tack vare insatserna blev resultaten bättre än de prognoser som fanns vid årsskiftet.

Utveckling av grunduppdraget över tid - förskola

Antalet förskolebarn i Uppsala kommun har i snitt varit 11 829 vilket är 84 färre än under 2021.

Hemkommun

Utbildningsnämnden har ansvar för tillsyn av fristående förskolor och fristående pedagogisk omsorg i kommunen. Under år 2022 genomfördes regelbunden tillsyn av 32 fristående förskolor. Av dessa var sex förstagångstillsyner vid nystartade förskolor.

Under covidpandemin har tillsynsbesöken genomförts digitalt vid de flesta av tillsynerna. När restriktionerna släpptes lade förvaltningens representanter till kortare fysiska besök på förskolorna.

Under året har två ansökningar om godkännande som huvudman för förskola behandlats och beslutats. En av dessa fick godkännande på sin ansökan – Jensen förskola Gunsta som har kapacitet att ta emot 140 barn.

När det gäller pedagogisk omsorg har en huvudman fått rätt till bidrag för två nya enheter under 2022 – Ekoxen som beskriver en kapacitet att ta emot 6 barn/enhet 1–6 år (summa 12 barn).

Kommunal förskola – huvudman

Enkäten till vårdnadshavare i förskolan visar på fortsatt stabila resultat men trenden med sänkta resultat har fortsatt även 2022. Svarefrekvensen för 2022 blev låg, gissningsvis starkt beroende av den höga sjukfrånvaron hos både barn och personal under början av 2022, den period då enkäten är öppen. Det är i det sammanhanget positivt att se att påståendena ”Personalen hjälper mitt barn att utveckla sitt språk” och ”Personalen hjälper mitt barn att utveckla sin matematiska förmåga” kvarstår eller haft en positiv utveckling sedan 2018. De insatser som gjorts under året ser ut att ha gett resultat.

Ett viktigt steg i kvalitetsarbetet är den återkoppling som görs till förskolan på resultaten från kartläggningsmaterialet som sedan hösten 2019 genomförs i förskoleklass. Resultatet utifrån kartläggningen i språk pekar på att det finns behov av att utveckla en utbildning som i högre grad ger barn förutsättningar att utveckla språklig och fonologisk medvetenhet. Resultatet gällande matematik indikerar att utbildningen behöver säkerställa att det finns en progression i det matematiska innehållet under barnens tid på förskolan. Kartläggningsmaterialet i både svenska och matematik visar att det finns en fortsatt korrelation mellan resultatet och föräldrarnas utbildningsbakgrund. Det medför att också enheters strukturella förutsättningar behöver beaktas när insatser gällande att utveckla undervisningen i språk och matematik prioriteras.

Analysen visar att förskolan behöver fortsätta att utveckla undervisningsuppdraget, säkerställa utbildningens arbete med nyanlända och flerspråkiga barn, ge förutsättningar för en utbildning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt utveckla förskolans förmåga att använda digitaliseringens möjlighet

för att utveckla undervisning och lärande. I den gemensamma satsningen huvudmannen gör för att främja närvaro behöver också förskolan delta.

Förskolans ledning gör förändringar av vilka förskolor som ska ges riktade insatser. Kommande läsår kommer följande förskolor att vara utvalda för riktade insatser: Astrakanen, Flöjten, Funbo, Glimmern, Gåvsta, Lindbacken, Länna, Skyttorp, Sten Sture, Tallen och Vänge.

I arbetet med att utveckla undervisningsuppdraget är förskollärarnas roll central. Uppsala är en kostnadseffektiv kommun vad gäller utbildningsområdet. En viktig del i detta är personalkostnader. Trenden i Uppsala har under flera år varit att andelen legitimerade förskollärare sjunker men nu syns ett trendbrott, både i Uppsala och i nätverket R9.⁸

Att vara effektiv vad gäller personaltäthet innebär också att frågan om kompetens och kompetensförsörjning blir än mer central. En skicklig lärare har bättre förutsättningar att skapa en fungerande lärmiljö även i en större grupp. Likaså är skickligheten extra viktig när det handlar om barngrupper med svårare förutsättningar.

Det finns tydliga skillnader gällande barngruppernas storlek mellan kommunerna i resultatnätverket R9. För Uppsalas del har barngruppernas storlek minskat medan resultatet för nätverket som helhet pekar på motsatt utveckling. Det är av vikt att fortsätta följa huruvida förändringar i statsbidrag påverkar barngruppernas storlek.

Utveckling av grunduppdraget över tid - Grundskola och förskoleklass

Antal elever i Uppsalas grundskolor har i snitt varit 26 964, vilket är 425 fler än under 2021.

Hemkommun

Skolvalet 2022 resulterade i fortsatt högt valdeltagande där 97,9 procent gjorde ett aktivt och godkänt skolval. Bland blivande förskoleklasseläver fick 87,9 procent sitt förstahandsval och 95,8 procent någon av sina tre valda skolor. Bland de som valde till grundskolans årskurser 4, 6 och 7 fick 75,3 procent sitt förstahandsval och 89,7 procent något av sina tre val.

Andelen som kunnat få något av sina val har minskat något för sökande till förskoleklass. Denna minskning kan förutom söktryck bero på få skolor i skolvalsansökan. Andelen som kunnat få något av sina val till grundskolans årskurser har ökat något jämfört med föregående år. För dessa sökande var det också vanligare att välja tre skolor än en. Ju fler skolor vårdnadshavare väljer att lägga till i sina skolvalsansökningar desto större möjlighet har de att få en plats som de kan känna sig nöjda med.

Kommunal grundskola och förskoleklass – huvudman

Läsåret 2021/22 bjöd på ytterst speciella förutsättningar inom utbildningsförvaltningens alla verksamheter till följd av covid-19. Alla grundskolor hade öppet enligt nationella riktlinjer, dock med periodvis hög frånvaro bland personal

⁸ I nätverket ingår, förutom Uppsala kommun, Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Linköping, Norrköping, Södertälje, Västerås och Örebro

och elever. Pandemins avklingande under våren 2022 ersattes med ytterligare en kris i form av kriget i Ukraina.

Ser man till förutsättningar är det tydligt att elevsammansättning utifrån familjebakgrund fortfarande skiljer sig åt mellan skolorna och att skillnaderna mellan våra skolor ökar. Skolverket skriver i sin analys för verksamhetsåret att oavsett hur elever kategoriseras, utifrån kön eller migrationsbakgrund, är det föräldrars utbildningsnivå som har störst betydelse för betygsresultaten. Det är en viktig analys men det är tydligt att även andra faktorer har påverkan på resultaten. För läsåret 2021/22 behöver den periodvis höga frånvaron bland både elever och personal tas med i analysarbetet.

Förskoleklass

Uppföljningen av resultatet med stöd av kartläggningen i förskoleklass har blivit betydligt mer systematisk än tidigare. Dock behöver skolorna utveckla beskrivningar av uppföljning för elever i behov av ytterligare utmaningar. Analyserna behandlar i år både den språkutvecklande delen och den matematiska förståelsedelen, vilket är ett stort framsteg från föregående läsår.

Medelvärde för positiva svar på samtliga frågor i elevenkäten har ökat från föregående år. Från 83,5 procent positiva svar till 87 procent. Det är en återgång till nivån före pandemin. Framför allt visar enkätundersökningen att elevernas uppfattning av att bli lyssnade på, känslan av delaktighet och upplevelse av arbetsro har ökat mest. Även upplevelsen av trygghet har ökat och ligger nu på 92 procent. Här står pojkarna för den större delen av ökningen. Skillnaderna mellan pojkars och flickors upplevelse av trygghet är marginell. Även när det gäller arbetsron finns ingen egentlig skillnad mellan pojkar och flickors upplevelse på helheten.

Grundskola

Resultaten i de nationella proven i årskurs 3 visar på en uppåtgående trend för matematiken mot tidigare år, både för Uppsala och riket, medan resultatet i svenska sjunkit.⁹ Skillnaden mellan svenska och matematik har minskat och är nu en procentenhet. Det är fortfarande stora skillnader i resultaten på nationella proven mellan skolor, framför allt i matematik. Både i svenska och matematik var Uppsala den kommun som hade klart bäst resultat av de kommuner som ingår i resultatnätverket R9. Uppsala ligger också klart över riket vad gäller såväl svenska som matematik.

Trenden med de vikande kunskapsresultaten i årskurs 6 är nu bruten för Uppsala och en liten förbättring har skett. För riket och för resultatnätverket R9 försämrades däremot resultatet det senaste året. Betygen i idrott och hälsa som bidragit till Uppsalas låga resultat har under det senaste läsåret förbättrats. Särskilda satsningar har gjorts på genomförandet av simundervisningen. Ämnen som sticker ut med lite sämre resultat är svenska som andraspråk och i viss mån matematik.

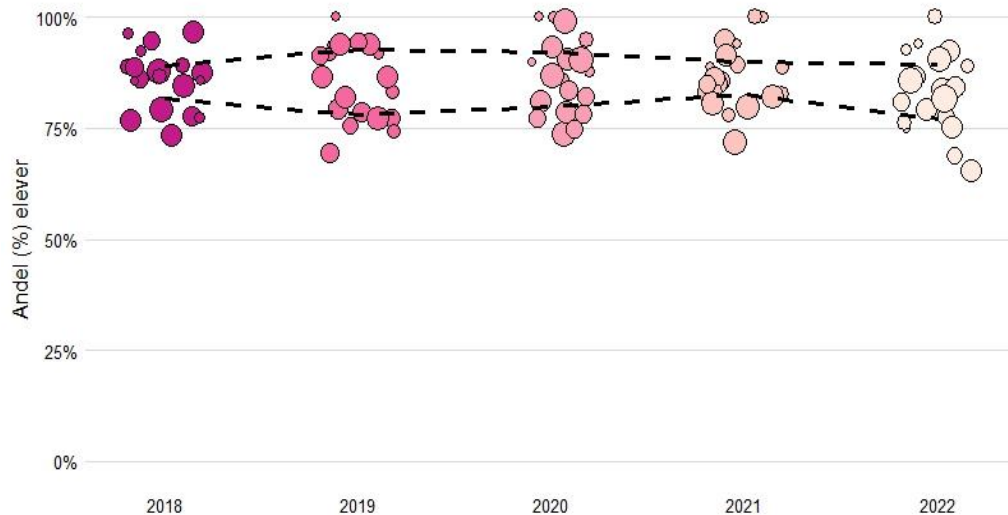
Det senaste läsåret sjönk kunskapsresultaten för årskurs 9. 82,3 procent av eleverna i årskurs 9 på grundskolan blev behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram (84,9% 2021). Även meritvärdet för årskurs 9 sjönk något (från 235 till 232 poäng). Skillnaderna mellan könen har ökat och flickorna landade nu på en lägre andel behöriga till

⁹ 2020 genomfördes inga nationella prov på grund av pandemin. 2021 genomfördes nationella prov i åk 3 men resultaten samlades inte in varför endast resultaten för Uppsala finns att tillgå.

gymnasieskolan jämfört med pojkarna. För läsåret 2021/22 behöver den periodvis höga frånvaron bland både elever och personal också tas beaktas i analysarbetet.

Diagrammet nedan synliggörs spridning mellan skolor:

Figur 29 Andel elever behöriga till yrkesprogram per skola: Årskurs 9, kommunal skola 2018–2022. Varje bubbla motsvarar en skola, storleken på bubblan beror på antal elever, de streckade linjerna är första och tredje kvartilen.

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

Skillnaderna i resultat mellan skolorna är fortfarande stor och för läsåret 2021/22 ökade spridningen mellan skolornas resultat i årskurs 9. Grundskolan fortsätter att arbeta för likvärdighet men har en bit kvar för att nå målet att Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande.

Uppsala har under flera år utvecklats positivt vad gäller gymnasiebehörighet i relation till medelvärdet för R9-kommunerna men med ett negativt utfall sett till årets resultat. De utmaningar skolan ställts inför under det gångna året verkar ha påverkat resultaten i nätverkskommunerna olika mycket.

Fortsatta insatser

Arbetet med att stärka det systematiska kvalitetsarbetet fortsätter, bland annat genom att vidareutveckla analysen av data och genom att ytterligare fokusera arbetet i de tidiga årskurserna. Insatser behövs också generellt för att utveckla undervisningen i matematik och svenska som andraspråk.

Ett systematiskt arbete med kompetensförsörjning för att få rätt kompetens på rätt plats och motverka personalomsättning hos både rektorer och lärare har kommit en bit på väg och behöver fortsätta.

Analys och rutiner för frånvaro på skolorna behöver säkerställas och följas upp.

De åtta skolor som valts för riktade insatser ges ytterligare stöd för att arbeta med sitt utvecklingsarbete. Riktat stöd i form av HR-partners som arbetar med kompetensförsörjning fortsätter. Förstärkning av resurser för att kunna behålla och/eller utveckla centrala funktioner på skolan i form av elevhälsa, ledning med mera, tillförs.

Utveckling av grunduppdraget över tid - Fritidshem

Antalet elever i Uppsala kommuns fritidshem har i snitt varit 9 404 vilket är 148 fler än under 2021.

Kommunala fritidshem – huvudman

Årets resultat för elevenkäten visar att andelen positiva svar är samma eller något lägre än föregående års mätning. Liksom tidigare år föreligger stora skillnader i resultat mellan skolorna men även mellan klasser på enskilda skolor. Skillnader mellan pojkar och flickors syn på verksamheten har ökat något.

Bristen på högskoleutbildad personal inom fritidshemmen är påfallande stor och det nya lagkravet om legitimation för lärare i fritidshem som kom 2019 ställer ett ökat krav på att lyfta behovet i kompetensförsörjningsplanen. Skillnaderna mellan skolorna är stora avseende förutsättningar och kompetens. Hälften av skolorna saknar legitimerade lärare i fritidshem.

Analys av årets verksamhetsplaner för fritidshem visar att det brister i samsyn kring uppdraget och att kopplingen mellan fritidshemmets verksamhet och elevernas måloppfyllelse behöver synliggöras och följas upp. De flesta skolors fritidshem har ett fortsatt utvecklingsbehov när det gäller det systematiska kvalitetsarbetet. Skolorna behöver stöd och tydligare ledning i det arbetet.

Utveckling av grunduppdraget över tid - Gymnasieskola

Antal elever har i snitt varit 7 936, vilket är 76 fler än 2021, och därutöver har i snitt 1 313 elever från andra kommuner gått i kommunala huvudmannens gymnasieskolor.

Hemkommun

Till skillnad från hösten 2021 kunde både gymnasiemässa och öppna hus genomföras under hösten 2022. Gymnasiemässan hölls 17 november i Fyrishov och var mycket välbesökt.

Av de 3 102 elever från årskurs 9 som var folkbokförda i Uppsala gjorde 99,5 procent ett val till gymnasiet inför läsåret 2022/23. (Preliminär antagning sker i april, slutlig antagning görs i juli.) I gymnasievalet ingår också elever folkbokförda i andra kommuner och elever som önskar byta nationellt program eller gå från ett introduktionsprogram till ett nationellt program. Totalt antogs 3 129 elever till ett nationellt program.

Av det totala antalet elever antogs 26,5 procent till ett yrkesprogram, en något högre siffra än förra året. Andelen elever som sökte till yrkesprogram var 25,7 procent. Detta var en sänkning från förra årets 27 procent.

Utvärderingen av årets gymnasieval visade bland annat på fortsatta behov av utvecklad information och vägledning för eleverna och en utökad sommarvägledning som kan ge elever utan skolplacering kvalificerad hjälp av studie- och yrkesvägledare.

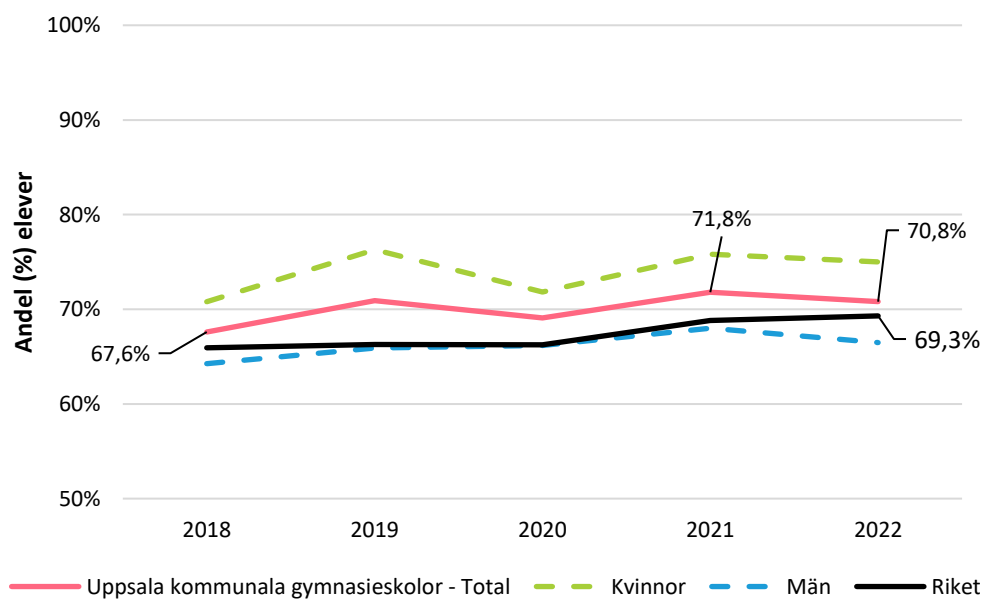
Kommunal gymnasieskola - huvudman

Årskullen som gick ut i juni 2022 har haft delar av sin undervisning som fjärr- och distansundervisning och är den årskull som har påverkats mest av pandemin. Mindre

lärarledd närundervisning i klassrummet har påverkat elevernas måluppfyllelse negativt.

Andelen elever i gymnasieskolan som efter 3 års studier i vår tog examen var 70,8 procent och ligger över rikets resultat (69,3%). Detta mått heter genomströmning och baseras på samtliga elever som påbörjade gymnasiet ett visst läsår, och visar hur stor andel av dem som har tagit examen efter tre år i gymnasieskolan. Utifrån de resultat som nu har presenterats på riksnivå av Skolverket så visade riket en positiv utveckling medan Uppsalas resultat sjönk något. Skillnaden mellan flickor och pojkar i Uppsala ökade också något. I diagrammet nedan visas resultat för samtliga elever som började gymnasieskola, även introduktionsprogram.

Figur 30 Genomströmning: Andel (%) elever med gymnasieexamen inom tre år, kommunal gymnasieskola. Tidsserie för examensår 2018–2022 för Uppsala, kommunal huvudman, och riket (samtliga huvudmän). (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

En jämförelse mellan genomströmningen gällande högskoleförberedande och yrkesprogram visar att de positiva resultaten från förra året för yrkesprogrammen nu vände neråt för Uppsala medan trenden är fortsatt positiv i riket. Uppsala största yrkesgymnasium, Jälla, ökade dock genomströmningen för tredje året i rad. Yrkesprogrammen har svårt att hävda sig statusmässigt i relation till högskoleförberedande program men Jällas resultat visar att de insatser som satts in verkar ha gett effekt.

I fråga om genomströmning visar en jämförelse mellan kommunerna i R9-nätverket på en stabil utveckling och Uppsala ligger över genomsnittet.

Även när man ser på andelen avgångselever med examen blev resultatet något lägre än förra året, 93,0 procent jämfört med 94,4 procent 2021. Även i riket sänktes resultaten. Avgångselever är de som lämnar gymnasieskolan ett visst år, oavsett hur lång tid de läst. Både yrkesprogrammen och de högskoleförberedande programmen i Uppsala ligger över rikets nivå för respektive grupp.

I gymnasieskolans kvalitetsrapport konstateras att det behövs fortsatta insatser vad gäller utvecklingen av introduktionsprogrammen i gymnasieskolan, både organisatoriskt och pedagogiskt.

Från introduktionsprogrammen finns en rad olika utgångar. Utbildningen syftar till förberedelser, eller introduktion, till annan gymnasial utbildning eller till arbetsmarknaden. I diagrammet nedan visas andelen elever inskrivna på introduktionsprogram som efter fyra år lämnat gymnasieskolan med gymnasieexamen eller studiebevis. Uppsala ligger långt under rikssnittet och lägst av R9-kommunerna men uppvisar generellt en utveckling i linje med både riket och R9-kommunerna. De långa studietiderna medför bland annat att en hög andel elever inom språkintrödningsprogram övergår till vuxenutbildningen eftersom de inte längre kan beredas plats i gymnasieskolan på grund av ålder.

Utveckling av grunduppdraget över tid - Särskola

Antal elever i grundsärskolan har i snitt varit 328 vilket i snitt är 37 fler än under 2021. Antal elever i gymnasiesärskolan har i snitt varit 115 elever, vilket är 4 fler än 2021, och därutöver har 27 elever från andra kommuner gått i den kommunala gymnasiesärskolan.

Kommunal grund- och gymnasiesärskola – huvudman

Grundsärskola

Grundsärskolan har under läsåret 2021/22, precis som grundskolan och samhället i övrigt varit präglad av pandemin och dess konsekvenser. Skolformen har haft en ökad frånvaro för både elever och personal. Utvecklingsprojekten har behövt bromsas upp och fokus flyttats till att klara av vardagen och få grunduppdraget att fungera. Trots att grundsärskolan har haft denna ansträngda situation har verksamheten under läsåret 2021/22 fortsatt att arbeta mot ett ökat kunskapsfokus och ökad koppling mot skolformens styrdokument.

Sammanfattningsvis visar grundsärskolans resultat under 2021/22 att en stor majoritet av elever som läser mot utbildningsvägen ämnen når godkänt eller mer än godkänt resultat. Inom utbildningsvägen ämnesområden har samtliga elever uppnått en positiv progression i sin kunskapsutveckling. Även elever som under läsåret har läst enligt båda utbildningsvägarna (så kallad delad studieplan) har uppnått godkända resultat.

Gymnasiesärskola

Det saknas nationella anvisningar för hur gymnasiesärskolan ska mäta och rapportera resultat av undervisningen. Betyg är en osäker indikator för att mäta effekten av gymnasiesärskolans undervisning. Det beror på sambandet mellan elevens betyg och undervisningens kvalitet är missvisande då det i stor utsträckning beror på elevens individuella förutsättningar. Behovet av att mäta kvalitet i gymnasiesärskolans verksamhet är därför ett prioriterat område och behöver utvecklas.

Svarsfrekvensen i elevenkäten har under de senaste två läsåren sjunkit och det behövs nu åtgärder för att höja den under läsåret 2022/23.

Under året har fortsatta insatser gjorts för att öka undervisningens tillgänglighet. Arbetet har haft sin utgångspunkt i *Tillgänglighetsmodellen* som utarbetats av Specialpedagogiska skolmyndigheten. Arbetet med Tillgänglighetsmodellen ska leda

till en mer tillgänglig undervisning för alla elever. Det praktiska arbetet sker i en kontext i vilken ett kollegialt lärande utvecklas.

Framtida utmaningar

Det finns fortsatta tydliga utmaningar för nämnden och Uppsala att arbeta vidare med under de kommande åren. Det är viktigt att hålla i, hålla ut och hålla fokus i ett sådant arbete. Nämnden har en långsiktig strategi för att höjda kunskapsresultaten och ökad likvärdighet. För att uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar. Utifrån huvudmannens kvalitetsredovisning identifieras varje år utvecklingsområden att lägga särskilt fokus på och insatser läggs till för att förstärka strategin. Arbetet görs både för att höja kunskapsresultaten och för att uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Nedan presenteras de fyra områden som ingår i strategin. Insatserna för läsåret 2022/23 presenteras också nedan.

Systematiskt kvalitetsarbete

För att kunna höja kunskapsresultaten och öka likvärdigheten måste det finnas en god kunskap om verksamheternas förutsättningar och resultat på alla nivåer. I själva begreppet systematiskt kvalitetsarbete ligger att det behöver ske en ständig utveckling av arbetet.

Kommande insatser:

- Utveckla analysförmågan på varje enhet så att resurserna används till rätt insatser för ökade kunskapsresultat. Alla förskolor och skolor behöver äga sitt eget kvalitetsarbete
- Tidiga insatser i unga åldrar för ökad måluppfyllelse utifrån kartläggningen i förskoleklass. Undersöka förutsättningar för ökade resurser till insatser i lägre åldrar för att säkerställa läsa-skriva-räkna-garantin
- Kontinuerlig uppföljning av varje elevs kunskapsutveckling. Syftet är att tidigt kunna antingen ge eleven stöd, stimulans och utmaning eller göra andra förändringar i undervisningens upplägg eller organisation
- Fokus på svenska/svenska som andraspråk och matematik i alla skolformer från förskola till gymnasieskola
- Kraftsamling för närvaro fortsätter i alla skolformerna
- Stärka mottagande för samhällsplacerade elever i olika skolor.

Medveten resursfördelning

För att kunna förändra mönster krävs ekonomiska resurser och resurserna behöver tydligt riktas till de förskolor och skolor som behöver dem bäst och där tillskottet kan göra störst skillnad. Nämndens modell för resursfördelning ska ge likvärdiga förutsättningar för alla elever – oavsett bakgrund, kön och funktionsnedsättning – att klara sin utbildning och utmanas i sitt lärande.

Kommande insatser:

- Tidiga insatser i unga åldrar för ökad måluppfyllelse utifrån kartläggningen i förskoleklass. Undersöka förutsättningar för ökade resurser till insatser i lägre åldrar för att säkerställa läsa-skriva-räkna-garantin
- Identifiera möjliga effektiviseringar i verksamhet som sker utöver lagstadgade krav för att möjliggöra att en större andel av tillgängliga resurser tillförs grundbeloppen till förskolor och skolor.

Strategisk kompetensförsörjning

Hög kompetens hos förskollärare och lärare är en avgörande framgångsfaktor för höga kunskapsresultat. De förskolor och skolor som har störst utmaningar har ofta en lägre andel behörig personal och inte alltid tillgång till de skickligaste lärarna. Förskolornas och skolornas idag negativa utveckling ska vändas och målet är att det ska vara attraktivt att arbeta i dessa miljöer, att det där blir tydligt att man kan göra skillnad.

Kommande insatser:

- Öka attraktiviteten på utvalda förskolor och skolor genom riktat HR-stöd
Fortsätta arbetet med att se över rektorers förutsättningar för att skapa fungerande verksamheter med en hållbar arbetsmiljö. En viktig del i det arbetet omhändertas genom arbetet med riktmärket, som innebär en rekommendation om ett maxantal på 30 medarbetare per chef enligt beslut från kommunstyrelsen
- Analys av anmälningar avseende hot och våld gentemot medarbetare genom en kartläggning av inrapporterade ärenden i KIA (internt arbetsskadesystem)
- Fortsatt arbete med upprepad korttidsjukfrånvaro. Kartläggning och analys av de enheter som har högst respektive lägst frekvent korttidsfrånvaro
- Samarbete med universitetet omkring partnerskolor och VFU samt vad avser ULF (Utbildning, Lärande, Forskning) och praktisknära forskning.

Arbete för att motverka skolsegregation

Alla förskolor och skolor ska vara så attraktiva att de väljs av elever och vårdnadshavare oavsett bakgrund för att uppnå en så allsidig barn- och elevsammansättning som möjligt.

Kommande insatser:

- Fortsätta det påbörjade arbetet med att verka för att fler barn till utrikes födda föräldrar går i förskola
- Belysa och undersöka handlingsutrymme och möjliga åtgärder för att motverka skolsegregation
- Se över möjligheten att utöka informationen i Hitta och jämför för att skapa bredare och mer allsidig information som underlag vid förskole- och skolval
- Utifrån en digital färdplan fortsätta att skapa digitala tjänster som är enhetliga, lätta att hitta, enkla att använda.

Valnämnden

Valnämnden ansvarar för val i enlighet med bestämmelserna i vallagen, kommunallagen samt lagen om kommunala folkomröstningar eller liknande förfaranden. Det innebär att Uppsala valnämnd är lokal valmyndighet och bland annat utser och utbildar röstmottagare, beslutar om vallokaler, arrangerar förtidsröstning och svarar för den preliminära räkningen av rösterna på valkvällen.

Viktiga händelser under året

Den 11 september 2022 genomfördes val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige. Arbetet inför valet påbörjades hösten 2021 då en inventering av vallokaler och lokaler för förtidsröstning genomfördes.

Under 2018 tog riksdagen beslut om förändringar av Vallagen vilka trädde i kraft i januari 2019. En viktig förändring var ett krav på att platsen där valedlarna läggs ut ska vara avskärmad. Den nya lagstiftningen för ökat skydd av valhemligheten ställde höga krav på nämnden att finna ändamålsenliga och tillgänglighetsanpassade vallokaler och lokaler för förtidsröstning.

Vid valet till Europaparlamentet 2019 prövade nämnden att låta flera valdistrikt dela på en större lokal (exempelvis idrottshall) vilket föll väl ut och detta utvecklades inför genomförandet av valet 2022. Då flera distrikt delar på en större lokal kan distriktens röstmottagare samordnas på ett bättre sätt. Skyddet av valhemligheten ställde krav på en förbättrad logistik och förberedelse för hantering av köer vid vallokaler och lokaler för förtidsröstning.

Nämnden kunde i maj ta beslut om vallokaler och lokaler för förtidsröstning samt bemanningens storlek vid förtidsröstning samt på valdagen.

Nämnden tog i maj bland annat beslut om ordningen i valedelsstället och valde att följa ett vägledande ställningstagande från Valmyndigheten som innebar att samtliga namnvalsedlar ska placeras i bokstavsordning. Vidare beslutade nämnden i juni om förhållningsregler för propaganda.

Den 24 augusti öppnade förtidsröstningen i 25 lokaler. Stort fokus låg på att ha lokaler med god tillgänglighet och goda möjligheter för logistik kring valedelsställen.

Efterfrågan på ambulerande röstmottagare var hög. I samarbete med Uppsala stadsmission så möjliggjordes även för de hemlösa att rösta.

Den 11 september genomfördes valet utan några allvarliga incidenter. Vid flera vallokaler uppstod dock långa köer under delar av dagen vilket fick konsekvenser i den fortsatta processen. Den nya lagstiftningen med skydd av valhemligheten genom insynsskyddade valedelsställ var en bidragande orsak. En annan orsak till köbildningen var den nya ordningen i valedelsstället där alla partiers namnvalsedlar stod i bokstavsordning. Det var även fler partier än tidigare val. Detta sammantaget gjorde att det tog längre tid för väljarna att välja valedlar. Risken för sabotage i de avskärmade valedelsställen medförde att röstmottagarna regelbundet fick se över valedelsställen. En annan orsak var att en del av de kuvert som valedlarna skulle stoppas i var för trånga vilket stoppade upp hanteringen vid valbåsen. Inför kommande val kommer nämnden se över valprocessen och vidta åtgärder för att motverka köbildning.

Under hela valperioden var medias bevakning av valets genomförande stort vilket medförde att resurser fick omprioriteras för att hantera alla frågor från pressen. Dialogen med partierna var också mer omfattande än tidigare val.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Valnämnden		Resultat		
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag	Bokslut	Bokslut	Helårsprognos
	2022	2022	2021	202208
Politisk verksamhet	10,7	1,4	0,1	0,0
Nämnden totalt	10,7	1,4	0,1	0,0

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	0,0	0,6	0,0	0,6

Tabell 16. Ekonomiskt resultat valnämnden.

Årets resultat var ett överskott om 1,4 mnkr. Överskottet förklaras av att statsbidrag för allmänna val var 2,1 mnkr högre än budgeterat och hade primärt använts för en ökad bemanning av röstmottagare samt högre kostnader för material, information och transporter.

Resultatet var en positiv avvikelse om 1,4 miljoner kronor i förhållande till bedömd helårsprognos per augusti. I augusti bedömdes statsbidraget att nyttjas fullt ut för att bemanna förtidsröstning och valdag. Bemanningen under valdagen blev dock lägre, framför allt på grund av sjukdom, vilket minskade arvodeskostnaderna för valdagen.

Investeringar

Investeringar om 0,6 miljoner kronor genomfördes under våren när vagnar köptes in för en bättre hantering av valmaterial som skulle till och från vallokaler. Vagnarna kommer även att användas vid kommande val.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

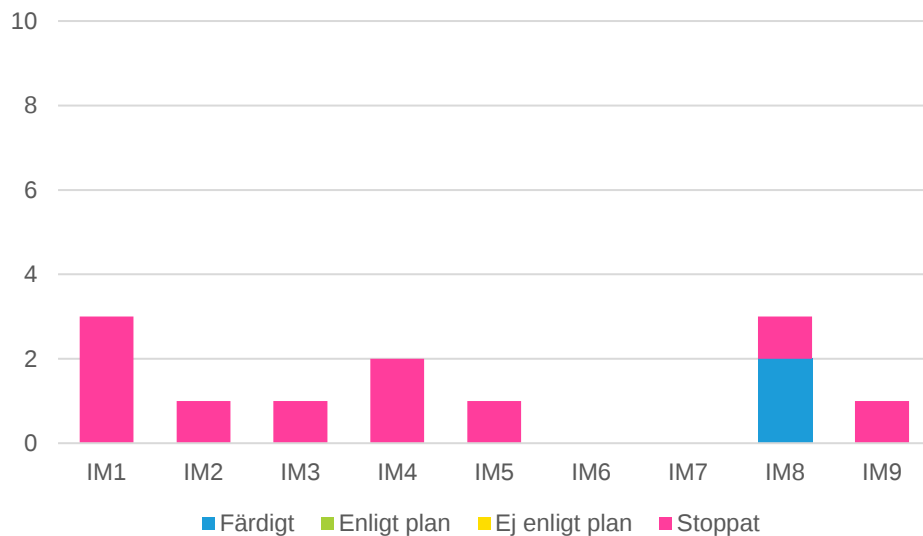
Valnämnden har ett avgränsat uppdrag att genomföra val, det medför att nämndens möjlighet att bidra till kommunfullmäktiges inriktningsmål är begränsat. Valnämnden, har i arbetet med att konkretisera Mål och budget övervägt samtliga mål och uppdrag riktade till nämnden.

Valnämnden arbetar med inriktningsmål 2 inom sitt grunduppdrag. Två av kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmål 8 berör valnämnden 2022. Valnämnden har lagt åtgärder som bidrar till de båda uppdragen till det kvarvarande uppdraget om Öka valdeltagande i områden och för grupper med lågt valdeltagande samt verka för ett mer jämlikt valdeltagande.

Årsuppföljningen fokuserar på rapportering av aktiviteter, åtgärder och uppdragen med bedömning av status, beräknat slutår för nya tillkommande uppdrag och kommentarer. För inriktningsmålen bedöms måluppfyllnaden vid årets slut och verksamheten arbete inom inriktningsmålet sammanfattas i en kommentar.

Valnämnden har blivit klar med två av kommunfullmäktiges tolv uppdrag. Övriga tio uppdrag kommer inte att genomföras på grund av att de inte tillhör nämndens verksamhetsområde.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Figur 31. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Nämnden har exempelvis

- genomfört det allmänna valet 2022
- deltagit i erfarenhetsutbyte med övriga större kommuner samt Valmyndigheten och Sveriges kommuner och regioner
- arbetat med att säkerställa tryggheten i vallokaler och röstningslokaler
- använt ambulerande röstmottagare och samverkat med äldrenämndens och omsorgsnämndens verksamhet för att ge alla äldre och andra som ville få möjlighet att rösta i valet.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Bemanning och organisation av valnämndens kansli ses kontinuerligt över för att anpassas till aktuell verksamhet. Det innebär bland annat att bemanningen anpassas till om det är valår eller inte. Valnämndens kansli skulle behöva vara bemannat även under mellanvalsåren för att hålla bibehålla kontinuitet inom verksamheten när valen nu sker med tätare intervall under kommande år. Det allmänna läget i Sverige och risken för bland annat yttre påverkanskampanjer och eventuella extraval medför även detta att nämndens kansli behöver ha en viss bemanning även under mellanvalsår.

Framtida utmaningar

Under 2022 genomfördes allmänna val och nämndens analys och erfarenheter av genomförandet kommer ligga till grund för genomförande av kommande val.

Lagstiftningen för ökat skydd av valhemligheten ställer höga krav på nämnden att finna ändamålsenliga och tillgänglighetsanpassade vallokaler och lokaler för förtidsröstning.

Vid valet i september 2022 uppstod köbildning under delar av dagen vid vissa lokaler och de troliga orsakerna till köerna har analyserats och kommer ligga till grund för att

finna åtgärder för att förbättra inför kommande val. Det var inte bara i Uppsala kommun som det bildades köer vid valet 2022 utan detta uppstod i stora delar av landet. Nämnden kommer att följa de utvärderingar av valet som bland annat Valmyndigheten håller på att sammanställa.

Den ökade polariseringen inom flera områden i samhället påverkar förutsättningarna för att genomföra demokratiska val. Ojämligheten i levnadsvillkor ökar, både mellan individer och mellan olika bostadsområden. Inkomstskillnaderna växer liksom skillnaderna i sysselsättning och hälsa. Samhällsklimatet upplevs som allt hårdare. Lokalt kan detta ta sig uttryck i form av social oro och en ökad närvaro av icke-demokratiska krafter och metoder.

Äldrenämnden

Äldrenämnden ansvarar för service, vård och omsorg i ordinärt eller särskilt boende till personer 65 år och äldre, i de fall personerna har behov av sådana insatser på grund av ålder, sjukdom eller nedsatt fysisk funktionsförmåga. I detta ansvarar nämnden för uppgifter enligt socialtjänstlagen samt det kommunala ansvaret enligt hälso- och sjukvårdslagen. Nämnden ansvarar även för öppna insatser och förebyggande verksamhet för personer 65 år och äldre.

Viktiga händelser under året

Under året har arbetet med sammanläggningen till en vård- och omsorgsförvaltning fortsatt. Det finns nu en gemensam stab och en samlad hälso- och sjukvårdsavdelning som arbetar för omsorgsnämnden och äldrenämnden. Utifrån sammanläggningen har ett fördjupat samarbete och utvecklingsarbete påbörjats. Detta möjliggör att kompetens och resurser samlas för att möta framtidens utmaningar.

Övergripande syftet med förvaltningens arbete är att säkra att alltid göra det bättre för våra brukare och medborgare med de resurser och mandat nämnden har. Genom att stärka brukarens förutsättningar, både med insatser, förebyggande, rehabiliterande och hälsofrämjande aktiviteter – med stöd av medarbetare med relevant och användbar kompetens som arbetar tillsammans för att ta tillvara resurser.

I slutet av året påbörjades arbetet med att ta fram en förvaltningsplan. Den ska utgöra en bro och övergång mellan nämndernas verksamhetsplaner, gällande lagar och riktlinjer samt tagna beslut och avdelningarnas mer professionsnära arbete. Förvaltningsplanen ska ha en form och ett innehåll som medarbetare kan ta till sig i syfte att bygga en gemensam identitet och ligga till grund för en främjande förvaltningskultur.

En enhet för digital verksamhetsutveckling har under året tillkommit i vård- och omsorgsförvaltningens stab. Denna har som syfte att samla pågående initiativ, utveckla arbetssätt kopplade till digitala lösningar och att samlat leda förvaltningens digitala verksamhetsutveckling. Fokus har flyttat från tekniska lösningar och leverantörer till att se digitalisering som en naturlig del av verksamhetsutvecklingen.

I samverkan med Region Uppsala och arbetet med effektiv och nära vård har ledning och styrning med fokus på samverkan varit en viktig del. Nämnden har bidragit med kompetens inom ett flertal gemensamma utvecklingsarbeten under året för att möjliggöra målbilden. Dessa är bland andra; geografisk indelning av kommande noder

för vårdcentrum i Uppsala, styrning och ledning av vårdcentrum, förstärkt geografiskt uppdrag och digitala processer för att stärka egenvård.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Äldrenämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Resultat		
		Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Vård och omsorg om äldre	2 033	-9	3	-14
<i>varav öppna insatser</i>	58	-5	3	-4
<i>varav insatser enligt SoL och HSL</i>	1 975	-4	-1	-10
Nämnden totalt	2 035	-9	3	-14

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	13	13	12	13

Tabell 17. Ekonomiskt resultat äldrenämnden.

Årets resultat var ett underskott om 9 miljoner kronor. Resultatet var en negativ avvikelse om 5 miljoner i förhållande till bedömd helårsprognos per augusti. Budgetavvikelsen utgör 0,4 procent av nämndens totala kommunbidrag.

Underskottet inom insatser enligt SoL (socialtjänstlagen) och HSL (hälso- och sjukvårdslagen), som utgör nästan hela nämndens verksamhet, uppgick till 4 miljoner kronor. I förhållande till omfattningen av verksamheten var underskottet en förhållandevis liten andel och resultatet blev bättre än helårsprognosen per augusti.

Den enskilt största faktorn bakom nämndens underskott var de kraftigt ökade kostnaderna för inhyrd legitimerad personal inom hälso- och sjukvårdsområdet. Jämfört med föregående år ökade kostnaderna för inhyrd legitimerad personal med över 30 procent till 111 miljoner kronor 2022. Merkostnaden¹⁰ för inhyrd legitimerad personal beräknades till 63 miljoner kronor för nämnden 2022.

Kostnaderna för material, såsom förbrukning- och omlägningsmaterial, ökade jämfört mot budget på grund av den stigande inflationen vilket också påverkade resultatet.

Inom de större områden där nämnden hade ett underskott upprättades under året ekonomiska handlingsplaner, till exempel inom hälso- och sjukvårdsområdet. Flera åtgärder startades för att minska kostnaderna för inhyrd legitimerad personal vilket gjorde att kostnaderna minskade under hösten och fram till årsskiftet. Utvecklingen påverkade att utfallet blev bättre än helårsprognosen per augusti.

Volymutvecklingen för nämndens alla insatser och verksamheter var i stort identisk med budget. Kostnader för lokaler, övriga kostnader och gemensamma kostnader var i linje med budget.

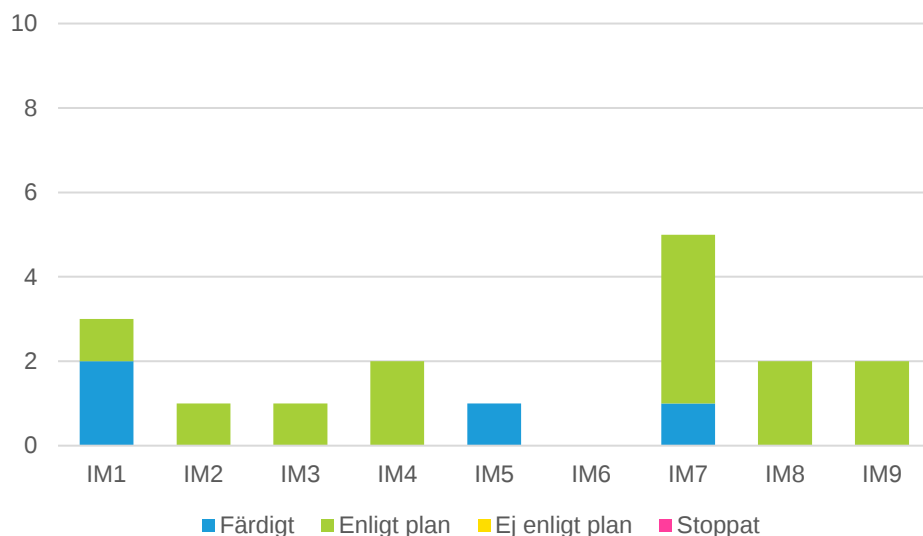
¹⁰ Med merkostnader avses jämförelsen om inhyrd personal i stället varit egenanställd personal.

Investeringar

Investeringar genomfördes i linje med budgeterade 13 miljoner kronor. Investeringar genomfördes i brandlarm, trygghetslarm, medicinskåp och inventarier på särskilt boende, inventarier inom öppen verksamhet, i ombyggnation av hemvårdslokaler samt IT-system på hjälpmedelsenheten.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Äldrenämnden har blivit färdig med fyra av 17 uppdrag. 13 uppdrag pågår enligt plan.

Figur 32. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Äldrenämnden bedömer att nämnden bidrar i hög grad till måluppfyllelse i samtliga nio inriktningsmål. Nedan finns en sammanställning av de områden inom målen som nämnden särskilt vill lyfta.

Inriktningsmål 1

För att åstadkomma ett mer effektivt resursutnyttjande genom utveckling av digitala välfärdstjänster har en särskild enhet för digital utveckling skapats. Fokus har även varit att skapa strukturerade samsarbetsytor både inom nämndens verksamheter och mellan nämnden och kommunens centrala IT-stab, vilket bidragit till att ökad förståelse för de olika verksamheternas behov och processer. Arbetet har medfört att initiativ samordnats och kopplats ihop och att resurser används mer ändamålsenligt. Detta bidrar till att digital utveckling numer i högre utsträckning utgår från verksamheternas behov, mål och önskade resultat.

Som ett resultat av arbetet fick Uppsala och vård- och omsorgsförvaltningen utmärkelsen Sveriges eHälsokommun 2022.

2022 uppvisar kraftigt ökade kostnader för inhyrd legitimerad personal jämfört med förra året inom nämndens verksamheter. Utmaningen med inhyrd personal är komplex då konkurrensen om legitimerad personal är nationell. Det råder hård

konkurrens om den legitimerade personalen, speciellt sjuksköterskor från såväl bemanningsföretag, regioner samt närliggande kommuner.

Inriktningsmål 2

Arbete för att motverka uppkomst av välfärdsbrottslighet och för att upptäcka om kommunala medel utnyttjas av utförare för egen vinning pågår inom många områden och engagerar flera enheter, både internt på förvaltningen och kommungemensamt. Samverkan sker även med statliga myndigheter såsom Skatteverket, Polismyndigheten, Uppsalahem AB och Försäkringskassan.

Inriktningsmål 3

Optimering och minskning av fordon inom egen region har skett kontinuerligt sedan 2015. Men i och med att en del nya verksamheter tillkommit inom förvaltningen så har fordonsflottan trots optimering utökats. Utmaningen kring infrastrukturen för att kunna ladda och tanka fossilfria fordon korrekt består, framför allt för verksamheterna på landsbygden.

Enligt etappmål 5 i Uppsala kommuns miljö- och klimatprogram ska livsmedel inköpta av verksamheter finansierade av kommunen år 2023 bestå av 100 procent ekologiska livsmedel. Det är inte sannolikt att detta mål kommer uppnås för nämnden år 2023, då andelen inköpt ekologisk mat år 2022 var 39 procent.

Inriktningsmål 4

Inom detta inriktningsmål finns det nämndspecifika målet att *Kommunens äldre ska ges möjlighet att leva ett aktivt och självständigt liv.* Äldrenämnden bidrar i hög grad till detta arbete, främst inom ramen för program och handlingsplan för en äldrevänlig kommun, samt genom förebyggande insatser.

Inriktningsmål 7

Nämndens grunduppdrag inryms framför allt i inriktningsmål 7. Inom detta inriktningsmål finns även det nämndspecifika målet att *Den kommande hälso- och sjukvården skall vara samordnad hälsofrämjande och finnas nära individen både geografiskt och digitalt.* Äldrenämnden bidrar i hög grad i detta arbete. För att möjliggöra en samordnad hälso- och sjukvård genomfördes under året en sammanläggning av egen regions hemsjukvård.

Omställningsarbetet till effektiv och nära vård tillsammans med Region Uppsala har utvecklats under året. Projekt *Framtidens vårdcentrum* genomförs i syfte att förtydliga förutsättningarna för framtida lokalisering av fullskaligt och icke fullskaligt vårdcentrum inom kommunens geografiska områden. Den framtida lokaliseringen baseras på utredningar om verksamhetsinnehåll, behovsanalyser och förstudier av vårdcentrum.

Utifrån en konsultrapport som genomförts under året har inriktningen mot effektiv och nära vård blivit tydligare för Uppsala kommun. Ett kommuninternt samarbete har lett till att effektiv och nära vård finns som ett samverkansuppdrag i Mål och budget 2023.

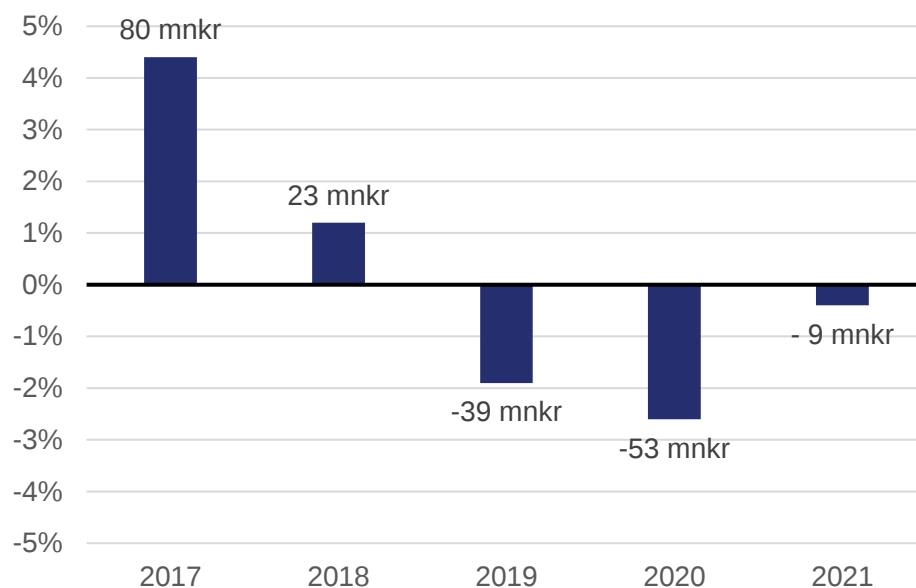
Inriktningsmål 9:

För att säkra den långsiktiga kompetensförsörjningen och bra arbetsvillkor genomförs initiativ för att förändra arbetsätt, ta tillvara på kompetens och erbjuda utveckling för befintliga medarbetare på förvaltningen. För att bättre kunna analysera nuläge och planering för aktiviteter används nu ett nytt analysverktyg. Målet med verktyget är att knyta ihop kompetensförsörjningsplaneringen med verksamhetsplaneringen.

Arbetet med att minska behovet av inhyrd personal pågår kontinuerligt. Stort fokus är fortsatt på rekryteringen av sjuksköterskor där bristen är särskilt stor. Fokus har även lagts på att skapa en attraktiv arbetsmiljö för att behålla befintliga medarbetare.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Figur 33 Nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorgen i Uppsala kommun 2017 - 2021

Diagrammet ovan visar utvecklingen av den så kallade nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorgen i Uppsala. Nettokostnadsavvikelsen är, något förenklat, skillnaden mellan kostnaden i genomsnitt för landets samtliga kommuner (referenskostnad) och Uppsalas egen kostnadsnivå (nettokostnad).

Uppsala har gått från en positiv nettokostnadsavvikelse 2017 på drygt 4 procent till en negativ nettokostnadsavvikelse. Detta innebär att Uppsala 2017 hade en *högre* kostnad inom äldreomsorgen än rikets genomsnittliga kostnad (80 miljoner kronor högre) medan motsvarande avvikelse år 2021 innebar en *lägre* kostnad med 9 miljoner kronor än rikets genomsnitt. År 2019 innan pandemin var första året som Uppsala hade en kostnadsnivå netto som var under rikets genomsnittliga kostnadsnivå.

Utvecklingen från ett högre till ett lägre kostnadsläge förklaras av ett flertal resultatförstärkande åtgärder som vidtagits under de senaste åren inom flera av nämndens områden.

Figur 34 Kostnad och kvalitet inom hemtjänst och särskilt boende 2021, Uppsala och liknande kommuner

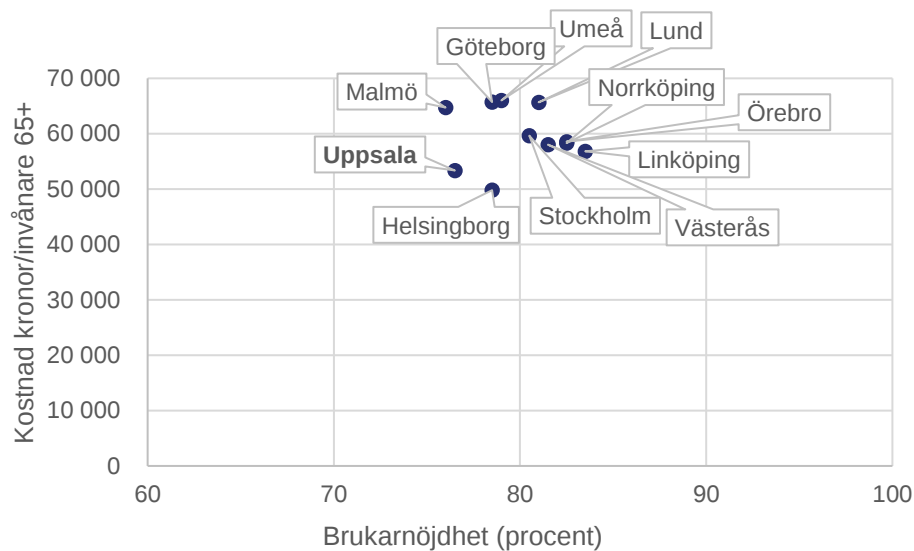

Diagram 2 visar kostnad och kvalitet inom äldreomsorgen år 2021 i Uppsala och liknande kommuner, inklusive de tre storstadskommunerna. Kostnads måttet är vad hemtjänst och särskilt boende kostar per invånare över 65 år och kvalitets måttet är från den nationella brukarundersökningen inom äldreomsorgen som anger hur många procent som har svarat att de är ”mycket nöjd” eller ”ganska nöjd” med sin hemtjänst eller särskilda boende. Uppsala har en relativt låg kostnad för äldreomsorgen jämfört med liknande kommuner i diagrammet. Fem kommuner har en brukarhöjdhet inom intervallet 76 till 79 däribland Uppsala kommun (77). Övriga inkluderade liknande kommuner har en brukarhöjdhet mellan 81 och 84.

Samtliga av dessa kommuner har en försämrad nöjdhet sedan 2017. I brukarundersökningen det året var det ingen kommun som fick under 80 procent. Medelvärdet var 2021 80 procent medan fyra år tidigare var det 84 procent.

Framtida utmaningar

Demografi och förändrade behov

Förbättrade levnadsförhållanden och förbättrad medicinsk behandling har resulterat i att livslängden i världen ökat kraftigt. De äldre ökar både numerärt och i relation till antalet personer i yrkesverksam ålder. En kraftig ökning av personer 80 år och äldre väntas i Uppsala under de närmaste åren. I denna åldersgrupp har för närvarande omkring var tredje någon form av insats och utgör omkring 75 % av brukarna inom kommunens äldreomsorg.

Den förändrade demografiska strukturen innebär att behoven ökar i de personalintensiva verksamheterna, däribland äldreomsorgen. För att fortsätta tillhandahålla kvalitativa välfärdstjänster behöver kommunen arbeta annorlunda i framtiden till exempel avseende personalsituationen och arbetsvillkoren i äldreomsorgen. Innovationer, digitalisering, införande av välfärdsteknik och en ökad samverkan såväl inom kommunkoncernen som med externa aktörer är exempel på åtgärder för att uppnå ett mer effektivt resursutnyttjande och en ökad kvalitet.

Omställning till effektiv och nära vård

Utifrån Uppsala kommuns och Region Uppsalas målbild Effektiv och nära vård 2030 pågår en utveckling av hälsosystemets struktur med inriktning på vårdcentrum. Målet för ett vårdcentrum är att bidra till bättre och mer jämlik hälsa samt för att skapa förutsättningar för en god och nära vård för individer med komplexa behov. Syftet är att utveckla förmågan att leda och styra verksamheter i samverkan mellan huvudmännen och arbeta sammanhållet utifrån individens fokus.

Socialtjänsten står inför stora utmaningar. För att möta medborgarnas behov innan sociala problem har fördjupats, behöver insatserna nå människor i ett tidigt skede. I förslaget till ny socialtjänstlag presenteras möjligheten att ge insatser utan ansökan, utredning och beslut som en väg att både nå personer som annars drar sig för att kontakta socialtjänsten och att frigöra socialtjänstens resurser till de personerna med störst behov. Den nya socialtjänstlagen föreslås presenteras 2024.

För att kunna genomföra den omställning som krävs för att leva upp till lagändringens intentioner kommer resurser att behövas. Utredningen kopplat till lagändringen påtalar att omfattande statliga bidrag kommer att behövas under flera år för att åstadkomma den förändring som behövs på både lokal, regional och nationell nivå. Att vård- och omsorgssektorn i Sverige står inför en rad välfärdsutmaningar har uppmärksamats under en längre tid. Ett sätt för att möta dessa utmaningar är att tillvarata digitaliseringens möjligheter för att på så sätt öka delaktigheten, självständigheten och trygghet för individerna samtidigt som de personella resurserna används där störst nytta finns. Allt färre medarbetare kommer att behöva svara för att ge vård och omsorg till allt fler i behov av det. För att både medarbetare och äldre personer ska kunna leva och verka digitalt behöver förutsättningarna stärkas.

Digitalisering

Digitalisering anses vara den enskilt starkaste förändringsfaktorn i samhället. Den kommer att medföra att nämndens ansvarsområden effektiviseras. Det innebär inte att det, per automatik, medför att kostnaderna kommer att minska med motsvarande insats.

Digital transformation och innovativa lösningar kan ge stora möjligheter till självständighet, delaktighet och inflytande för kommunens äldre. Den kan även ge goda möjligheter till utveckling av de vård- och omsorgsinsatser som erbjuds, så att de bättre stämmer överens med den enskildes behov och önskemål.

Den digitala utvecklingen bidrar till nya sätt att leva. Människors vardagssysslor och sociala umgänge sker alltmer med hjälp av den digitala tekniken. Tekniken skapar nya marknads- och mötesplatser och ger en ökad frihet att vara verksam i och interagera oberoende av tid och rum. Samtidigt finns risk för ett digitalt utanförskap om inte alternativ finns för de äldre som inte kan eller aktivt väljer att inte ta del av ny teknik. Att vara digitalt exkluderad ger sämre förutsättningar för att leva ett gott liv.

Kompetensförsörjning

Konkurrensen om utbildad personal inom vård- och omsorgssektorn förväntas fortsätta öka framöver, inte minst som en följd av ökande pensionsavgångar. Detta gäller inte minst chefer. Tecken finns även på att allt färre yngre människor i arbetslivet eftersträvar en chefsposition. Sammantaget innebär detta en risk för brist på chefer och medarbetare på såväl kort som lång sikt.

Särskilt boende

Andelen vård- och omsorgsboenden inom ramen för LOV har succesivt ökat i Uppsala under de senaste åren. Inom denna upphandlingsform så svarar utföraren inte bara för utförandet av omsorgen, utan även för fastigheten och annan tillhörande infrastruktur. Fri etableringsrätt råder. Under de senaste åren har utbyggnaden av vård- och omsorgsbostäder nästan uteslutande skett inom ramen för LOV och denna trend förväntas fortsätta under de kommande åren. Detta sammantaget utgör en utmaning för nämndens möjligheter att styra och planera utbyggnaden av vård- och omsorgsbostäder i kommunen framöver. För närvarande råder en betydande överkapacitet av platser, något som förväntas bestå under de närmaste åren.

I det befintliga beståndet av vård- och omsorgsboenden finns flera äldre fastigheter. Det är därför också viktigt att säkerställa att alla boenden är ändamålsenliga för att på ett effektivt sätt kunna bedriva en god vård och omsorg. Under 2022 har en granskning genomförts av samtliga boenden i nämndens egen regi.

Samhällsplanering och förebyggande insatser

Samhällsplaneringen behöver utformas för att öka tillgängligheten, inte bara i fysiskt avseende utan även för att ge tillgång till service och möjligheter till full delaktighet i samhällslivet. Äldrenämnden är en aktör bland flera inom samhällsplaneringen och behöver därför intensifiera sin medverkan och samarbetet med bland annat kommunstyrelsen och plan- och byggnadsnämnden. En viktig del i detta är att bidra med kunskap och underlag för att möjliggöra ett ökat utbud av anpassade äldreboende på den ordinarie bostadsmarknaden, exempelvis seniorbostäder och seniorbostäder med gemensamhetslokal. Fler sådana anpassade bostäder kan underlätta kvarboende i det egna hemmet och bidra till att skjuta upp mer omfattande vård- och omsorgsinsatser på särskilt boende.

För att möta det ökade antalet äldre är av stor strategisk betydelse att försöka påverka och optimera alla de faktorer som påverkar möjligheterna att leva ett hälsosamt liv i oberoende på äldre dagar i kommunen. Här är kommunens arbete för en äldrevänlig kommun centralt och i det, inte minst, möjligheten att skapa ett partnerskap med andra samhällsaktörer. Många påverkansfaktorer, till exempel sådant som rör kommunikationer och hälso- och sjukvård, ligger utanför det som kommunen fullt ut kan påverka.

Konsekvenserna av covid-19 och samhällets smittskyddsåtgärder måste fortsätta beaktas och följas vid planering för insatser inom nämndens ansvarsområde. Dessa indirekta konsekvenser av covid-19 pandemin på folkhälsan kan komma att kvarstå under lång tid efter det att smittspridningen har kommit under kontroll. Alla aktörer behöver därför arbeta tillsammans för att utveckla insatser som stärker den psykiska hälsan och motverkar ofrivillig ensamhet och isolering.

Förebyggande och hälsofrämjande insatser kommer fortsatt att vara centrala för att, om möjligt, skjuta omsorgsbehov på framtiden och ge äldre möjligheter till ökad livskvalitet. Dessa insatser behöver utvecklas för att i ännu högre grad nå de personer där behovet är som störst. När det gäller de förebyggande insatserna är även samverkan med civilsamhället en viktig resurs som behöver utvecklas.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden i Uppsala län är en gemensam nämnd för samtliga kommuner i Uppsala län. Nämnden har Uppsala kommun som värdkommun.

Överförmyndarnämnden är en kommunal tillsynsmyndighet. Tillsynen ska se till att den kommuninvånare som har en ställföreträdare i form av god man, förvaltare eller förmyndare ska få det hen har rätt till, både ekonomiskt och rättsligt. Tillsynen utgår från föräldrabalken, förmyndarskapsförordningen och lagen om god man för ensamkommande barn.

Viktiga händelser under året

I slutet av 2021 slutfördes förvaltningens arbete med att ta fram en digital färdplan för överförmyndarnämndens verksamhetsutveckling på området. Den digitala färdplanen ska säkerställa en långsiktig planering för att nämndens tillsynsarbete fortsatt genomförs på ett rättssäkert och effektivt sätt. Den digitala färdplanen är en strategisk planering av samordningsbehov, omvärldsbevakning och nyttjande av resurser på ett strukturerat sätt.

Under 2022 har förvaltningen arbetat strategiskt för att följa planerade aktiviteter i den digitala färdplanen. De aktiviteter som genomförts enligt plan är att utreda möjlighet till e-signaturer, uppgradera förvaltningens e-tjänst för redovisning och tillhandahålla instruktionsvideor. Vid en genomgång av den digitala färdplanen i början av 2023 visade det sig också att förvaltningen redan påbörjat aktiviteter som var planerade för 2023 och 2024. Ett arbete har påbörjats för att begära utredning och komplettering digitalt, börjat mobilanpassa vissa tjänster samt tagit fram en strategi för närvaro i sociala medier.

Det visade sig också att vissa planerade aktiviteter för 2022 har fått skjutas på framtiden, till exempel robotisering av vissa processer, införande av systemet DHS för nämndprocessen och digital brevlåda. Dessa är i stället planerade till 2023. Förvaltningen har i vissa processer kunnat påverka vilka åtgärder som ska prioriteras och i andra fall har det varit beroende av externa faktorer såsom utveckling hos en leverantör.

Vid genomgången av den digitala färdplanen blev det tydligt att förvaltningen arbetar med den digitala utvecklingen i snabbare takt än planerat och det behövs därför tas nya långsiktiga mål för digitalisering. Förvaltningen kommer därför att anordna en workshop för att ta fram nya mål.

Verksamhetens flytt

I december 2021 bytte förvaltningens lokaler och flyttade tillbaka till Uppsala Stadshus som renoverats och byggts om sedan 2017. Flytten har inneburit att början av 2022 fick ägnas åt aklimatisering till den nya arbetsplatsen och arbetssättet. I lokalerna tillämpas ett aktivitetsbaserat arbetssätt och förvaltningen delar därför numera kontorsytor med alla förvaltningar och bolag som har hemvist i Stadshuset. Eftersom nämndens ärenden är belagda med sekretess har detta inneburit att medarbetarna behövt anpassa sig till ett nytt arbetssätt.

Medarbetarna på överförmyndarförvaltningen har möjlighet att utföra sitt arbete på distans på ungefär halvtid. Detta var till en början en följd av smittspridningen av Covid-19 men har varit uppskattat av medarbetarna som ansett att det bidragit till en bättre arbetsmiljö som är mer anpassningsbar efter respektive individs behov.

Distansarbetet har medfört att förvaltningen kunnat utveckla ett flexibelt arbetssätt i många processer vilket gett många fördelar för medarbetarna.

Under 2022 och början av 2023 har förvaltningens externa arkivmaterial flyttats till Danmarksgatan. Flytten av arkivmaterial har planerats under hela 2022. Tidigare hade förvaltningen material både på Fyrisborgsgatan och Ulleråkersvägen. Förvaltningens material finns numera till stor del i Stadshusets aktförråd där det ”aktiva” materialet förvaras. Handläggarna och registraturen besöker aktförrådet dagligen. De delar av förvaltningens material som är arkiverat eller behövs mer sällan finns numera på Danmarksgatan. Flytten genomfördes smidigt och resultatet blev positivt för alla inblandade.

Ökat fokus på målgruppen

Under 2022 har förvaltningen haft som fokus att arbeta med kompetensutveckling för att bättre bemöta och ge service till dem som behöver oss mest. Nämnden arbetar mot en bred målgrupp och behöver ha en specifik kunskap för att vara tillgängliga och bemöta både de som har åldersrelaterade svårigheter och de som har varierande diagnoser och funktionsnedsättningar.

Under 2021 genomfördes en utbildning för förvaltningens medarbetare avseende bemötande av personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Under 2022 genomfördes en workshop med Barnombudet i Uppsala för att utveckla nya metoder för att bemöta barn och för att säkerställa barnets bästa och barnets vilja.

Arbetet med att läsa oss om vår målgrupp kommer fortsätta löpande även kommande år.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

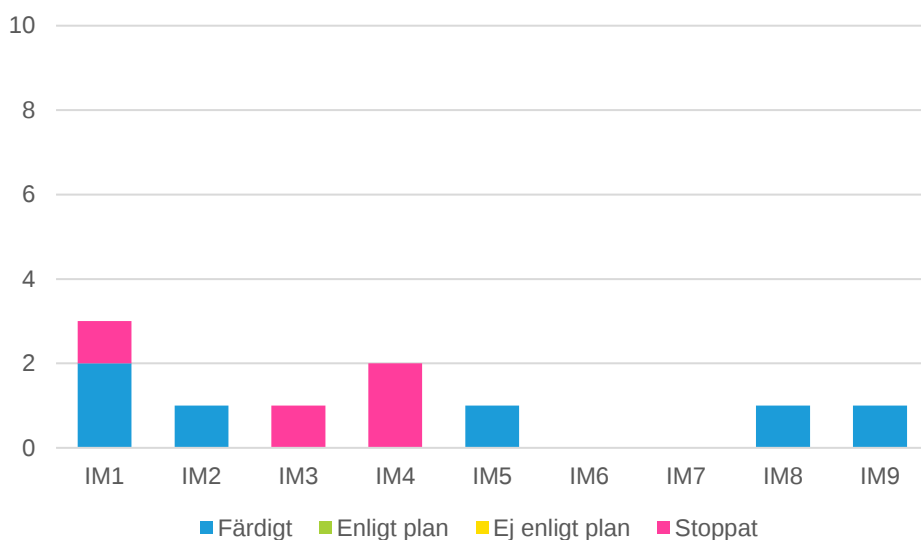
Överförmyndarnämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag	Resultat		
		Bokslut	Bokslut	Helårsprognos
	2022	2022	2021	202208
Politisk verksamhet	19,6	0,5	0,7	0,3
Flyktningmottagande	2,2	0,2	0,5	0,0
Nämnden totalt	21,8	0,7	1,1	0,3

Tabell 18. Ekonomiskt resultat överförmyndarnämnden.

Årets resultat var ett överskott om 0,7 mnkr. Budgetavvikelsen berodde främst på högre bidrag i form av anvisningsschablon från Migrationsverket samt på något lägre verksamhetskostnader än budgeterat inom främst IT och kommungemensamma kostnader.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Överförmyndarnämnden har blivit färdiga med sex av kommunfullmäktiges tio uppdrag. Fyra uppdrag kommer inte att genomföras då de inte tillhör nämndens verksamhetsområde.

Figur 35. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

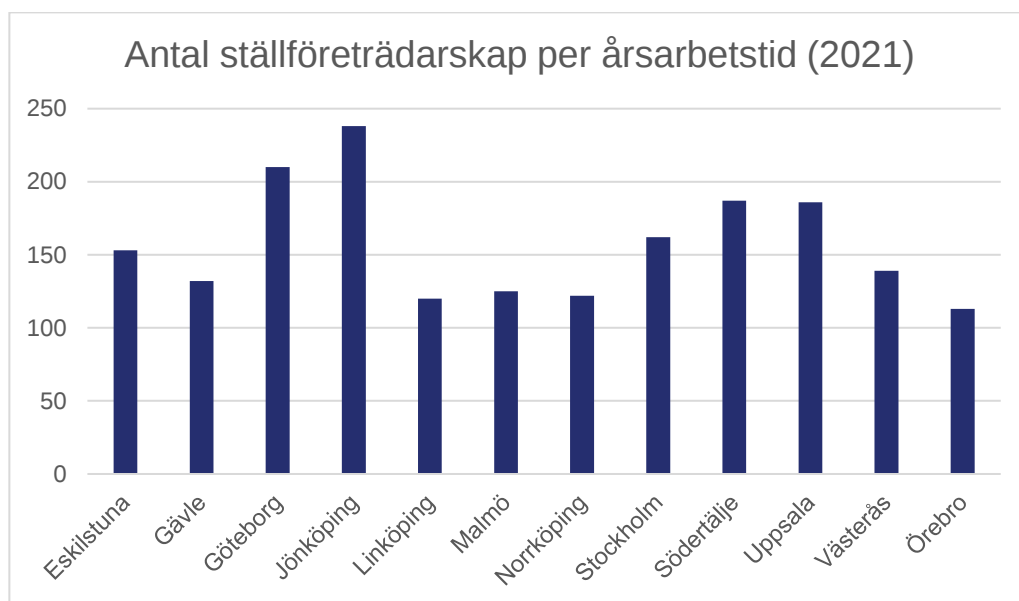
Nämnden har arbetat med sex av inriktningsmålen i Mål och budget.

Överförmyndarnämnden bedömer att nämnden har uppfyllt fyra av dessa helt och ett i hög grad och ett delvis.

Ett av målen som uppfylldes i hög grad kunde inte uppfyllas helt eftersom målet var att samtliga årsräkningar skulle vara granskade den 1 september 2022. Förvaltningen nådde målet till 99,8%. Detta får ändå räknas som ett mycket bra resultat och kategoriseras i praktiken som uppfyllt.

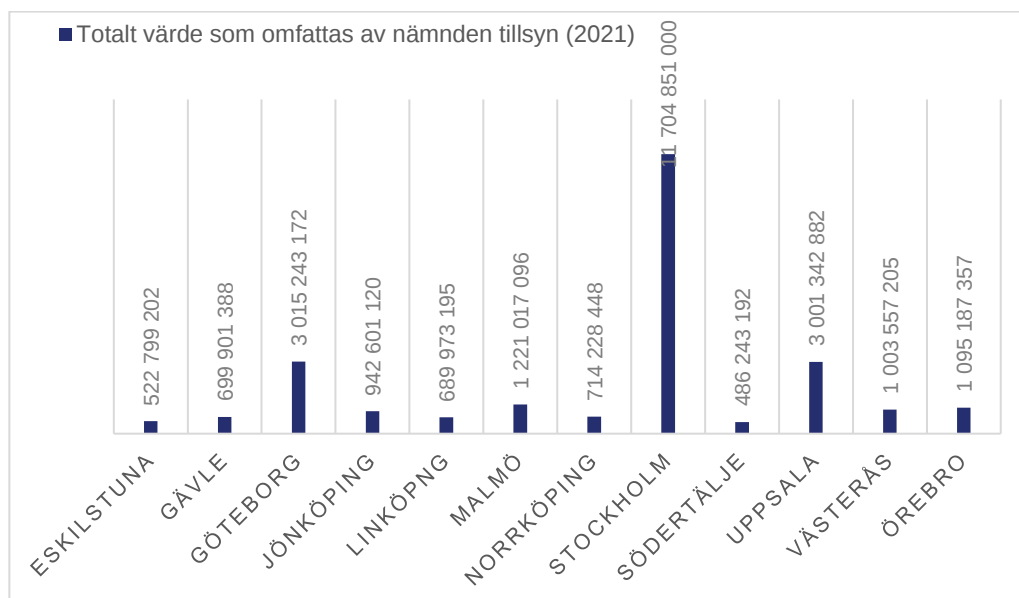
Målet som uppfylldes delvis kunde inte uppfyllas helt då rekryteringsmålet på 80 nya ställföreträdare inte kunde nås, det rekryterades 56 st. Det är visserligen en ökning mot föregående år men inte tillräckligt i förhållande till nämndens behov.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Figur 36 Antal ställföreträdarskap per årsarbetstid (2021)

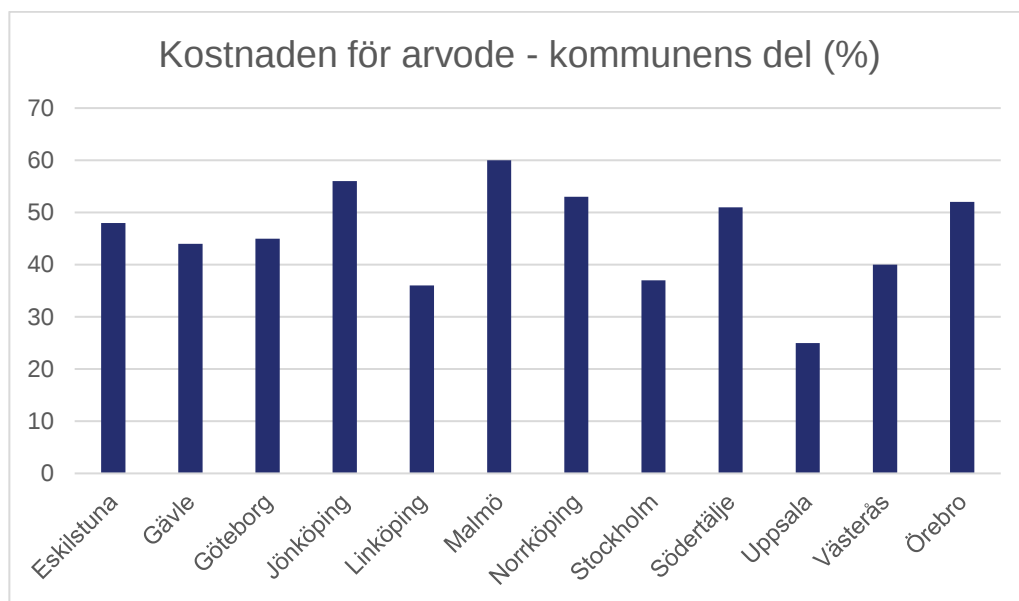
Uppsala läns överförmyndarverksamhet har ungefär samma antal ärenden per anställd som Södertälje och Stockholm av R9-kommunerna (9 kommuner som Uppsala kommun ofta jämför sin verksamhet med), mellan 150 och 200 ärenden. Antal ärenden hos den gemensamma överförmyndarnämnden i Uppsala län är på en relativt stabil nivå och löpande handläggning hinns med utan att stora balanser bildas och utvecklingsarbete kan bedrivas. Statistiken som redovisas är för 2021 eftersom 2022 års statistik inte publiceras av Länsstyrelsen förrän under mars månad 2023.

Figur 37 Totalt värde som omfattas av nämnden tillsyn (2021)

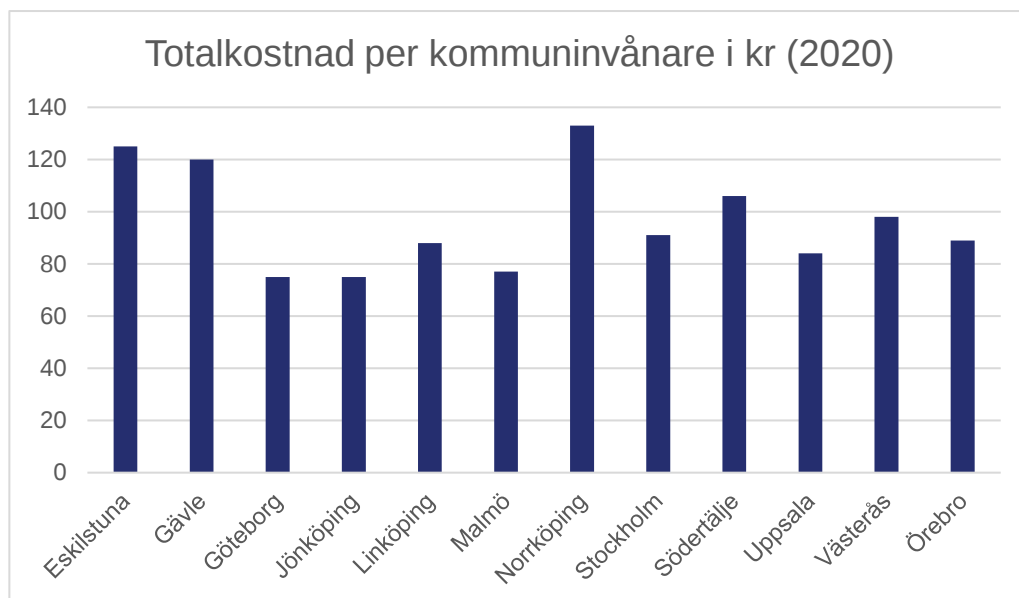
En stor och viktig del av överförmyndarverksamheten är granskningen av gode människors och förvaltarnas årsredovisningar. I samband med granskning av årsredovisningen ska överförmyndaren kontrollera att den enskilde fått nytt av sina inkomster samt eventuellt kapital och att den enskilde inte lidit några rättsförluster. För att göra en bedömning av hur stor inkomst och förmögenhet som respektive

överförmyndarverksamhet har tillsyn över är det intressant att titta på det samlade värdet som omfattas av överförmyndarens tillsyn. Stockholms överförmyndare sticker ut med långt större samlade värden än någon annan överförmyndarverksamhet. Uppsala läns överförmyndarnämnd har tillsyn över cirka 3 miljarder kronor vilket är i ungefär samma storlek som Göteborgs överförmyndarnämnd. Det är en ökning med 600 miljoner kronor jämfört med föregående år. Nämnden har en välutarbetad granskningsrutin och har på de senaste åren utarbetat ett arbetssätt vid granskning av årsräkningar som gör att granskningen även avslutas i tid.

Figur 38 Kostnad för arvode - kommunens del (%)

Arvode till gode män och förvaltare är en stor del av nämndens budget. Det är upp till varje överförmyndarnämnd att bestämma vilka arvodesriktlinjer som ska tillämpas. Många överförmyndare tillämpar Sveriges Kommuners och Regioners riktlinjer vilket även överförmyndarnämnden i Uppsala län gör. Vem som är betalningsansvarig för det arvode som överförmyndaren beslutar till god man eller förvaltare framgår av lag. Det styrs av inkomster och tillgångar, enskilda med låga inkomster och små tillgångar betalar inte arvode medan övriga gör det. I Uppsala län står kommunen för arvodet i 25 procent av alla ärenden vilket är en stor minskning från föregående år då siffran låg på 42 procent.

Figur 39 Totalkostnad per kommuninvånare i kr (2020)

Kostnaden för överförmyndarverksamheten per kommuninvånare skiljer sig relativt mycket åt mellan kommunerna i R9 och även mellan de större kommunerna i landet. Uppsala läns överförmyndare har en kostnad om 84 kronor per kommuninvånare vilket ligger i närheten av kostnaden för flera andra kommuner; Malmö, Stockholm och Örebro. Det är en ökning med 2 kronor jämfört med föregående år.

Framtida utmaningar

Dagens ställföreträdersystem är baserat på att det finns ett ideellt engagemang i samhället, där en stor del av uppdragen innehas av anhöriga till den enskilde. Systemets ideella karaktär grundar sig i föreställningen att en god man ska vara just en god person som kliver in och hjälper en medmänniska. Däremot finns det uppdrag som är mer komplicerade och krävande än genomsnittet och som innebär en större insats från ställföreträdaren. Det kan vara uppdrag där det exempelvis finns omfattande skulder, missbruk eller hemlöshet. I dagsläget står många överförmyndare inför den stora utmaningen att rekrytera kompetenta ställföreträdare till sådana uppdrag.

Sverige har en åldrande befolkning och det går mot en utveckling där äldre blir både fler i antal och lever längre. I Uppsala län förväntas antalet personer som är 80 år eller äldre att fördubblas under de kommande åren. Detta kommer att ställa större krav på den kommunala verksamheten som helhet, och däribland överförmyndarnämnden.

Nämnden följer den digitala utvecklingen inom relevanta områden för att kunna säkerställa en effektiv och rättssäker överförmyndarverksamhet överlag. Med stöd av nämndens nya digitala färdplan säkerställs en långsiktig och strukturerad strategi för att följa den digitala utvecklingen. Under hösten 2020 uppgraderades nämndens ärendehanteringssystem Wärna till den nya versionen Wärna Go. Det finns även utvecklingsmöjligheter med Wärna Go som är aktuella att bevaka framöver. Det gäller till exempel digitala uttagsansökningar, digital brevlåda och digital arkivering.

SOU 2021:36

Under våren 2021 presenterades SOU 2021:36 God man och förvaltare – en översyn som föreslår en rad ändringar inom området för överförmyndarnämndens verksamhet. Bland annat föreslås nya begrepp vad gäller omfattningen av ett uppdrag, högre krav

på ställföreträdarna vad gäller redovisning och en ökad beslutanderätt för överförmyndarna. Den ökade beslutsrätten för överförmyndarna innebär att beslut om anordnande, jämkning och upphörande i otvistiga godmanskap flyttas från tingsrätterna till överförmyndarna. Det finns också förslag på införandet av en ny myndighet som ska arbeta med framtagande av föreskrifter, vägledning, utbildningsmaterial, statistik och att tillhandahålla ett nationellt ställföreträdaregister.

Den gemensamma överförmyndarnämnden i Uppsala län var remissinstans och lämnade ett huvudsakligen positivt remissvar då många föreslagna ändringar redan är i linje med den verksamhet nämnden bedriver eller vill kunna bedriva.

Lagförslaget har dock inte genomförts enligt plan och det är i nuläget oklart när och om det kommer bli aktuellt.

Verksamhet i bolagsform

Uppsala stadshus AB

Uppsala stadshus AB är moderbolag i stadshuskoncernen och ägs till 100 procent av Uppsala kommun. Uppsala stadshus AB äger i sin tur 100 procent av aktierna i stadshuskoncernens samtliga 13 dotterbolag, varav tre är underkoncerner. Uppsala stadshus holding 2 AB (organisationsnummer 559369–5819) förvärvades i början av 2022 och bedriver per 31 december 2022 ingen verksamhet.

Moderbolaget svarar för ägarstyrning, strategisk planering och samordning, löpande översyn samt ekonomisk kontroll och uppföljning av dotterbolagen i koncernen.

Moderbolaget har inga anställda.

	2022	2021	2020	2019	2018
Nettoomsättning, mnkr	13	12	13	7	7
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	0%	0%	0%	0%
Resultat efter finansiella poster, mnkr	61	358	-14	-12	-24
Justerad balansomslutning, mnkr*	6 829	6 587	6 721	6 546	6 554
Justerat eget kapital, mnkr	4 581	4 364	3 997	4 003	4 056
Investeringar, mnkr	-	-	-	-	-
Räntabilitet på eget kapital, %	1%	8%	neg	neg	neg
Soliditet, %	67%	66%	59%	61%	62%
Medelantalet anställda	-	-	-	-	-

*I tabellen ovan har koncerninterna poster nettoredovisats i 2019 - 2022 års balansomslutningar

Tabell 19. Ekonomiskt utfall för Uppsala stadshus AB

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 61 (358) miljoner kronor. Det lägre resultatet är en följd av lägre utdelningar från dotterbolagen jämfört med föregående år. Från Uppsala stadshus holding AB har en utdelning skett med 75 (370) miljoner kronor som är direkt hänförlig till de fastighetsförsäljningar som genomfördes i koncernen under 2020 och från Uppsalahem AB har en utdelning skett med 1,9 (1,6) miljoner kronor. Utdelningarna lämnades efter beslut på årsstämman i april. Bolaget har haft högre räntekostnader än föregående år som följd av högre marknadsräntor på rörliga lån.

Bolagets räntebärande låneskuld per balansdagen uppgick till 1 271 (1 324) miljoner kronor, vilket är en minskning med 53 miljoner kronor sedan föregående år.

Bolagsspecifika ägardirektiv

Moderbolaget ska verkställa kommunfullmäktiges beslut som är av ägarkaraktär och följa upp att dotterbolagen arbetar utifrån de av kommunfullmäktige uppsatta ägardirektiven. Uppsala stadshus AB svarar för aktiv ägarstyrning och strategisk planering inom bolagskoncernen.

Moderbolaget ska svara för samordningen av bolagskoncernen samt avgöra frågor som är gemensamma för bolagen. Moderbolaget ska säkerställa att största

Moderbolaget ska vara en central funktion som möjliggör och skapar förutsättningar för dotterbolagen att fokusera på sina kärnverksamheter. I syfte att uppnå detta ska moderbolaget bland annat ansvara för:

- Ägardirektiven och uppföljningen av dessa
- Löpande dialog med dotterbolagen
- Initiera samarbete i samordnings- eller utvecklingsgrupper inom till exempel ekonomi-, fastighets-

<p>möjliga samordning sker mellan bolagen och inom kommunkoncernen.</p> <p>Moderbolaget ska samordna och nyttja möjligheter till resultatutjämnning inom stadshuskoncernen, bland annat koncernbidragsmöjligheter. Moderbolaget ska även samordna och planera likviditetsflödet inom stadshuskoncernen. I det ingår bland annat hantering av att lämna och erhålla aktieägartillskott. I planeringen av koncernens likviditetsflöde ska både krav och möjligheter i särskild lagstiftning beaktas, exempelvis Lag (2010:879) om allmännyttiga bostadsföretag.</p> <p>Moderbolaget ska svara för löpande ekonomisk kontroll och uppföljning av bolagskoncernen samt för utveckling av effektivare styrning.</p>	<p>, värderings-, investerings- och miljöfrågor och underlätta och driva projektnriktat arbete</p> <ul style="list-style-type: none"> • I samverkan med dotterbolagen sätta upp förslag på resultatkrav samt följa upp och avrapporterar dessa. • Löpande bevaka och följa upp investeringar, förvärv och avyttringar. <p>Uppsala stadshus AB ska hantera ansökningar om igångsättningstillstånd för investeringar över 50 miljoner kronor. Uppsala stadshus AB har rätt att inom bolagskoncernen omdisponera den av kommunfullmäktige beslutade investeringsramen för respektive år.</p>
--	---

Tabell 20 Ägardirektiv för Uppsala stadshus AB beslutade i Mål och budget 2022

Kommunfullmäktige har lämnat sex bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala stadshus AB. Av dessa ägardirektiv bedömdes två som helt uppfyllda och fyra som i hög grad uppfyllda. Den sammanvägda bedömningen är att bolagets ägardirektiv i hög grad är uppfyllda.

Uppsala stadshus AB svarar för ägarstyrning, strategisk planering, ekonomisk kontroll och uppföljning av kommunens bolag samt samordnar gemensamma frågor i koncernen. Ägarstyrningen har bland annat skett genom olika styrdokument och löpande uppföljning av dem samt genom ägardialoger, information från bolagen till moderbolagets styrelse samt genom olika mötesforum och dialoger. Ägardialoger har skett vid två tillfällen, en i mars och en i oktober/november. Under året har verkställande direktören i dotterbolagen informerat om verksamheten och diskuterat aktuella frågor med moderbolagets styrelse.

Härutöver har Uppsala stadshus AB lett och samordnat arbetet kring försäljningen av kvarvarande fastighetsinnehav i Uppsala kommuns fastighets AB, vilket skett i linje med fullmäktiges beslut.

Uppsala stadshus AB har under året svarat för flera samordningsaktiviteter såsom till exempel gemensam styrelseutvärdering i koncernen, gemensamt arbete avseende framtagande av nyckeltal för tillgångsförvaltning och underhållsplanering, koncernbidragshantering, samt prognos- och likvidplanering av dotterbolagens finansieringsbehov.

Under året har tre igångsättningstillstånd för investeringar i dotterbolagen överstigande 50 miljoner kronor behandlats Uppsala stadshus AB:s styrelse.

Destination Uppsala AB

Destination Uppsala AB ska positionera Uppsala som destination med målet att skapa förutsättningar som genererar intäkter och utveckling för Uppsalas besöksnäring.

Destination Uppsala AB ansvarar för marknadsföring av den del av varumärket Uppsala som rör besöksnäringen. Bolaget ansvarar även för att projektleda kommunens större evenemang och att samarbeta med det lokala näringslivet i syfte att utveckla mötes- och evenemangsindustrin via partnerskapet Uppsala Convention Bureau. Vidare ansvarar bolaget för stadens besöksmottagande och Uppsalas turistinformation.

Ekonomiskt utfall

	2022	2021	2020	2019	2018
Nettoomsättning, mnkr	24	13	15	18	23
Andel av koncernens nettoomsättning, %	1%	0%	0%	1%	1%
Resultat efter finansiella poster, mnkr	1	5	6	1	2
Justerad balansomslutning, mnkr*	20	22	4	11	12
Justerat eget kapital, mnkr	1	1	1	1	1
Investeringar, mnkr	-	-	0	0	0
Räntabilitet på eget kapital, %	94%	716%	949%	126%	154%
Soliditet, %	3%	3%	14%	7%	10%
Medelantalet anställda	19	19	21	22	20

*I tabellen ovan har koncerninterna poster netto redovisats i 2019 - 2022 års balansomslutningar

Tabell 21 Ekonomiskt utfall för Destination Uppsala AB

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 1 (5) miljoner kronor. Under året skedde en återgång efter pandemin och bolaget kunde återigen genomföra evenemang, möten och aktiviteter. Då bolaget erhåller uppdragsersättning från Uppsala kommun innebär det att föregående års resultat blev högre som följd av att flera evenemang uteblev på grund av gällande pandemirestriktioner.

Resultatet före finansiella poster uppgick till 0 miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 0 miljoner kronor.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska utveckla och marknadsföra den del av varumärket Uppsala som rör besöksnäringen. Detta ska ske i nära samarbete med näringslivet och andra externa aktörer.

Bolaget ska värva och utveckla evenemang, möten och besöksrelaterade etableringar i Uppsala. Arbetet ska ske i nära samarbetet med angränsade kommuner, organisationer, näringslivet, universiteten och andra offentliga myndigheter i syfte att stärka Uppsalas position inom besöksnäringen så väl nationellt som internationellt.

Bolaget ska uppmuntra arrangörer och besökare att resa hållbart till möten och evenemang i Uppsala.

Bolaget ska koordinera samverkan mellan de arenor som kommunen helt eller delvis finansierar samt projektleda evenemang på uppdrag av Uppsala kommun eller externa aktörer.

Bolaget ska i samverkan med nämnder och bolag bidra i planering av en flerfunktionell användning av lokaler, anläggningar och mark för att skapa förutsättningar för fler och större möten och evenemang som bidrar till stärkt besöksnäring och tillväxt i Uppsalas näringsliv.

Bolaget ska, vid om- eller nybyggnation av mötes-, sport-, evenemangs- och rekreationsanläggningar, bidra med sakkunskap så att behoven hos dem som besöker eller arrangerar evenemang i Uppsala tillmötesgår och beaktas.

Tabell 22 Ägardirektiv för Destination Uppsala AB beslutade i Mål och budget 2022

Kommunfullmäktige har lämnat sex bolagsspecifika ägardirektiv till Destination Uppsala AB, varav fyra bedöms som helt uppfyllda och två som i hög grad uppfyllda. Den sammanvägda bedömningen är att bolagets ägardirektiv till övervägande del är helt uppfyllda.

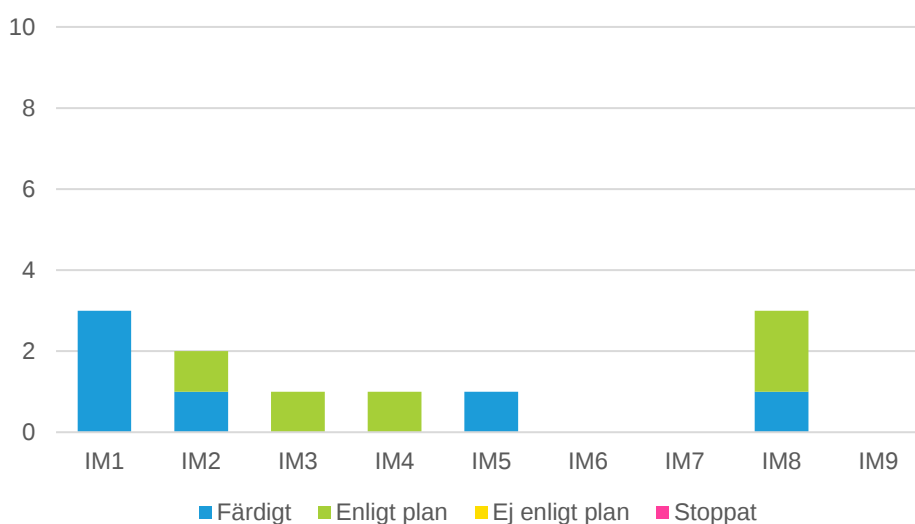
Under första halvan av 2022 arbetade bolaget med att i dialog med företag, verksamheter och organisationer, utveckla varumärkesplattformen för platsvarumärket Uppsala och för Uppsala kommun.

Enheten Möten & Evenemang (Uppsala Convention Bureau) har bearbetat 1 404 potentiella möten och evenemang samt har under året bekräftat 36 värvade möten och engagemang till Uppsala.

I syfte att bidra till planeringen av en flerfunktionell användning av lokaler, anläggningar och mark har Destination Uppsala AB samverkat med övriga bolag och förvaltningar inom kommunkoncernen. Under hösten 2022 startade ett fördjupat samarbete med Uppsala kommun arenor och fastigheter AB och Uppsala konsert och kongress AB.

Mål och uppdrag

Destination Uppsala AB har blivit färdig med sex av elva uppdrag. Fem pågår enligt plan.

Figur 40. Diagram över uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Uppsalahem AB

Uppsalahem AB är ett allmännyttigt kommunalt bostadsbolag som bidrar till att stärka kommunens utveckling genom att med hög kompetens äga, förvalta och utveckla hyresfastigheter och erbjuda boenden för olika faser i livet. Bolaget erbjuder även bostäder för studenter, ungdomar och seniorer. Bolagets erbjudande är att skapa trygga och trivsamma hem där många vill bo.

Uppsalahem AB är Uppsalas ledande bostadsbolag som bygger och förvaltar närmare 18 000 hyresbostäder, inklusive studentbostäder. Nästan 30 000 Uppsalabor bor i bolagets hyresrätter.

Bolaget bildar tillsammans med tre dotterbolag en helägd underkoncern till Uppsala stadshus AB.

	2022	2021	2020	2019	2018
Nettoomsättning, mnkr	1 573	1 505	1 439	1 409	1 351
Andel av koncernens nettoomsättning, %	40%	44%	44%	44%	44%

Resultat efter finansiella poster, mnkr	283	365	316	289	294
Justerad balansomslutning, mnkr*	12 550	12 422	12 376	12 272	11 991
Justerat eget kapital, mnkr	5 262	5 118	4 855	4 621	4 368
Investeringar, mnkr	237	426	761	620	866
Räntabilitet på eget kapital, %	5%	7%	7%	6%	7%
Soliditet, %	42%	41%	39%	38%	36%
Medelantalet anställda	286	276	279	274	259

*I tabellen ovan har koncerninterna poster nettoredovisats i 2019 - 2022 års balansomslutningar

Tabell 23 Ekonomiskt utfall för Uppsalahem AB

Ekonomiskt utfall

Resultat efter finansiella poster uppgick för Uppsalahemkoncernen till 283 (365) miljoner kronor, vilket är 82 miljoner kronor lägre än föregående år. Årets och föregående års resultat innehåller jämförelsestörande poster, såväl positiva som negativa, vilket bland annat avser utrangeringar, återförda nedskrivningar samt realisationsvinst och realisationsförlust vid försäljning av tillgångar. Justerat för dessa poster av engångskaraktär var resultatet 63 miljoner kronor lägre än föregående år.

Både nettoomsättningen och de fastighetsrelaterade kostnaderna har ökat till följd av fastighetsförvärv, nyproduktion, hyresökningar och färdigställda renoveringar. Under året förvärvades hyresbostäder i Gottsunda från systerbolaget Uppsala kommun fastighets AB. Den årliga hyresjusteringen på 2 procent bidrog med högre intäkter men kompenserar inte fullt ut för kostnadsökningarna. Överskottgraden sjunker under året från knappt 56 procent till 53 procent. Den generella kostnadsutvecklingen i bostadsbranschen har de senaste åren väsentligt överstigit konsumentprisindex (KPI) och den höga inflationen under året har bidragit till ökade skötsel-, reparations- och underhållskostnader. Pandemin satte stora begränsningar på möjligheten att utföra bostadsunderhåll i bolagets hyreslägenheter vilket inneburit en kostnadsökning för hyresgäststyrt underhåll under året med fler beställningar från hyresgästerna. Därutöver har kostnaden för avfall ökat i och med den höjda avfallstaxan samtidigt som kostnaden för el ökat då elpriset varit betydligt högre än normalt.

Räntekostnaderna var 4 miljoner kronor högre än föregående år på grund av ökande marknadsräntor. Bolaget har under året amorterat delar av sin skuld och valt att avvakta flera planerade projekt på grund av kostnadsläget vilket inneburit lägre nyupplåning än väntat.

Resultatet före finansiella poster, rensat för jämförelsestörande poster, uppgick till 377 miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed inte kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 390 miljoner kronor. Detta beror främst på ökade kostnader samtidigt som den årliga hyresökningen inte fullt ut kompenserat för kostnadsökningarna.

Årets investeringar uppgick till 237 (426) miljoner kronor. De största projekten under 2022 avsåg nyproduktion i kvarteret Sverre samt renoveringsprojekt i Eriksberg och Gottsunda. Det höga kostnadsläget har medfört färre projekt för nyproduktion jämfört med tidigare år och fördröjningar i flera renoveringsprojekt som legat i uppstartsfas.

Ägaridé, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Ägaridé

Ägaridé tydliggör ägarens syn på bolagets roll i Uppsalas långsiktiga utveckling och är bolagets långsiktiga direktiv. Den möjliggör en perspektivförskjutning mot en mer tillitsbaserad styrning och är en grund för kvalitativa samtal, uppföljning och ägardialog i form av hur man lever idén.

Bolaget ska som allmännyttigt bostadsbolag bidra till att stärka hela Uppsalas utveckling genom att med hög kompetens äga, förvalta och bygga bostäder, främst hyresfastigheter i Uppsala stad och landsbygd för olika faser i livet.

Bolaget ska vara ett av kommunens verktyg för att förverkliga sin bostadspolitik.

Bolaget har att vårda sina tillgångar på ett långsiktigt hållbart sätt varvid bolagets resultat som huvudregel återinvesteras. För att möjliggöra fortsatta investeringar och en rimlig belåningsgrad får bolaget jobba med väl avvägda avyttringar av byggrätter och/eller mindre bestånd av bostäder och lokaler. Sammantaget över tid ska antalet hyresrätter för bolaget öka.

Bolaget ska skapa förutsättningar för att kommunen i olika konjunkurlägen ska kunna genomföra sin bostadspolitik. Bolagets är en av flera aktörer i utvecklingen av nya bostadsområden i kommunen och skapar samhällsnytta för hela kommunen genom att man i Uppsala tar en ledande roll i förvaltning och byggande av bostäder.

Bolaget ska vara ett utvecklingsinriktat företag där innovativa idéer och boendekoncept kan prövas och bolaget ska särskilt fokusera på hållbara renoveringsmodeller.

Bolaget ska årligen erbjuda en andel av nyuthyrningen till personer som av särskilda ekonomiska och/eller sociala skäl inte kan få en bostad på egen hand och till personer som omfattas av bosättningslagen.

Bolaget ska vara en resurs för hela Uppsala kommun i strategiska frågor om samhällsutveckling, boende och bostadsbyggande. Bolaget ska i samverkan med andra bolag och aktörer, inom och utanför kommunkoncernen, utveckla kommunkoncernens kompetens i boendefrågor.

I arbetet med hållbar stadsutveckling ska bolaget särskilt fokusera på att minska boendesegregationen och social oro.

Bolaget ska i kommunkoncernen vara ett föredöme i frågor om att skapa sammanhållning och gemensam riktning i hela kommunen och aktivt bidra till att kommunens alla verksamheter i styrelser, nämnder, bolag och förvaltningar tillsammans bildar en helhet.

Tabell 24 Ägaridé för Uppsalahem AB beslutad i Mål och budget 2022

Bolagets ägaridé bedöms vara helt uppfylld. Ägaridéen stärker Uppsalahem AB som allmännyttigt bolag och tydliggör bolagets roll i hela Uppsala kommuns expansion.

Bolagets uppdrag, att verka som kommunens verktyg för att förverkliga bostadspolitiken, har inneburit att bolaget satsat ytterligare resurser på trygghetsarbetet. Uppsalahem har under året varit en naturlig samarbetspart för att stärka den positiva utvecklingen i utsatta områden genom engagemanget i trygghetsskapande åtgärder. Bolaget har fokuserat på hög närvaro i bostadsområdena, vilket också förstärktes under 2022 i och med att bolaget satsat ytterligare resurser på trygghetsarbetet på plats, främst i Gottsunda. I Gottsunda har områdesvärdar anställts, vilka arbetar utanför ordinarie kontorsarbetstider för att hjälpa till att skapa trygghet.

Genom att arbeta aktivt med planeringen av Södra staden är bolaget med och utvecklar nya bostadsområden tillsammans med övriga kommunkoncernen.

Innovativa idéer och boendekoncept har prövats och bolaget har särskilt fokuserat på hållbara renoveringsmodeller. Uppsalahem AB har arbetat med modulärt byggande, innovativa byggmetoder och grönt byggmaterial för att bygga hem med lägre hyror. Uppsalahems nyproducerade byggnader projekterades och byggdes enligt miljöcertifieringssystemen Miljöbyggnad Silver eller Svanen. Uppsalahem AB har beviljats lån för social hållbarhet av finansinstitutet Kommuninvest.

Bolaget har vårdat sina tillgångar på ett långsiktigt hållbart sätt. Uppsalahem AB har i grunden en stabil ekonomi vilket är viktigt för att kunna genomföra fortsatta satsningar

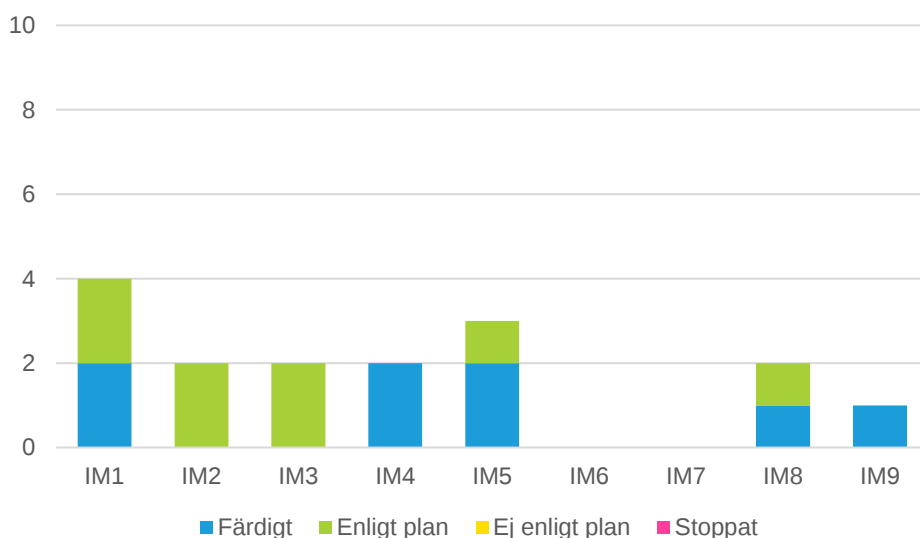
och samtidigt klara av att möta de finansiella utmaningar som för närvarande finns på byggmarknaden. För att möjliggöra fortsatta investeringar och en rimlig belåningsgrad har bolaget genomfört väl avvägda avyttringar av byggrätter och/eller mindre bestånd av bostäder och lokaler. Under 2022 förvärvades bostäder i Gottsunda samtidigt som det pågår arbete med markförsäljningar i bland annat Kvarngärdet och på Rackarberget.

Bolaget har bedrivit ett systematiserat utvecklingsarbete under året. Samtliga strategiska utvecklingsprojekt hanteras genom ett portföljstyrningsutskott. Cirka 15 miljoner kronor har avsatts årligen för att driva innovation och utveckling. Under 2022 har bland annat innovativa lösningar inom AI-styrning av värme och vattenbesparingslösningar installerats.

Bolaget har under året erbjudit en andel av nyuthyrningen till personer som av särskilda ekonomiska och/eller sociala skäl inte kan få en bostad på egen hand och till personer som omfattas av bosättningslagen. Under 2022 erbjöds 162 lägenheter till Uppsala kommun. Kommunen tackade nej till 78 lägenheter och 84 lägenheter har förmedlats.

Mål och uppdrag

Uppsalahem AB har blivit färdig med åtta av 16 uppdrag. Åtta uppdrag pågår enligt plan.

Figur 41. Diagram över uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Uppsala bostadsförmedling AB

Uppsala bostadsförmedling AB förmedlar hyresrätter från privata och allmännyttiga bostadsbolag till bostadssökande i Uppsalaregionen. Förmedling av bostäder sker via en digital förmedlingstjänst till den bostadssökande som har längst kötid och som uppfyller hyresvärdens kriterier. Tydlighet, tillgänglighet och transparens präglar bolagets tjänster och kontakter med bostadssökande, hyresvärdar och övriga

intressenter. Bolagets mål är att ha både nöjda bostadssökande och nöjda hyresvärdar.

Under 2022 har bostadsförmedlingen förmedlat 7 428 (7 098) bostäder och per den 31 december 2022 fanns 125 607 (117 567) betalande bostadssökande i bostadskön. Bostadsförmedlingen har samarbetat med ytterligare åtta hyresvärdar under året och har därmed totalt 55 anslutna hyresvärdar.

	2022	2021	2020	2019	2018
Nettoomsättning, mnkr	42	35	31	28	26
Andel av koncernens nettoomsättning, %	1%	1%	1%	1%	1%
Resultat efter finansiella poster, mnkr	5	3	1	-1	-1
Justerad balansomslutning, mnkr*	29	30	28	26	29
Justerat eget kapital, mnkr	6	6	6	7	7
Investeringar, mnkr	-	8	2	0	2
Räntabilitet på eget kapital, %	77%	46%	18%	neg	neg
Soliditet, %	20%	20%	23%	26%	25%
Medelantalet anställda	37	35	39	37	27

*I tabellen ovan har koncerninterna poster nettoredovisats i 2019 - 2022 års balansomslutningar
Tabell 25 Ekonomiskt utfall för Uppsala bostadsförmedling AB

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till knappt 5 (3) miljoner kronor och är 2 miljoner kronor högre än föregående år. I utfallet föregående år ingick poster för nedlagd tid i utvecklingen av den digitala förmedlingstjänsten samt erhållna statliga stöd kopplat till pandemin. Justerat för dessa jämförelsestörande poster var resultatet 4 miljoner kronor högre än föregående år. Nettoomsättningen ökade genom både fler antal betalande personer i bostadskön, fler förmedlade bostäder och ökade intäkter för det gemensamma förmedlingssystemet med Boplats Syd AB. Under föregående år implementerades och anpassades förmedlingssystemet vilket drev högre kostnader, som delvis aktiverades i balansräkningen.

Resultatet före finansiella poster uppgick till 5 miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 0 miljoner kronor.

Årets investeringar uppgick till 0 (8) miljoner kronor. Föregående år slutfördes en investering i digitala tjänster, vilket inte har någon motsvarighet 2022.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

Uppsala bostadsförmedling AB ska vara kommunens verktyg för att säkerställa en effektiv hyresrättsmarknad i Uppsalaregionen.

Bostadsförmedlingen ska ha god kunskap om, och marknadsföra, bostadsmarknaden i Uppsalaregionen.

Bostadsförmedlingen ska verka för att underlätta inträde på bostadsmarknaden med fokus på grupper som har det särskilt svårt att ta sig in på bostadsmarknaden.

Bolaget ska vara en digital förmedling med en tydlig digital profil.

Bostadsförmedlingen ska ha möjlighet att erbjuda efterfrågade tjänster mot ersättning.

Bolaget ska spela en viktig roll inom det bostadssociala området och kunna bidra i förmedlingen av bostadssociala kontrakt.

Bostadsförmedlingen ska bära sina egna kostnader och finansieras genom avgiftsbelagd kö samt vid behov avgift för förmedling.

Tabell 26 Ägardirektiv för Uppsala bostadsförmedling AB beslutade i Mål och budget 2022

Kommunfullmäktige har lämnat sju bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala bostadsförmedling AB. Av dessa ägardirektiv bedöms alla som helt uppfyllda.

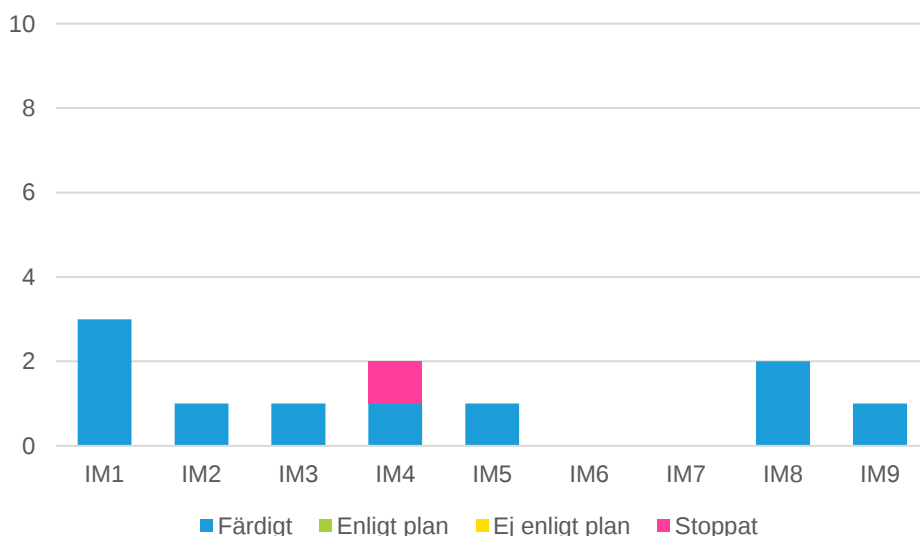
I syfte att vara kommunens verktyg för att säkerställa en effektiv hyresmarknad i Uppsalaregionen har bolagets strategi varit att förmedla bostäder efter kötid och i enlighet med hyresvärdarnas kriterier. Under 2022 har 7 428 bostäder förmedlats åt 41 hyresvärdar inom alla kommuner i länet samt för Norrtälje. Bolaget har arbetat aktivt med införsäljningsarbete genom både traditionell och digital marknadsföring i syfte att få fler hyresvärdar att ansluta sig till bolagets förmedlingsverksamhet.

Bostadsförmedlingen har verkat för att underlätta inträde på bostadsmarknaden med fokus på grupper som har det särskilt svårt att ta sig in på bostadsmarknaden, exempelvis genom att ha information om hur det går till att söka bostad på engelska och arabiska. Bolaget har fört dialog och samverkat med kommunen i olika frågor som främjar en hållbar bostadsmarknad. Bolaget ingår i kommunens arbetsgrupp för handlingsplanen Bostad åt alla.

Bolaget har under året erbjudit en digital förmedlingstjänst och arbetat med ytterligare digitalisering och automatisering i förmedlingsprocessen. Hyresvärdarna har till exempel erbjudits en systemintegration mellan Bostadsförmedlingens förmedlingstjänst och hyresvärdens egna fastighetssystem.

Mål och uppdrag

Uppsala bostadsförmedling AB har blivit färdig med tio av elva uppdrag. Ett uppdrag är stoppat då den planerade åtgärden för 2022 inte kunde genomföras. Arbetet fortsätter 2023.

Figur 42. Diagram över uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB ska tillhandahålla ändamålsenliga lokaler och mark för den verksamhet som bedrivs inom Uppsala kommun, bedriva verksamheten vid de rekreations- och idrottsanläggningar som bolaget äger och till Uppsala kommun och dess helägda bolag erbjuda fastighetsförvaltningstjänster.

Bolaget ska förvärva, avyttra, äga, i egen regi bebygga och förvalta fastigheter och tomträtt för uthyrning av lokaler och mark, huvudsakligen för Uppsala kommuns verksamhet och därvid bidra till bästa möjliga nyttjande av den samlade fasta egendom, tomträtter och lokaler som används i alla de verksamheter som Uppsala kommun bedriver.

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB bildar tillsammans med två dotterbolag en underkoncern till Uppsala stadshus AB.

	2022	2021	2020**	2019**	2018**
Nettoomsättning, mnkr	487	297	0	0	0
Andel av koncernens nettoomsättning, %	12%	8%	0%	0%	0%
Resultat efter finansiella poster, mnkr	-5	-28	0	0	0
Justerad balansomslutning, mnkr*	3 896	3 446	0	0	0
Justerat eget kapital, mnkr	230	226	1	0	0
Investeringar, mnkr	189	225	-	-	-
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	neg	neg	neg	neg
Soliditet, %	5%	7%	97%	92%	92%
Medelantalet anställda	205	210	0	0	0

*I tabellen ovan har koncerninterna poster nettoredovisats i 2019 - 2022 års balansomslutningar.

** Jämförelsesiffror avser den vilande verksamheten för Uppsala R2 AB som fusionerats med tre av stadshuskoncernens bolag och därefter namnändrats till Uppsala kommun arenor och fastigheter AB

Tabell 27 Ekonomiskt utfall för Uppsala kommun arenor och fastigheter AB

Ekonomiskt utfall

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB är från och med 1 januari 2021 ett verksamhetsdrivande bolag inom stadshuskoncernen. I september 2021 genomfördes en fusion av Fyrishov AB, Uppsala kommun sport- och rekreativfastigheter AB, Uppsala kommun förvaltningsfastigheter AB och Uppsala kommun arenor och fastigheter AB. Därutöver skedde verksamhetsövergångar från AB Uppsala kommuns industrihus (senare namnändrat till Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB) och från Uppsala kommun. 2022 var första året då bolaget bedrev alla övertagna verksamheter på helårsbasis.

Resultatet efter finansiella poster uppgick till drygt -5 miljoner kronor, vilket är 23 miljoner kronor högre än föregående år.

Under föregående år var Fyrishovs anläggning och konferensverksamheten på Studenternas kraftigt påverkade av pandemin. Antalet besökare på Fyrishovs anläggning har ökat under året, men var cirka 15 procent färre än innan pandemin. Badverksamheten, som delar av förra året var stängt för allmänheten och senare även omfattades av begränsningsförordningen, hade ett minskat antal besökare med 9 procent jämfört med innan pandemin. Däremot noterades en ökning av antalet

besökare på Gottsundabadet. Bolagets multihallar har under året haft en snabbare återhämtning än badanläggningarna och antalet bokningar och evenemang är i nivå med tidigare år.

Nettoomsättningen och de fastighetsrelaterade kostnaderna har ökat under året som följd av helårseffekten av idrifttagandet av stadshuset. Därtill har föregående års verksamhetsövergångar från Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB och Uppsala kommun bidragit till ökade intäkter men även ökade personal- och administrationskostnader. Arbetet med att etablera bolagets nya organisation har pågått under året vilket genererat ökade kostnader för bland annat konsulter. Kostnader för lokaler och IT-lösningar som härrör från fusionen belastar fortsatt resultatet men en översyn pågår för att minska dessa. Därtill har räntekostnaderna ökat som följd av högre marknadsräntor på befintliga lån.

Resultatet före finansiella poster, rensat för årets jämförelsestörande poster, uppgick till drygt 29 miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 29 miljoner kronor.

Årets investeringar uppgick till 189 (225) miljoner. Årets största projekt var färdigställandet av stadshuset och Studenternas kommersiella lokaler samt påbörjad ombyggnation av befintliga ishallar vid Gränby. Därtill har bolaget bland annat investerat i ny brandstation i Almunge och omklädningsrum i två befintliga brandstationer.

Ägaridé, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Ägaridé

<p>Ägaridé tydliggör ägarens syn på bolagets roll i Uppsalas långsiktiga utveckling och är bolagets långsiktiga direktiv. Den möjliggör en perspektivförskjutning mot en mer tillitsbaserad styrning och är en grund för kvalitativa samtal, uppföljning och ägardialog i form av hur man lever idén.</p>	<p>Bolaget ska genom sin verksamhet främja livfulla mötesplatser i den växande kommunen och därmed bidra till att stärka Uppsala som en attraktiv kommun att besöka, leva och verka i. Bolaget ska i sina roller och uppdrag aktivt medverka i arbetet för en ökad jämlik folkhälsa och utveckla Uppsala som evenemangsplats.</p>
<p>Bolaget ska aktivt bidra till att stärka hela Uppsalas utveckling genom att på affärsmässig grund och med kunden i fokus äga, förvalta, bygga och utveckla arenor och fastigheter i Uppsala stad och landsbygd. Bolaget ska vårda och underhålla sina arenor och fastigheter så att värde och attraktivitet bibehålls eller ökar över tid.</p>	<p>Bolaget är kommunens verktyg för att koordinera och projektera om- och nybyggnation av arenor och fastigheter och förverkliga detta genom eget eller andras byggande och ägande samt vara ett utvecklings- och innovationsinriktat företag med fokus på långsiktighet och hållbarhet.</p>
<p>Bolaget ska vara en sammanhållen, proaktiv och professionell part i kontakter med Uppsalas föreningsliv såväl bredd som spets och elit, näringsliv och besöksnäring i alla frågor som handlar om nyttjande av arenor och fastigheter.</p>	<p>Bolaget ska i kommunkoncernen vara ett föredöme i frågor om att skapa sammanhållning och gemensam riktning i hela kommunen och aktivt bidra till att kommunens alla verksamheter i styrelser, nämnder, bolag och förvaltningar tillsammans bildar en helhet.</p>

Tabell 28 Ägaridé för Uppsala kommun arenor och fastigheter AB beslutad i Mål och budget 2022

Bolagets ägaridé bedöms vara helt uppfyllt.

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB har aktivt bidragit till att stärka hela Uppsalas utveckling genom att äga förvalta, bygga och utveckla arenor och fastigheter i Uppsala stads och landsbygd. Bolaget har under 2022 ägt och förvalt 62 egna fastigheter och på uppdrag av Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB och Uppsala kommuns fastighets AB förvalt ytterligare 13 fastigheter. För att säkerställa ett långsiktigt hållbart arbete med tillgångsförvaltning av fastigheterna har en

genomlysning av samtliga fastigheter gjorts under 2022. Genomlysningen utgör grunden för framtagande av strategiska fastighetsplaner med tillhörande underhållsplaner för varje objekt.

Bolaget har under 2022 fortsatt arbetat med att utveckla den egna organisationen i syfte att vara en god sammanhållande kontakt och kunna erbjuda ett samlat gränssnitt för kommunens föreningsliv gällande bokningar och service kring arenor och fastigheter.

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB äger de större idrottsarenorna Fyrishov, Studenternas och Gränby sportfält. Fyrishov är ett av Sveriges största besöksmål och drivs i egen regi av Uppsala kommun arenor och fastigheter AB. Verksamheten håller öppet alla dagar året runt. Verksamhetens höga tillgänglighet och breda utbud bidrar dels till att främja livfulla mötesplatser, dels till näringslivsutveckling i Uppsala genom tillhandahållande av lokaler för idrott, event och konferenser.

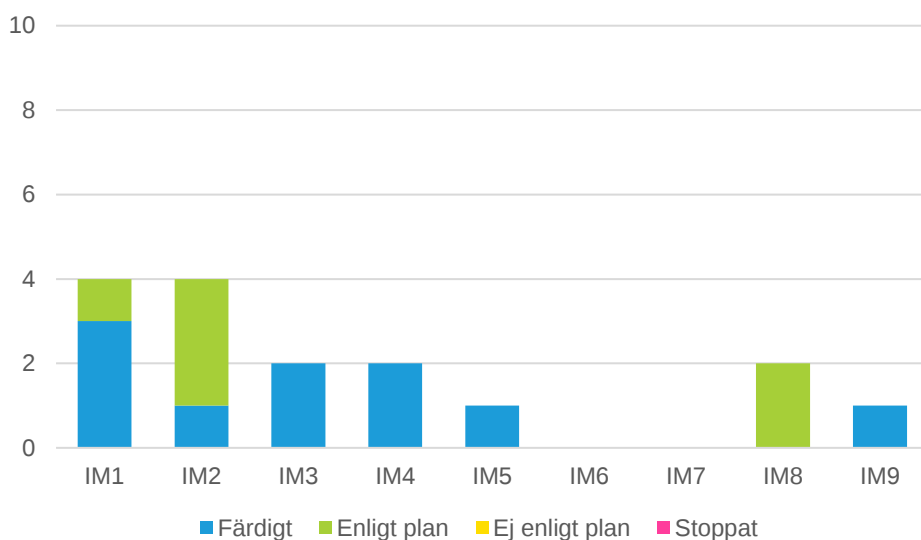
Bolaget bidrar till medborgarnytta och ökad och jämlik folkhälsa genom att, på uppdrag av utbildningsförvaltningen, bedriva simskoleundervisning för förskoleklasser i två badanläggningar.

Som kommunens verktyg för att koordinera och projektera om- och nybyggnation av arenor och fastigheter har bolaget under året jobbat med flera projekt, såsom till exempel byggandet av Multihuset i Rosendal. Det finns även flera projekt som är i tidigare projektskeenden såsom Uppsala evenemangs- och eventarena, simidrottsanläggning i Gränby och träningshall för isidrotter i Gränby.

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB har fortsatt arbetet med att utveckla ett nära samarbete med staberna på kommunledningskontoret genom att köpa supporttjänster i form av bland annat finans-, HR-, IT- och upphandlingstjänster från kommunen. Tillsammans med kommunstyrelsen har Uppsala kommun arenor och fastigheter AB även utvecklat en gemensam beställningsprocess i syfte att skapa tydligare ekonomisk styrning och en effektivare investeringsprocess inom kommunkoncernen.

Mål och uppdrag

Uppsala Kommun arenor och fastigheter AB har blivit färdig med tio av 16 uppdrag. Sex uppdrag pågår enligt plan.

Figur 43. Diagram över uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Uppsala kommuns fastighets AB

Uppsala kommuns fastighets AB ägde och förvaltade vid ingången av 2022 cirka 58 000 kvadratmeter uthyrningsbar yta fördelat på två fastigheter i stadsdelen Gottsunda. Fastigheterna omfattade Gottsunda centrum, gamla vårdcentralen, tillhörande parkeringar och utvecklingsfastigheterna som inkluderar förvaltningsbyggnaden och Gottsundaskolan.

Under 2022 sålde bolaget i enlighet med Uppsala kommunfullmäktiges beslut den 13 september 2021 (KSN-2019-0957) samtliga fastigheter. Bolaget kommer från och med 1 januari 2023 inte bedriva någon operativ verksamhet.

	2022	2021	2020	2019	2018
Nettoomsättning, mnkr	65	94	98	96	99
Andel av koncernens nettoomsättning, %	1%	3%	3%	3%	3%
Resultat efter finansiella poster, mnkr	89	-208	-9	-13	42
Justerad balansomslutning, mnkr*	106	686	935	1 026	1 042
Justerat eget kapital, mnkr	55	68	251	241	207
Investeringar, mnkr	24	44	50	82	46
Räntabilitet på eget kapital, %	162%	neg	neg	neg	20%
Soliditet, %	52%	10%	27%	23%	20%
Medelantalet anställda	0	14	14	15	18

*I tabellen ovan har koncerninterna poster nettoredovisats i 2019 - 2022 års balansomslutningar

Tabell 29 Ekonomiskt utfall Uppsala kommuns fastighets AB

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 89 (- 208) miljoner kronor, vilket är 297 miljoner kronor högre än föregående år. I resultatet finns jämförelsestörande poster av

engångskaraktär på cirka 97 (- 197) miljoner kronor. Justerat för dessa poster uppgick resultatet till - 8 (- 11) miljoner kronor.

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut från september 2021 genomfördes flera fastighetsförsäljningar under året. Uppsalahem AB förvärvade bolagets hyresbostäder och Uppsala stadshus holding 2 AB:s dotterbolag förvärvade centrumbyggnaden, gamla vårdcentralen och tillhörande parkeringar. Därtill avyttrades kvarvarande utvecklingsfastigheter till Uppsala kommun.

Årets avyttringar har inneburit en realisationsvinst på 103 miljoner kronor, inklusive försäljningsomkostnader.

Under 2022 har bolaget inte haft egen anställd personal och fastighetsbeståndet har förvaltats av systerbolaget Uppsala kommun arenor och fastigheter AB.

Resultatet före finansiella poster, rensat för årets jämförelsestörande poster, uppgick till -3 miljoner kronor. Bolaget uppfyller därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på - 9 miljoner kronor.

Årets investeringar uppgick till 24 (44) miljoner kronor och avsåg framför allt hyresgästanpassningar för statens servicecenter som är hyresgäst i Gottsunda centrum.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

Uppsala kommuns fastighets AB ska äga samt förvalta lokalerna och centrumanläggningen i Gottsunda centrum.

I samverkan med kommunens övriga verksamheter ska bolaget aktivt arbeta med att stärka den sociala sammanhållningen och tryggheten i och omkring Gottsunda centrum.

Bolaget ska verka i enlighet med kommunfullmäktiges beslut 13 september 2021 gällande förändring av fastighetsägandet i Gottsunda centrum (KSN-2019-0957).

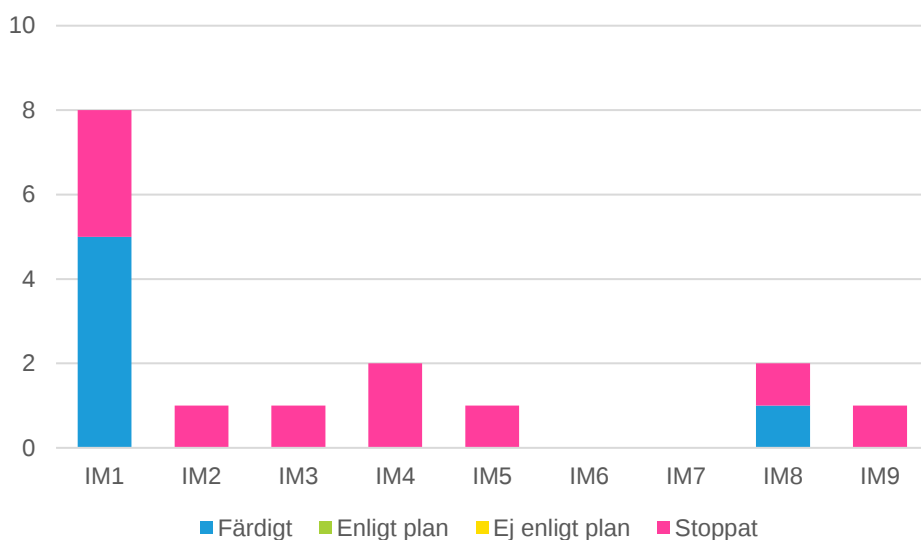
Tabell 30 Ägardirektiv för Uppsala kommuns fastighets AB beslutade i Mål och budget 2022

Kommunfullmäktige har lämnat tre bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala kommuns fastighets AB. Av dessa ägardirektiv bedöms alla tre som helt uppfyllda.

Bolagets hela fastighetsbestånd har sålts under 2022 i enlighet med kommunfullmäktiges beslut den 13 september 2021. Fram till försäljningstidpunkterna har bolaget förvaltats lokalerna och centrumanläggningen i Gottsunda centrum. Tillsammans med kommunens övriga verksamheter, vaktbolag och polisen har bolaget arbetat med den sociala sammanhållningen och tryggheten i och omkring Gottsunda centrum, som lett till lägre incidenter och nöjdare hyresgäster.

Mål och uppdrag

Uppsala kommuns fastighets AB har blivit färdig med sex av 16 uppdrag. Tio uppdrag har stoppats då bolagets hela fastighetsbestånd har sålts under 2022. Från och med 230101 bedriver bolaget inte längre någon verksamhet. Bolaget har sedan 1 januari 2022 inga anställda medarbetare och har under 2022 endast bedrivit en interim verksamhet i avvaktan på försäljning.

Figur 44. Diagram över uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Uppsala kommun skolfastigheter AB

Uppsala kommun skolfastigheter AB äger, förvärvar, avyttrar, bygger och förvaltar skolfastigheter. Beståndet omfattar idag 141 fastigheter och växer i takt med att nya skolor och förskolor byggs. Fastighetsbeståndet är förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Bolagets uppgift är att erbjuda ändamålsenliga lokaler för skol- och barnomsorgsverksamhet inom Uppsala kommun. Därigenom ska bolaget bidra till bästa möjliga nyttjande av den samlade fasta egendom, tomträtter och lokaler som används i alla de verksamheter som Uppsala kommun bedriver. Bolagets fastighetsbestånd hyrs till största delen ut till Uppsala kommun.

	2022	2021	2020	2019	2018
Nettoomsättning, mnkr	792	703	679	630	562
Andel av koncernens nettoomsättning, %	20%	20%	21%	19%	18%
Resultat efter finansiella poster, mnkr	100	82	162	89	42
Justerad balansomslutning, mnkr*	8 178	7 400	6 652	6 549	6 203
Justerat eget kapital, mnkr	1 301	1 133	1 056	901	785
Investeringar, mnkr	899	933	546	571	807
Räntabilitet på eget kapital, %	8%	7%	15%	10%	5%
Soliditet, %	16%	15%	16%	14%	13%
Medelantalet anställda	87	90	86	83	72

*I tabellen ovan har koncerninterna poster netto redovisats i 2019 - 2022 års balansomslutningar

Tabell 31 Ekonomiskt utfall Uppsala kommun skolfastigheter AB

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 100 (82) miljoner kronor. I årets och föregående års resultat ingår jämförelsestörande poster i form av nedskrivningar, erhållna försäkringsersättningar och utrangeringar. Nedskrivningarna var knappt 2 miljoner kronor och avser två förskolor och en idrottshall. Justeras årets och

föregående års resultat för poster av engångskaraktär var resultatet drygt 21 miljoner kronor högre än föregående år.

Nettoomsättningen och de fastighetsrelaterade kostnaderna har ökat till följd av fler uppställda moduler och helårseffekter från inflyttningar i renoverade skolor och förskolor som färdigställdes under föregående år. Under året färdigställdes Lindens förskola vilket ytterligare stärkte intäkterna. Driftnettot på bolagets fastigheter i relation till intäkterna låg stabilt trots ökat antal moduler och övertagande av elanläggningar från Uppsala kommun som tyngde resultatmarginalen. Fler felanmälningar och högre materialpriser innebar ökade kostnader för felavhjälpande underhåll. Kostnaderna och genomförandet för planerat underhåll var högre än föregående år då pandemin innebar begränsningar i möjligheterna att genomföra underhållsprojekt. Därutöver hade bolaget högre kostnader för snöröjning, interna projekt och myndighetsbesiktningar. Från och med 2022 redovisas projektledarnas tid på investeringsprojekten och aktiveras i balansräkningen, vilket innebär lägre resultatpåverkande personalkostnader än föregående år. Högre marknadsräntor gav ökade räntekostnader på nyupptagna och refinansierade lån.

Resultatet före finansiella poster, rensat för årets jämförelsestörande poster, uppgick till 201 miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 152 miljoner kronor.

Marknadsvärdet på bolagets fastighetsbestånd, exklusive pågående projekt, uppgick per 31 december 2022 till 11 100 (8 163) miljoner kronor. Värdeökningen är främst en effekt av förväntade framtida hyreshöjningar och lägre direktavkastningskrav i och med att marknaden anses stark för fastigheter med offentliga hyresgäster. Direktavkastningen på fastighetsbeståndet var 5,0 (5,6) procent.

Årets investeringar uppgick till 899 (933) miljoner kronor. Investeringarna bestod i huvudsak av nyproduktion av förskolor, skolor samt underhållsinvesteringar och anpassningar av lokaler. Flera stora projekt befinner sig i produktionsfas, bland annat Brantingskolan med idrottshall, Gottsundaskolan, Rosendals skola och förskola samt evakuering och nybyggnation av Kvarngårdesskolan.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska tillsammans med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden arbeta fram samverkansmodeller för kostnads- och energieffektiva och ändamålsenliga lokallösningar.

Bolaget ska ha en ledande roll i planeringen och genomförandet av utbyggnaden av pedagogiska fastigheter i ett växande Uppsala och ta särskilt ansvar för att erbjuda lokaler av god kvalitet med konkurrenskraftiga hyror.

Bolaget ska utgå från lokalförsörjningsplan samt funktionsprogram för pedagogiska lokaler.

Bolaget ska arbeta för att skapa hälsosamma utbildningslokaler.

Tabell 32 Ägardirektiv för Uppsala kommun skolfastigheter AB beslutade i Mål och budget 2022

Kommunfullmäktige har lämnat fyra bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala kommun skolfastigheter AB som alla i hög grad bedöms vara uppfyllda.

Kommunstyrelsen och bolaget har under året arbetat fram ett ramavtal som träder i kraft 2023. Ramavtalet syftar till att tydliggöra gränsdragning mellan kommunen och

bolaget vid nyproduktion av pedagogiska lokaler. Ramavtalet fastställer samtidigt hyresförhållandet parterna emellan.

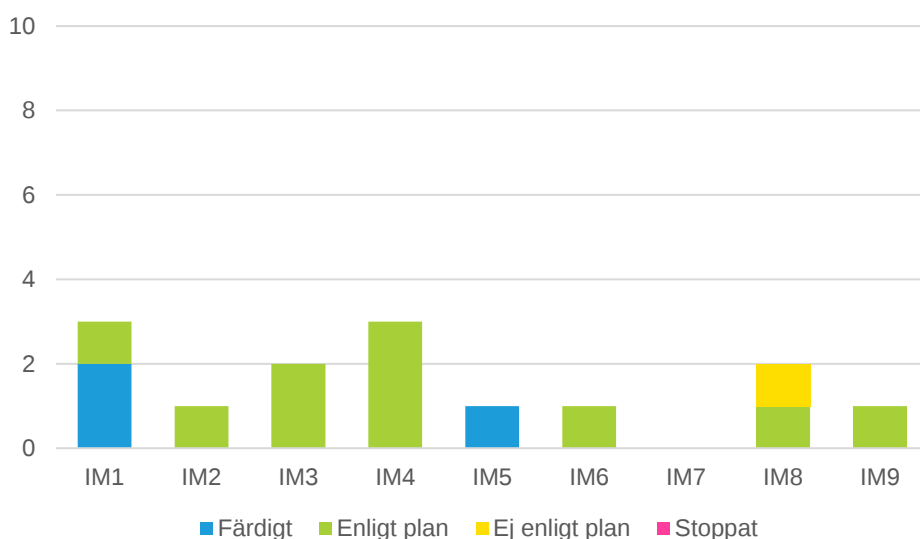
Uppsala kommun skolfastigheter AB har enligt direktiven en ledande roll när kommunen planerar, bygger och utvecklar pedagogiska och hälsosamma lokaler för ett växande Uppsala. Framtagandet av en så kallad konceptförskola inleddes under hösten 2022. Ett till stora delar konceptualiserat byggande av förskolor förväntas leda till lägre investeringsutgifter och lägre klimatavtryck. Arbetet har skett i bred samverkan med andra parter inom kommunkoncernen.

I dialog med fastighetsstaben och utbildningsförvaltningen har bolaget planerat tillkommande behov av skolplatser. Dialogen har skett med utgångspunkt från kommunens lokalförsörjningsplan och funktionsprogram för pedagogiska lokaler.

Under året har befintligt lokalbestånd riskinventerats ur ett förebyggande hälsoperspektiv.

Mål och uppdrag

Uppsala kommun skolfastigheter AB har blivit färdig med tre av 14 uppdrag. Elva uppdrag pågår enligt plan.

Figur 45. Diagram över uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB

Bolaget startades 1972 och hyr sedan dess ut kontors-, industri- och lagerlokaler till Uppsalas näringsliv och offentliga sektor. I april 2019 beslutade kommunfullmäktige att bolagets fastigheter ska avyttras externt eller överlåtas inom kommunkoncernen och att bolagets verksamhet därefter ska avvecklas.

Verksamheten har sedan beslutet i kommunfullmäktige i huvudsak bedrivits inom de tre områdena förvaltning, uthyrning och avyttring, alla med det gemensamma syftet att bidra till tillväxt och utveckling för kommunen.

Den 1 januari 2022 genomfördes en omstrukturering där bolagets dotterbolag Industrihus brand HB och Uppsala kommuns industrihus förvaltnings AB överläts till systerbolaget Uppsala kommun arenor och fastigheter AB. Samtliga bolag ingår fortfarande i sin helhet i stadshuskoncernen.

	2022	2021	2020	2019	2018
Nettoomsättning, mnkr	61	105	108	157	159
Andel av koncernens nettoomsättning, %	1%	3%	3%	4%	4%
Resultat efter finansiella poster, mnkr	9	79	-187	12	33
Justerad balansomslutning, mnkr*	1 171	1 161	1 225	1 565	1 446
Justerat eget kapital, mnkr	633	620	583	694	712
Investeringar, mnkr	11	52	98	213	214
Räntabilitet på eget kapital, %	1%	13%	neg	2%	5%
Soliditet, %	46%	53%	48%	44%	54%
Medelantalet anställda	-	13	21	24	26

*I tabellen ovan har koncerninterna poster netto redovisats i 2019 - 2022 års balansomslutningar

Tabell 33 Ekonomiskt utfall Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 9 (79) miljoner kronor. Under året har arbetet med att avyttra bolagets fastigheter fortsatt där en fastighetsförsäljning genomfördes 2022. Avyttringen avsåg allmän platsmark som såldes till Uppsala kommun. Realisationsresultatet uppgick till 6 (13) miljoner kronor.

Efter överlåtelsen av de tidigare dotterbolagen Industrihus brand HB och Uppsala kommuns industrihus förvaltnings AB till Uppsala kommun arenor och fastigheter AB uppgick den uthyrningsbara ytan till cirka 53 000 kvadratmeter. Vilket är en minskning med cirka 27 000 kvadratmeter jämfört med 2021. Vakansgraden i kvarvarande fastigheter var cirka 5 procent, vilket var en ökning från cirka 3 procent året innan.

Bolagets resultat före finansiella poster uppgick till 11 (57) miljoner och rensat för jämförelsestörande poster var resultatet 18 (28) miljoner före finansiella poster. Resultatet översteg därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 7 miljoner.

Årets investeringar uppgick till 11 (52) miljoner kronor. Av investeringarna avsåg 2 miljoner kronor mindre underhållsprojekt i bolagets bestånd. Resterande del avsåg åtgärder kopplade till bolagets pågående försäljningsprojekt i Librobäck.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska sälja fastigheter i enlighet med Kommunfullmäktiges beslut 29 april 2019 (KSN-2019-0957).

Under en övergångsperiod ska bolaget förvalta kvarvarande fastighetsbestånd.

Tabell 34 Ägardirektiv för Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB beslutade i Mål och budget 2022

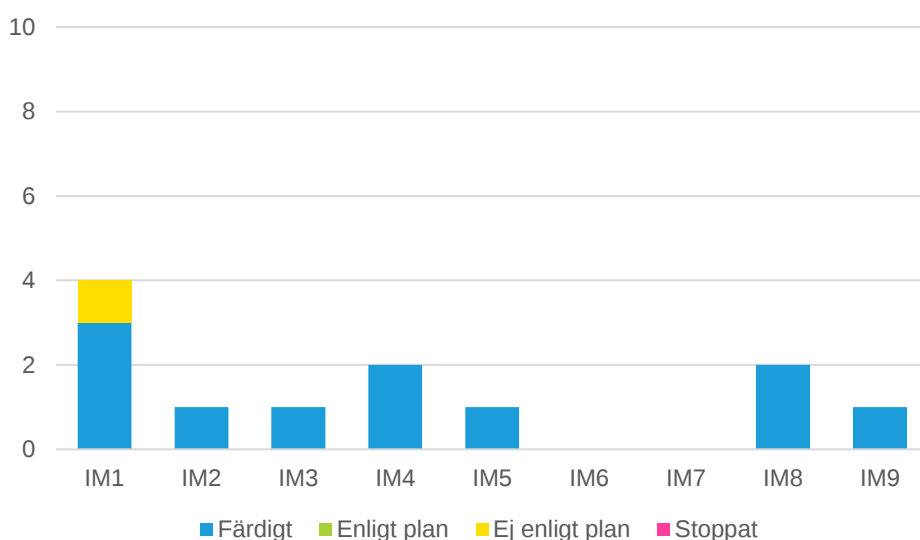
Kommunfullmäktige har lämnat två bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB. Av dessa ägardirektiv bedöms ett som helt uppfyllt och ett

som i hög grad uppfyllt. Den sammanvägda bedömningen är att bolagets ägardirektiv i hög grad är uppfyllda.

Under andra halvan av 2022 inleddes en process för att sälja en del av de kvarvarande fastigheterna. Intresset var inledningsvis stort. Efter Riksbankens första räntehöjning drog sig budgivarna ur. Styrelsen och bolagsledningen bedömer att det under de närmaste åren kommer vara ett fortsatt svagt marknadsintresse där det kan bli svårt att sälja till en önskad prisnivå. Styrelsen beslutade därmed att ta fram en strategisk utvecklingsplan på fastighetsnivå för det kvarvarande fastighetsinnehavet.

Mål och uppdrag

Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB har blivit färdiga med elva av kommunfullmäktiges tolv uppdrag. Ett uppdrag är försenat.

Figur 46. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Uppsala konsert och kongress AB

Uppsala konsert och kongress AB bedriver sedan 2007 konsert-, kultur-, kongress- och restaurangverksamhet i konsert- och kongresshuset vid Vaksala torg. Bolaget hyr ut lokaler samt arrangerar kongresser, konferenser, möten, mässor, utställningar och evenemang. Bolaget driver även en restaurang och lunchservering.

Konsert- och kongresshuset består av stora salen (1 150 platser), sal B (600 platser), sal C (120 platser), sal D (800 platser bankett, alternativt 1 500 platser stående publik) och flera konferens- och mötesrum. Det finns ytterligare en scen i restaurangdelen som rymmer mellan 200 och 600 besökare.

	2022	2021	2020	2019	2018
Nettoomsättning, mnkr	41	13	16	50	57
Andel av koncernens nettoomsättning, %	1%	0%	1%	2%	1%

Resultat efter finansiella poster, mnkr	-41	-39	-45	-39	-34
Justerad balansomslutning, mnkr*	86	83	72	63	61
Justerat eget kapital, mnkr	47	47	48	36	36
Investeringar, mnkr	1	1	3	6	4
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	neg	neg	neg	neg
Soliditet, %	55%	57%	66%	57%	59%
Medelantalet anställda	60	65	68	66	67

*I tabellen ovan har koncerninterna poster netto redovisats i 2019 - 2022 års balansomslutningar

Tabell 35 Ekonomiskt utfall Uppsala konsert och kongress AB

Ekonomiskt utfall

Bolaget bedriver sin verksamhet i två verksamhetsgrenar, programverksamheten och konferensverksamheten. Resultatet efter finansiella poster uppgick till - 41 (- 39) miljoner kronor. Verksamheterna var i stort sett stängda under årets första kvartal på grund av pandemirestriktionerna.

Även när verksamheten öppnade upp hade pandemin kvardröjande effekter, vilket resulterade i en svagare biljettförsäljning inom programverksamheten och intäktsbortfall inom konferensverksamheten. En tydlig trend gällande biljettförsäljningen under 2022 har varit att besökarna bokar sina biljetter närmare inpå föreställningsdatumet än tidigare.

Det totala antalet evenemang var 227 (127), varav 132 (74) var kopplade till programverksamheten och 95 (53) till konferensverksamheten. Den totala ökningen av evenemang motsvarar 78 procent, som har sin förklaring i att 2021 var kraftigare påverkat av restriktioner.

Nettoomsättningen ökade av samma anledning till 41 (13) miljoner kronor. Trots omsättningsökningen visade verksamheten ett lägre resultat för 2022 än för 2021. Orsaken är att kostnaderna är starkt sammankopplade med att verksamheten håller öppet samtidigt som besöksbeläggningen och konferensbokningarna inte hade återhämtat sig efter pandemin. Bolaget erhöll 4 (6) miljoner i pandemirelaterade statliga stödåtgärder under 2022.

Vid jämförelse med kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav justeras resultatet för poster av engångskaraktär. Bolaget uppfyller inte kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på - 34 miljoner kronor då resultatet före finansiella poster, justerat för dessa jämförelsestörande poster, var - 38 miljoner kronor. Årets investeringar uppgick till 1 (1) miljoner kronor och avsåg främst utveckling av scenteknik och digital teknik samt övriga inventarier.

Ägaridé, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Ägaridé

Ägaridé tydliggör ägarens syn på bolagets roll i Uppsalas långsiktiga utveckling och är bolagets långsiktiga direktiv. Den möjliggör en perspektivförskjutning mot en mer tillitsbaserad styrning och är en grund för kvalitativa

Bolaget ska samspela med omgivningen och medverka till en levande stadskärna som vidgas mot östra Uppsala utifrån sin geografiska plats.

Bolaget ska samverka med näringslivet och aktörer som stärker de olika verksamheterna inom musikens

<p>samtal, uppföljning och ägardialog i form av hur man lever idén.</p>	<p>respektive event-, kongress- och konferensverksamhetens områden.</p>
<p>Bolaget ska genom sin verksamhet vara en livfull mötesplats som genomsyras av en unik mix av musik, såväl dag som natt, och som med sin kvalitet med både bredd och spets attraherar och inspirerar till möten mellan människor i olika åldrar och med olika livsstilar – lokalt, nationellt och internationellt.</p>	<p>Bolaget ska ha affärsmässighet som drivkraft.</p>
<p>Bolaget ska genom sin event-, kongress- och konferensverksamhet aktivt bidra till utvecklingen av besöksnäringen i Uppsala och stärka bilden av Uppsala som en attraktiv stad att besöka, leva och verka i.</p>	

Tabell 36 Ägaridé för Uppsala konsert och kongress AB beslutad i Mål och budget 2022

Ägaridén stärker Uppsala konsert och kongress AB:s roll som den plats där event, kongress och konferensverksamhet samlas för att vara en livfull mötesplats för musik och evenemang. Bolagets ägaridé bedöms under rådande förutsättningar i hög grad vara uppfylld.

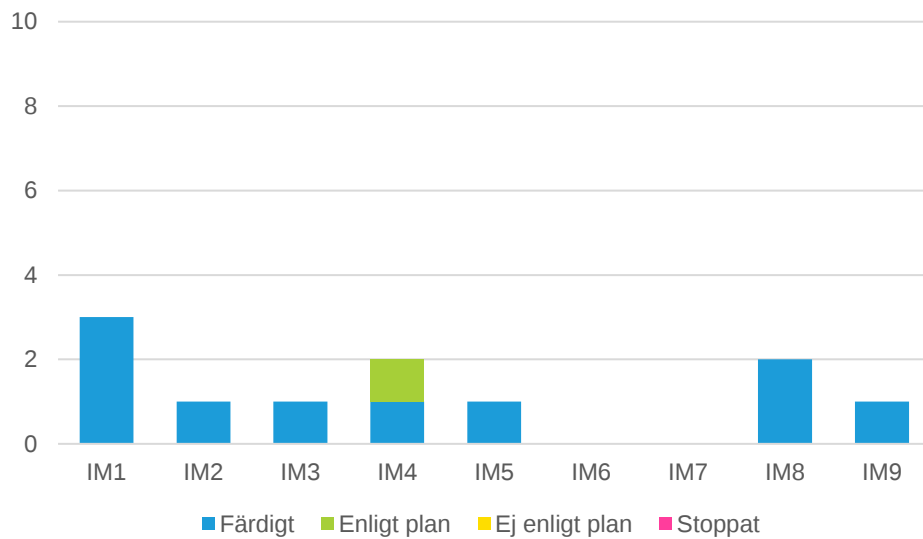
För närvarande pågår en ombyggnad av plan 6 i fastigheten. När ombyggnaden är klar kommer Uppsala konsert och kongress AB att åter ha ett helt öppet konserthus. I syfte att bidra till en levande stadskärna bedrivs bolagets verksamheter i samarbete med lokala aktörer, till exempel genom att planera för utvecklingen av Vaksala torg för att levandegöra närområdet.

Bolaget har samverkat med näringslivet genom att ingå i flera affärsnätverk och genom samarbeten kring programverksamheten i syfte att skapa arbets- och utvecklingsmöjligheter för medverkande parter.

Under året har det interna fokuset varit att stärka affärsmässigheten och öka intäkterna genom att implementera nya arbetssätt, rutiner och verktyg som stöttar ett mer affärsmässigt arbetssätt.

Mål och uppdrag

Uppsala Konsert & Kongress AB har blivit färdig med tio av elva uppdrag. Ett uppdrag pågår enligt plan.

Figur 47. Diagram över uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Uppsala parkerings AB

Uppsala parkerings AB erbjuder parkeringskunder, såväl privatpersoner som fastighetsägare och näringsidkare i Uppsala kommun, parkeringslösningar med hög kvalitet till rimliga priser. Bolaget har en aktiv roll i samhällsbyggnadsprocesserna i syfte att bidra till att de övergripande trafikpolitiska målen uppnås.

Bolaget äger två parkeringsanläggningar, Centralgaraget och Dansmästaren, och förvaltar Kvarnengaraget. I anläggningarna finns totalt cirka 1 100 parkeringsplatser. Bolaget förvaltar även all gatumarksparking på allmän plats (cirka 10 000 parkeringsplatser) och 2 500 platser på övrig kommunal kvartersmark. Bolaget bygger också egna anläggningar.

	2022	2021	2020	2019	2018
Nettoomsättning, mnkr	117	99	84	87	89
Andel av koncernens nettoomsättning, %	3%	3%	3%	3%	3%
Resultat efter finansiella poster, mnkr	39	31	25	28	31
Justerad balansomslutning, mnkr*	347	326	307	264	233
Justerat eget kapital, mnkr	32	32	28	29	14
Investeringar, mnkr	45	10	49	94	37
Räntabilitet på eget kapital, %	121%	97%	89%	99%	221%
Soliditet, %	9%	10%	9%	11%	6%
Medelantalet anställda	40	36	35	30	29

*I tabellen ovan har koncerninterna poster netto redovisats i 2019 - 2022 års balansomslutningar
 Tabell 37 Ekonomiskt utfall Uppsala parkerings AB

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 39 (31) miljoner kronor, vilket är 8 miljoner kronor högre än föregående år.

Nettoomsättningen har ökat under året med fler antal parkörer på både korttidsparkering på gatumark och garageanläggningar jämfört med föregående år då verksamheten kraftigt påverkades av pandemin. Den högre nettoomsättningen har även medfört högre kostnader för markarrenden och kortavgifter. Under hösten 2022 tecknade bolaget avtal med systerbolaget Uppsala kommun arenor och fastigheter AB om att ansvara för parkeringsövervakning på Fyrishovs anläggning vilket ytterligare har stärkt intäkterna. Avskrivningarna var högre än föregående år vilket beror på färdigställandet och aktiveringen av fasaden på Dansmästaren. Resultatet före finansiella poster uppgick till 40 miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 27 miljoner kronor.

Årets investeringar uppgick till 45 (10) miljoner kronor. Merparten av investeringarna avsåg projektet Brandmästaren i Rosendal som startat efter omfattande marksanering. Sluttidpunkt för projektet är årsskiftet 2024/2025. Bolaget har även haft mindre kapitalkrävande investeringar såsom laddstolpar, skyltar och fasadändring i Dansmästaren.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

<p>Uppsala parkerings AB ska i samarbete med gatu- och samhällsmiljönämnden pröva strategi avseende parkeringslösningar med syfte att säkerställa en framtida hållbar finansiering.</p> <p>Bolaget ska aktivt bidra till att målen i Parkeringspolicy för Uppsala kommun uppnås.</p> <p>Bolaget ska, i linje med innerstadsstrategin, arbeta för att tillgodose behovet av parkeringslösningar för motorfordon och cyklar i centrala Uppsala genom fler mobilitetsanläggningar och/eller kollektivtrafikförsörjda pendlarparkeringar.</p> <p>Bolaget ska arbeta för en ökad digitalisering av verksamheten, exempelvis digitala parkeringslednings- och betalsystem.</p>	<p>Bolaget ska verka för ett mobilitetsperspektiv på resande genom att tillhandahålla parkering för bil- och cykelpool.</p> <p>Bolaget ska, vid uppförande av anläggning, eftersträva att parkeringsanläggningar kan kombineras med kommersiella- och verksamhetslokaler och/eller bostäder genom lämplig fastighetsbildning.</p> <p>Bolaget ska i de egna parkeringsanläggningarna arbeta med differentierade avgifter och andra marknadsincitament i syfte att hålla hög belägningsgrad i garagen.</p> <p>Bolaget ska i samverkan med övriga aktörer i kommunen arbeta för utökade möjligheter för laddning av elbilar.</p>
--	---

Tabell 38 Ägardirektiv för Uppsala parkerings AB beslutade i Mål och budget 2022

Kommunfullmäktige har lämnat åtta bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala parkerings AB. Av dessa ägardirektiv bedöms alla som helt uppfyllda.

Bolaget har samverkat med och haft regelbundna möten med gatu- och samhällsmiljönämnden vid införande av nya boendeparkeringsområden som kommer att stärka upp bolagets ekonomi.

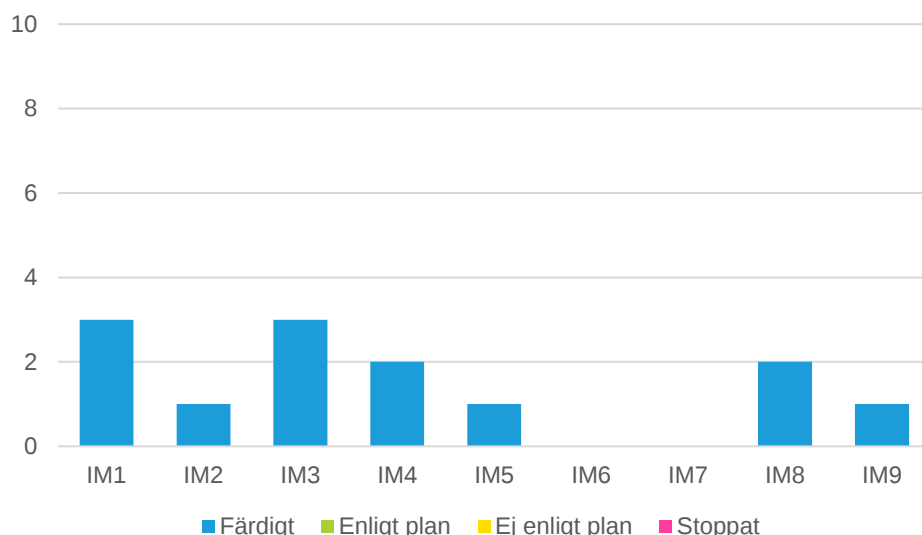
Uppsala parkerings AB har arbetat med att bidra till målen i kommunens Parkeringspolicy genom utbyggnad av laddstolpar och nya mobilitetshus både centralt och i stadens ytterområden. Tillsammans med Uppsala kommun ser bolaget över möjligheten att införa en avgiftsmodell för elbilsaddning på gatumark.

I syfte att öka verksamhetens digitalisering har digitalt tillstånd för hyresparkering implementerats, alla betalautomater är sedan 2018 digitaliserade och parkeringsövervakningen sker med mobila enheter kopplade till en scanningbil för övervakning av giltiga parkeringstillstånd/-biljetter.

Bolaget har samverkat med övriga aktörer i kommunen under året. Tillsammans med till exempel stadsbyggnadsförvaltningen har bolaget arbetat med målet att skapa en betalmodell för elladdning på allmän plats samt på kommunägda kvartersmarksparkeringar.

Mål och uppdrag

Uppsala parkerings AB har blivit färdig med 13 av 13 uppdrag.

Figur 48. Diagram över uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Uppsala stadshus holding AB

Uppsala stadshus holding AB bildades i slutet av 2019. Syftet med bolagsbildningen var att hantera de avyttringar av AB Uppsala kommuns industrihus (nu namnändrat till Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB) och Uppsala kommuns fastighets AB:s fastighetsbestånd som beslutades av Uppsalas kommunfullmäktige i april 2019 (KSN-2019-0957). Samtliga avyttringar verkställdes under 2020 och 2021.

	2022	2021	2020
Nettoomsättning, mnkr	0	0	18
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	0%	0%
Resultat efter finansiella poster, mnkr	8	0	459
Justerad balansomslutning, mnkr*	49	182	545
Justerat eget kapital, mnkr	45	112	482
Investeringar, mnkr	-	-	-
Räntabilitet på eget kapital, %	18%	0%	95%
Soliditet, %	92%	61%	88%
Medelantalet anställda	-	-	-

*I tabellen ovan har koncerninterna poster netto redovisats i balansomslutningar

Tabell 39 Ekonomiskt utfall Uppsala stadshus holding AB

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 8 (0) miljoner kronor. Årets resultat har påverkats med drygt 11 miljoner kronor till följd av slutregleringar och tilläggsköpeskillingar hänförliga till de försäljningar som genomfördes under 2020. Intäkten möttes av en kostnad på knappt 4 miljoner kronor hänförlig till en reservering för sanering av mark tillhörande en av de avyttrade fastigheterna.

Uppsala stadshus holding 2 AB

Bolaget Uppsala stadshus holding 2 AB bildades tillsammans med två dotterbolag i början av året. Syftet med bolagen var att hantera försäljningen av Gottsunda centrum.

Bolaget tecknade i maj ett avtal med Fastighets AB Hemmaplan om försäljning av Gottsunda centrum, med överlåtelse per den 1 juli 2022. Beslutet om försäljningen överklagades till förvaltningsrätten för laglighetsprövning. Den 23 september avtog förvaltningsrätten överklagandet och överlåtelserna genomfördes den 31 oktober 2022.

	2022
Nettoomsättning, mnkr	0
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%
Resultat efter finansiella poster, mnkr	173
Justerad balansomslutning, mnkr*	174
Justerat eget kapital, mnkr	173
Investeringar, mnkr	-
Räntabilitet på eget kapital, %	100%
Soliditet, %	100%
Medelantalet anställda	-

*I tabellen ovan har koncerninterna poster netto redovisats i balansomslutningar

Tabell 40 Ekonomiskt utfall Uppsala stadshus holding 2 AB

Ekonomiskt utfall

Under året förvärvade bolagets dotterbolag fastigheterna Gottsunda centrum 34:9 och Gottsunda centrum 34:10 från systerbolaget Uppsala kommun fastighets AB. De två dotterbolagen avyttrades sedan till den externa köparen Fastighets AB Hemmaplan.

Likviditetstillskottet från försäljningen uppgick till 486 miljoner kronor och försäljningen innebar en realisationsvinst på 173 miljoner kronor.

Uppsala stadsteater AB

Uppsala stadsteater AB invigdes 1951 och är en av Sveriges främsta konstnärliga teatrar med en stark lokal förankring och med goda nationella och internationella relationer. Bolaget strävar efter att aktivt bidra till en utveckling av kulturlivet i Uppsala och stärka Uppsala som en attraktiv stad.

Vanligtvis tar varje år omkring 80 000 personer del av stadsteaterns utbud med ett 20-tal egna produktioner, gästspel och andra aktiviteter. Teatern bedriver även gästspel inom performance, nycirkus och dans samt samarbetar med teatrar i och utanför Sverige. Uppsala stadsteater AB har också dramapedagogisk verksamhet som vilar på fyra grundpelare, ungdomsenssemblen, pedagogiskt arbete i skolorna,

teaterföreställningar och pedagogiskt arbete på teatern. Teatern införskaffade ett cirkustält under 2022 som används för sommarverksamheten i Gottsunda.

	2022	2021	2020	2019	2018
Nettoomsättning, mnkr	17	6	7	14	12
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	0%	0%	0%	0%
Resultat efter finansiella poster, mnkr	-78	-79	-77	-76	-73
Justerad balansomslutning, mnkr*	127	120	112	110	105
Justerat eget kapital, mnkr	87	88	89	87	88
Investeringar, mnkr	5	8	7	5	4
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	neg	neg	neg	neg
Soliditet, %	68%	73%	79%	79%	83%
Medelantalet anställda	100	99	96	104	97

*I tabellen ovan har koncerninterna poster nettoredovisats i 2019 - 2022 års balansomslutningar

Tabell 41 Ekonomiskt utfall Uppsala stadsteater AB

Ekonomiskt utfall

Resultat efter finansiella poster uppgick till – 78 (– 79) miljoner kronor. Verksamheten påverkades av pandemirestriktioner fram till mitten av februari. Därefter har verksamheten kunnat bedrivas enligt plan och är nu i stort sett uppe på nivåer som innan pandemin. Bolaget har under året erhållit ett utökat bidrag från Region Uppsala på 0,5 miljoner kronor avseende ett pandemistöd. Ordinarie bidrag från Kulturrådet uppgick till 18 (17) miljoner kronor.

Under året hade Uppsala stadsteater AB 57 865 (20 439) besökare, vilket är en ökning med över 180 procent jämfört med föregående år då antalet besökare påverkades kraftigt som följd av pandemirestriktionerna. Biljettförsäljningen var avvaktande efter det att restriktionerna upphörde, men återhämtade sig under hösten. En tydlig trend gällande biljettförsäljningen har varit att besökarna bokar sina biljetter närmare in på föreställningsdatumet än tidigare, men även att efterfrågan på de dyrare biljetterna har ökat. Biljettintäkterna uppgick 2022 till 14 (4) miljoner kronor.

Under året introducerade bolaget konceptet Teatermenyer där besökarna bokar mat och dryck tillsammans med biljett till föreställning. Denna satsning slog väl ut och bedöms även ha påverkat biljettförsäljningen positivt.

Bolaget uppfyllde inte kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på – 77 miljoner kronor då resultatet före finansiella poster uppgick till – 78 miljoner kronor. Avvikelsen uppgår till knappt 1 miljon kronor.

Årets investeringar uppgick till 5 (8) miljoner kronor och avsåg främst teknisk utrustning samt upprustning av teaterns foajé.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

Uppsala stadsteater AB ska, främst genom produktion av scenkonst med egen ensemble, aktivt bidra till en utveckling av kulturlivet i Uppsala.

Uppsala stadsteater AB ska presentera egna produktioner och samarbeten, samt tillhandahålla en arena för gästspel och andra aktiviteter.

Bolaget ska föra dialog och samverka med kulturnämnden, andra kulturinstitutioner och besöksmål

Bolaget ska aktivt bidra till utveckling av besöksnäringen i Uppsala och stärka bilden av Uppsala som en attraktiv stad att besöka och bo i.

för att stärka kulturlivet, uppnå samordningsvinster samt bidra till Uppsalas kulturella utveckling.

Tabell 42 Ägardirektiv för Uppsala stadsteater AB beslutade i Mål och budget 2022

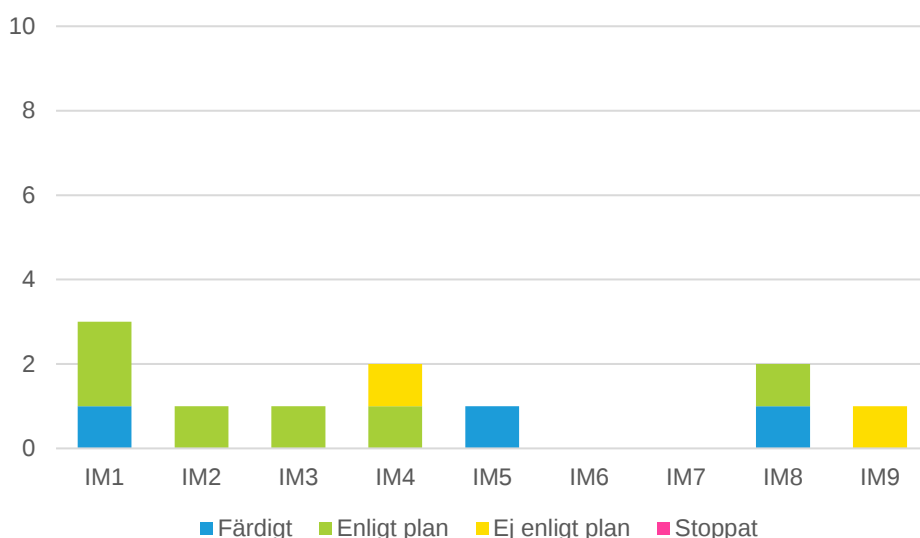
Kommunfullmäktige har lämnat fyra bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala stadsteater AB. Av dessa ägardirektiv bedöms två som helt uppfyllda och två som i hög grad uppfyllda. Den sammanvägda bedömningen är att bolagets ägardirektiv i hög grad är uppfyllda.

Under åren 2020 och 2021 slog pandemin mycket hårt mot bolagets verksamhet. Sedan restriktionerna släppte i februari 2022 har teatern varit i full gång igen med en beläggning under hösten som nästan är i nivå med före pandemin.

Under 2022 genomförde teatern samproduktioner med Östfronten, Dramaten, Folkoperan och Riksteatern vilket ligger i linje med stadsteaterns uppdrag att tillhandahålla en arena för gästspel, stärka kulturlivet samt för att uppnå samordningsvinster och bidra till Uppsalas kulturella utveckling.

Mål och uppdrag

Uppsala stadsteater AB har blivit färdig med tre av elva uppdrag. Sex uppdrag pågår enligt plan. Två uppdrag är försenade.

Figur 49. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Uppsala vatten och avfall AB

Uppsala vatten och avfall AB ansvarar för kommunens vatten- och avloppsförsörjning (VA) samt avfallshantering och tillgodoser Uppsalas behov av vattenförsörjning och avlopp. Bolaget tar hand om hushållsavfall, producerar biogas samt återvinner avfall. Sammantaget levererar bolaget dricksvatten och hanterar avloppsvatten för mer än 200 000 personer och ansvarar för hämtning och behandling av hushållsavfall från alla

hushåll och företag i Uppsala. Bolaget producerar och levererar även biogas till bland annat stadsbussarna i Uppsala. Vid bolagets avfallsanläggning, Hovgården, sorteras och behandlas grov-, bygg- och industriavfall, askor och förorenade jordmassor.

VA-försörjningen och den för kommunen obligatoriska avfallshanteringen finansieras via taxor, enligt lagen om allmänna vattentjänster respektive miljöbalken.

Verksamheterna regleras till stor del av nationella lagar och förordningar. Dessa kompletteras med föreskrifter som fastställs av kommunfullmäktige och som reglerar de lokala förhållandena. VA-försörjningen och avfallshanteringen redovisas i VA-monopolet som baseras på självkostnadsprincipen. Biogasproduktion och Hovgårdens avfallsanläggning bedrivs enligt affärsmässiga principer. Dessa verksamheter redovisas i den konkurrensutsatta verksamheten.

	2022	2021	2020	2019	2018
Nettoomsättning, mnkr	848	699	638	609	576
Andel av koncernens nettoomsättning, %	19%	18%	17%	17%	17%
Resultat efter finansiella poster, mnkr	4	11	30	35	5
Justerad balansomslutning, mnkr*	3 973	3 526	3 299	3 231	3 091
Justerat eget kapital, mnkr	396	394	393	393	393
Investeringar, mnkr	566	385	349	278	362
Räntabilitet på eget kapital, %	1%	3%	8%	9%	1%
Soliditet, %	10%	11%	12%	12%	12%
Medelantalet anställda	320	291	248	236	221

*I tabellen ovan har koncerninterna poster nettoredovisats i 2019 - 2022 års balansomslutningar

Tabell 43 Ekonomiskt utfall Uppsala vatten och avfall AB

Ekonomiskt utfall

För de taxefinansierade monopolverksamheterna var det redovisade resultatet noll då uppkomna överskott eller underskott regleras mot posterna förutbetalda avgifter i balansräkningen, i enlighet med gällande särlagstiftning. Regleringen av VA-monopolets resultat 2022 ökade skulden till abonnenterna med 7 miljoner kronor.

Under året har bolaget haft högre bruksintäkter än föregående år som dels berott på en retroaktiv debitering som avser allmän platsmark, dels helårseffekt av genomförd taxehöjning från den 1 april 2021. De ökade bruksintäkterna har mötts av ökade kostnader kopplat till en svag kronkurs, ökad inflation, högre räntenivåer och en växande organisation. För avfallsmonopolet ökade skulden till abonnenterna med 18 miljoner kronor, i huvudsak på grund av taxehöjningen för säck/kärl som trädde i kraft 1 januari 2022.

Resultatet från den konkurrensutsatta verksamheten uppgick till drygt 4 (11) miljoner kronor, vilket var 7 miljoner kronor lägre än föregående år. Hovgårdens resultat var 2 miljoner kronor lägre än föregående år. Avvikelsen förklaras i huvudsak av att mindre mängder material blivit utkört för sluttäckning som i sin tur medfört en lägre återbetalning av avfallsskatt jämfört med föregående år. Därtill har en växande organisation och högre kostnader för drivmedel bidragit till ett lägre resultat.

Biogasens resultat uppgick till knappt -1 miljoner kronor, vilket var drygt 4 miljoner kronor lägre än föregående år. Under föregående år belastades resultatet av en utrangering på 3 miljoner kronor. Intäkterna från fordonsgas har under året varit högre än 2021 då priset på fordonsgas följt prisutvecklingen på drivmedel medan inköpspriset för gas varit reglerat i avtal. Biogasverksamheten erhåller årligen ett

driftsstöd från Energimyndigheten. Föregående år erhöles ett stöd på drygt 10 miljoner kronor. Under 2022 har stödet till biogasen ifrågasatts av EU som ansett att verksamheten överkompenseras. Av försiktighetsskäl har därför årets mottagna bidrag på 9 (10) miljoner kronor inte resultatförts.

Bolagets resultat före finansiella poster, för den konkurrensutsatta verksamheten och rensat för jämförelsestörande poster, uppgick till drygt 4 miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed inte kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 7 miljoner kronor främst på grund av att driftsstödet från Energimyndigheten inte resultatförts utan reserverats i balansräkningen, i enlighet med försiktighetsprincipen.

Årets investeringar uppgick till 566 (385) miljoner kronor. Investeringarna var framför allt hänförliga till upprustningen av reningsverket i Kungsängen och utbyggnaden av ledningsnätet, överföringsledningar och återvinningscentraler för att möta en växande stad. Årets investeringar har varit högre än föregående år, dels på grund av hög framdrift i projektgenomförandet, dels ett högre kostnadsläge för inköp av material och entreprenader.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska utarbeta, för beslut i kommunfullmäktige, förslag till bestämmelser för brukande av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i Uppsala kommun (ABVA) och föreskrifter om taxa för brukande av den allmänna anläggningen samt förslag till verksamhetsområde. Bolaget får besluta om avgifternas belopp enligt beräkningsgrunder i taxeföreskrifterna.

Bolaget ska utarbeta, för beslut i kommunfullmäktige, förslag till renhållningsordning och avfallsplan samt förslag till taxa för kommunalt avfall.

Bolaget ska ha planeringsansvar för att utveckla och tillämpa principerna som bidrar till en långsiktigt hållbar dagvattenhantering inom kommunen, att ta recipienthänsyn och att planera för alternativa avrinningsvägar är viktiga faktorer i detta. Ansvaret ska inkludera planering för hantering av markvatten i fysisk planering. Bolaget ska vara kommunens kompetensresurs avseende dagvatten.

Bolaget ska vara en föregångare i resurshushållning, cirkulärt näringsutnyttjande och minskad relativ vattenförbrukning och implementera det i utbyggnaden av ny vatten- och avloppsinfrastruktur.

Bolaget ska vara kommunens kompetensresurs avseende förvaltning av yt- och grundvattenresurser och har inom kommunen ansvar för Riksintrasse för anläggningar för vattenförsörjning. Kompetenser nyttjas även för innovation och utveckling inom miljöteknikområdet.

Uppsala vatten och avlopp AB ska utveckla strategier för att kunna ställa miljökrav på upphandlade tjänster och därigenom åstadkomma en klimatomställning av fordonsflottan.

Bolaget bidrar till cirkulär ekonomi i kommunen och har ett strategiskt utvecklingsansvar inom hela kommunen för drivmedel och andra energibärare som bidrar till omställningen till ett fossilfritt och cirkulärt samhälle. Bolaget verkar för etablering av ytterligare tankställen för drivmedel och andra energibärare som bidrar till omställningen till ett fossilfritt och cirkulärt samhälle.

Bolaget ska äga, driva och utveckla kommunens anläggningar för biogasverksamhet och Hovgårdens avfallsanläggning.

Tabell 44 Ägardirektiv för Uppsala vatten och avfall AB beslutade i mål och budget 2022

Kommunfullmäktige har lämnat åtta bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala vatten och avfall AB som alla bedöms vara helt uppfyllda.

Under året har en ny avfallsplan och höjda taxor för avfall och VA beslutats av kommunfullmäktige. Uppsala vatten och avfall AB har utarbetat förslagen till avfallsplan och taxor i enlighet med bolagets uppdrag enligt ägardirektivet.

Uppsala vatten och avfall AB har lett kommunens arbete med att ta fram en skyfallsplan. Även framtagandet av dagvattenmodell är exempel på hur bolaget under

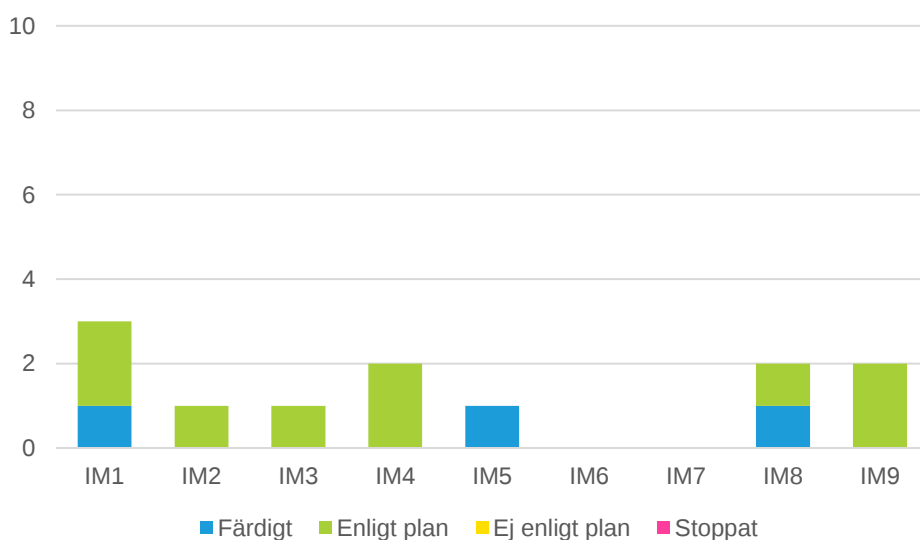
2022 har tagit planeringsansvar för att bidra till en långsiktigt hållbar dagvattenhantering inom kommunen.

Genom utveckling av resursverk där värme, energi, näringsämnen och renat vatten tas tillvara bidrar bolaget till att vara en föregångare i resurshållning, cirkulärt näringsutnyttjande och minskad relativ vattenförbrukning.

Bolaget äger, driver och utvecklar kommunens anläggningar för biogasverksamhet och Hovgårdens avfallsanläggning. Bolagets försäljning av fordonsgas ökade under 2022 jämfört med året innan. Största delen av ökningen beror på att bolaget tog över ansvaret för gasförsörjningen till kollektivtrafiken UL:s regionbussdepå vid årsskiftet. Under 2022 har mängden bygg- och rivningsavfall som lämnas i storsäckar vid Hovgården blivit större än tidigare vilket har lett till att nya lösningar för säckhantering utvecklats.

Mål och uppdrag

Uppsala vatten och avfall AB har blivit färdig med tre av tolv uppdrag. Nio uppdrag pågår enligt plan.

Figur 50. Diagram över uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål.